

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA PLÁNOVÁNÍ KRAJINY A SÍDEL

Revitalizace a nové využití brownfields
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Diplomant: Bc. Michaela Příbylová

© 2023 v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michaela Příbylová

Krajinné a pozemkové úpravy

Název práce

Revitalizace a nové využití brownfields

Název anglicky

Revitalization and re-use of brownfields

Cíle práce

Problematika brownfields se v ČR v posledních letech dostává do popředí zájmu odborníků, odborné i laické veřejnosti, objevuje se řada studií, publikací atd. Řada našich měst prošla v průběhu 19. a 20. st. rozsáhlou vlnou industrializace a dramatického plošného růstu, který po sobě zanechal řadu dnes již nevyužívaných ploch či málo využívaných ploch bývalých továren, výroben, skladů, železničních tratí, kolejíšť, dep atd. (tzv. brownfields). Na řadu z nich existují různé případové studie jejich nového využití a řada ploch se již proměňuje. Postindustriální plochy mohou být s výhodou využity i pro vytváření rekreačních a parkových ploch či celých systémů, neboť představují plošnou rezervu v centrálních částech měst, jak je patrné na řadě zahraničních příkladů rekultivací a regenerací těchto ploch (Emscher Park). Cílem práce je zmapování problematiky brownfields a na příkladu vhodně vybrané plochy hledat možnosti, jak by se mohla vhodně zapojit do organismu města a nově využít. DP si tedy klade za cíl na realizovaných českých či zahraničních příkladech ukázat různé možnosti řešení (nikoli je projektovat) a implementovat je na vybraném území. Cílem není řešit majetkoprávní vztahy, ekonomickou návratnost investice, technické provedení, asanaci případných ekologických zátěží či analyzovat různé stávající záměry a studie (byť je nelze pominout), nýbrž vytvořit návrh alternativního využití této vybrané lokality.

Metodika

DP typu studie bude vycházet z Metodických pokynů pro zpracování diplomové práce na FŽP (nařízení děkana 02/2020) a z Pravidel zadávání, zpracování, odevzdávání, archivace a zveřejňování bakalářských a diplomových prací na ČZU (směrnice rektora 5/2019). Bude obsahovat literární rešerši zabývající se obecně problematikou brownfields a konkrétně otázkou brownfields v ČR a jejich proměnami za posledních 20 let. Konkrétní část pak bude tvořit charakteristika vybraného území (přírodní podmínky, historický vývoj, současný stav) a návrh variant jeho řešení, a to v podobě výběru a představení realizovaných příkladů podobných ploch u nás či v zahraničí vč. diskuze nad jejich využitelností v dané lokalitě (námetová studie). Důraz bude kladen na širší vztahy, zapojení do organismu města a aktuální otázky adaptace sídel na změny klimatu.

Doporučený rozsah práce

Dle Nařízení děkana č. 02/2020 metodické pokyny pro zpracování diplomové práce FŽP

Klíčová slova

brownfields, postindustriální krajina, revitalizace, územní plánování, prostorové plánování

Doporučené zdroje informací

časopisy Zahrada-park-krajina, Urbanismus a územní rozvoj (<http://www.uur.cz>)
KRAMÁŘOVÁ, Zuzana (2014). Brownfield ?! Proč?! Problém nebo příležitost. Praha: ČVUT. ISBN
978-80-01-05656-1

Národní databáze brownfieldů

Národní strategie regenerace brownfieldů v ČR

recentní literatura k popisu přírodních podmínek (DEMEK, CULEK, NEUHÄUSLOVÁ atd.)

regionální literatura (městské části), pragensie

Sborníky z konferencí Člověk, stavba a územní plánování (<http://www.uzemi.eu>)

weby organizací zabývajících se brownfieldy (United States EPA Brownfields Homepage, The Brownfields Center at Carnegie Mellon University ad.)

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – FŽP

Vedoucí práce

prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2022

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2022

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou/závěrečnou práci na téma: Revitalizace a nové využití brownfields vypracoval/a samostatně a citoval/a jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil/a a které jsem rovněž uvedl/a na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom/a, že na moji diplomovou/závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla. Jsem si vědom/a, že odevzdáním diplomové/závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 30.3. 2023

(podpis autora práce)

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu prof. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D., za jeho pomoc a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

Abstrakt

V řadě českých měst se nachází budovy, objekty nebo celé areály dochované po industrializaci, ke které došlo v průběhu 19. a 20. století. V různých zemích světa dochází již řadu let k jejich přeměně se zaměřením na parkové či rekreační využití, což bude tématem této práce.

Práce se zabývá možnostmi přeměny postindustriálních brownfields se zaměřením na parkové využití s možností zachovat si část své industriální identity. Nejprve je shrnuta problematika týkající se brownfields, jejich vznik, využití, vliv na různé aspekty, ale také jejich možná ochrana a revitalizace se zaměřením na parkové či rekreační využití. V rámci práce je uvedeno několik příkladů řešení takové proměny.

Pro hlavní část práce byla vybrána část lokality bývalé kladenské Vojtěšské hutě, která spadá do rozsáhlého brownfieldu Průmyslová zóna Kladno – východ. Pro řešené území byly vytvořeny tři návrhy formou námětové studie, které ukazují možné řešení plochy, které je ilustrováno na jiných realizacích jak v České republice, tak i jinde ve světě. Vybraná řešení byla provedena na základě analýzy území, která se zabývá jejím historickým vývojem, přírodní charakteristikou, širšími územními vztahy a rozborem územně plánovací dokumentace, územně plánovacích podkladů a současného stavu lokality. Následné návrhy byly řešeny s ohledem na dochované historické hodnoty místa. První se zabýval vytvořením rozsáhlé parkové plochy, se zachováním si svého genia loci, formou zakomponování dochovaných hodnot v místě do návrhu. Druhý návrh byl tvořen v souladu se stávajícími regulačními plány. Poslední byl řešen zejména s ohledem na možná opatření v souvislosti s klimatickými změnami. Bylo dbáno na dostatek zelené infrastruktury, vodních prvků v prostoru, možné využívání solární energie či jiná opatření, která je možné aplikovat v urbanizovaném prostoru.

Klíčová slova

Brownfields, revitalizace, postindustriální krajina, postindustriální park, územní plánování

Abstract

In several Czech cities and towns buildings, objects and entire complexes preserved after the industrialization, which took place during the 19th and the 20th century, can still be found. In various countries around the world these areas have been transformed into public parks and recreational areas, which is the subject of this thesis.

The thesis deals with possibilities of transforming post-industrial brownfields with a focus on park use with the possibility of retaining their industrial identity. Firstly, it summarizes the issues related to brownfields, their origin, use, influence on various aspects and their possible protection and revitalization with a focus on creating parks and recreational areas. Several examples of solutions for such transformation are given.

The main part of this thesis is focused on the selected part of the former ironworks in Kladno called „Vojtěšská hut“, which falls within the large brownfield site „Průmyslová zóna Kladno – východ“. Three drafts showing possible solutions for the area in the form of a case study were created. These drafts are illustrated by other transformations in the Czech Republic as well as in other parts of the world. The selected solutions were based on an analysis of the area, which takes into account its historical development, natural characteristics, wider territorial relations, analysis of the area planning documentation and the current state of the area. Subsequent suggestions were created with regard to preserved historical values of the area. The first draft is focused on creating vast park area with the intent of preserving the genius loci of the area by incorporating the preserved values of the site into its design. The second draft was created in accordance with existing regulatory plans. The last draft was created regarding the possible measures related to climate change. This draft ensures sufficient green infrastructure, water features, possible use of solar energy as well as other measures applicable in an urbanized area.

Key words

Brownfields, revitalization, post-industrial landscape, post-industrial park, area planning

OBSAH

1. Úvod.....	10
2. Cíl práce	10
3. Metodika	11
4. Literární rešerše.....	11
4.1 Brownfields	11
4.1.1 Příčiny vzniku brownfields	13
4.1.2 Regenerace brownfields	14
4.2 Vliv brownfields a důvody jejich regenerace	16
4.2.1 Sociálně-psychologické důvody regenerace	17
4.2.2 Ekonomické důvody regenerace	17
4.2.3 Enviromentální hledisko	18
4.2.4 Urbanistické hledisko a územní plánování	19
4.2.5 Průmyslové dědictví.....	20
4.3 Možnosti ochrany lokalit brownfields.....	21
4.4 Brownfields a příroda	23
4.4.1 Industriální a postindustriální příroda	23
4.4.2 Brownfields jako prvek krajinného rázu	25
4.4.3 Krajinné výstavy	26
4.5 Příklady revitalizace	29
4.5.1 Emscher Park	29
4.5.2 Park am Gleisdreieck	34
4.5.3 Uferpark Attisholz.....	35
4.5.4 Presqu'île Rollet	37
4.5.5 Millenary Park.....	38
4.5.6 Sands Bethworks	39
4.5.7 Ballast Point Park.....	40
4.5.8 Parco Dora.....	41
4.5.9 Dolní Vítkovice	42
5. Praktická část	45
5.1 Charakteristika zájmového území	45
5.2 Historický vývoj	45
5.3 Přírodní charakteristika	47
5.4 Současný stav	48
5.5 Dochované objekty v řešené ploše	51

5.6	Rozbor ÚPD	56
5.6.1	RP1 Kladno – Centrum	57
5.6.2	RP2 Kladno – Vojtěšská huť	57
5.7	Širší vztahy	58
6.	Návrh řešení	60
6.1	Návrh č. 1	60
6.2	Návrh č. 2	68
6.3	Návrh č. 3	80
7.	Diskuze.....	90
8.	Závěr	92
9.	Přehled literatury a použitých zdrojů:	93

1. ÚVOD

Jak v České republice, tak v jiných státech světa se nachází řada nevyužitých, opuštěných a chátrajících budov, objektů a areálů zvaných brownfields. Představují pozůstatky po důlní činnosti, průmyslu, ale také se může jednat o bývalé objekty zemědělství, občanského vybavení či bydlení. Četnost a typy brownfields se liší nejen v jednotlivých státech, ale také v jednotlivých regionech, zejména v souvislosti s historickým vývojem v dané lokalitě. (CzechInvest ©nedatováno)

V České republice, a zejména v řešené lokalitě, hrála významnou roli rozsáhlá vlna industrializace v 19. a především ve 20. století, která měla výrazný vliv na sídelní strukturu, ale také na ekonomiku a demografii. Po tomto období zůstala řada brownfields v podobě průmyslových továren, skladů, důlních areálů, hald nebo železniční infrastruktury. (CzechInvest ©nedatováno) Mnoho z nich se dnes nachází v zázemí měst či na ně přímo i nepřímo navazují. Přestože jsou tyto lokality často spojovány s negativními jevy, které znehodnocují nejen samotné areály, ale také jejich neblíže okolí, je důležité se zaměřit také na jejich možný přínos, který je představován plošnou rezervou měst a příležitostmi pro rozvoj a zkvalitnění dané lokality. Možná využití těchto lokalit může představovat rozvoj města formou bydlení, komerčního vybavení, znovuvyužití areálu pro průmysl nebo zlepšení městského prostředí formou parků nebo postindustriálních parků. Takové pozitivní přeměny lze pozorovat na řadě zahraničních příkladů, kde vznikla řada rozsáhlých postindustriálních parků, které kromě rekreační funkce a rozšíření městské zeleně zpravidla přinášejí do lokality také kulturní a historickou hodnotu.

Potřeba implementovat více zeleně do měst je v posledních letech spojena i se stále více diskutovaným tématem klimatické změny, jejími dopady a potřebou reagovat. V rámci České republiky se klimatická změna nejčastěji projevuje nárůstem teplot, které jsou nejvíce znatelné v letních měsících, kdy zejména v místech s absencí zeleně je dosahováno na naše klima nepřiměřeně vysokých teplot, které negativně ovlivňují nejen lidi, ale veškeré živé organismy. Právě se změnou klimatu souvisí stále zvyšující se potřeba zakomponovat do měst více zeleně, zajistit dostupnost kvalitních veřejných prostorů s dostatkem zeleně, popřípadě i vodních prvků, jež napomáhají zlepšovat městské mikroklima. (European Commission ©nedatováno) Součástí Lipské charty o udržitelných evropských městech z roku 2007 je jednou ze strategií vytvářet a zajišťovat kvalitní veřejný prostor, který na mnoha místech schází.

2. CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce je na vybrané postindustriální lokalitě najít vhodné nové využití, její zapojení do stávajícího městského systému na základě dostupných informací, terénního průzkumu a následné analýzy podkladů. Navrhovaná řešení budou formou námětové studie, v jejímž rámci se nebude projektovat, ale bude představovat možná řešení, která se budou opírat o ukázky obdobných realizací v České republice i v zahraničí.

V rámci návrhu nebudou řešeny vlastnické vztahy v území, ekologická zátěž, ekonomická stránka návrhu ani jeho technické provedení. Naopak bude kladen důraz na zachování hodnoty lokality, vhodné zapojení z hlediska širších vztahů a na stávající trendy z hlediska adaptace sídel na změny klimatu. Na základě zmíněných hledisek bude nalezeno vhodné nové využití lokality.

3. METODIKA

Práce se zabývá návrhem možných řešení bývalé Vojtěšské hutě, která se nachází v těsné návaznosti na historické centrum statutárního města Kladna s ohledem na širší vztahy a současné klimatické změny.

V teoretické části se práce zabývá samotným pojmem brownfields, historií jejich vzniku, jejich vlivy na své okolí a možnostmi ochrany hodnotných objektů. Dále se zabývá jejich budoucím možným využitím zejména jako parkové plochy a uvádí řadu příkladů ze světa.

Praktická část se již zabývá samotnou lokalitou, je popsán její historický vývoj, přírodní charakteristika, současný stav a širší vztahy v území. V rámci rozboru současného stavu proběhly terénní průzkumy pro zjištění aktuálního stavu lokality a zmapování stávajících provozoven a dochovaných objektů, které je možné zahrnout do následných návrhů. V rámci práce je proveden rozbor platné územně plánovací dokumentace, zejména platných regulačních plánů pro řešené území.

V další části práce byly vytvořeny tři návrhy formou námětové studie, která se odkazuje na obdobná řešení prostoru v České republice i v zahraničí. První návrh představuje možné využití plochy pro rozsáhlý park, který si zachová část své industriální minulosti. Druhý návrh je tvořen v souladu s regulačními plány v území, kterými jsou RP1 Kladno – Centrum a RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Poslední návrh se zabývá možným využitím plochy s ohledem na trendy v urbanizovaném prostoru v souvislosti s klimatickými změnami.

Nakonec budou shrnuty jejich přínosy a negativa a bude vyhodnocena jejich reálnost v daném prostředí.

4. LITERÁRNÍ REŠERŠE

V rámci literární rešerše vymezím základní pojmy související s tématem brownfields, příčiny jejich vzniku, jejich vliv na okolí, důvody regenerace a možnosti ochrany jejich hodnot. Dále se budu zabývat využitím postindustriálních areálů k parkovému využití a uvedu několik příkladů jak z České republiky, tak ze světa.

4.1 Brownfields

Pojem „brownfields“, který je využíván v České republice, je převzat z anglického jazyka. Jedná se o počestělý pojem z názvu „brownfield sites“, jehož doslovný překlad znamená „hnědá pole“ či „hnědý prostor“, který se u nás nevyužívá. (Hurníková, 2009) Jeho ekvivalentem je pojem „deprimující zóny“, který v minulosti používalo například Ministerstvo místního rozvoje v rámci programu Výzkum pro potřeby regionů. (MMR

©2004) Také se v minulosti využívaly pojmy „podvyužitá území“ nebo „nevyužitá území“. Od těchto českých označení bylo ovšem postupně upuštěno a došlo k užívání dvou forem pojmu brownfields. V prvním případě se jedná o počestělý pojem s českým skloňováním – brownfield; brownfieldy, v druhém případě jde o formu bez českého skloňování – brownfield; brownfields. Obě formy výrazu jsou si rovny a jedná se spíše o preferenci autora. (Kramářová, 2014)

S pojmem brownfields je také často spojován pojem „blackfields“ a v některých případech také pojem „greenfields“. Blackfields jsou lokality s extrémně vysokými hodnotami kontaminace půdy, podzemních a povrchových vod či dalších složek životního prostředí, které vytvářejí zásadní překážku pro budoucí využití lokality. Jedná se primárně o lokality po těžbě či zpracování nerostných surovin, průmyslové výrobě, skladování nebezpečných odpadů či objekty s vojenským využitím. Pojem greenfields představuje lokality mimo zastavěná území s původním zemědělským, popřípadě lesnickým využitím. Po změně územně plánovací dokumentace byly lokality definovány jako rozvojové pro rezidenční, komerční či průmyslovou zástavbu. (Gremlica a kol., 2003)

V České republice neexistuje jednotná definice těchto lokalit. Každá organizace či orgán státní správy používá svojí vlastní definici, v rámci které si upřesňují jednotlivé parametry dle jejich účelu, například pro dotační programy a mapování brownfields. Definice se mohou měnit jen jejich formulací, nebo jsou dle jejich potřeb zpřesněny některé parametry jako jsou rozloha či maximální míra využití. Je to zapříčiněno neexistujícími legislativními podklady, z kterých by bylo možné vycházet. (Kramářová, 2014)

Všeobecně se jedná o dlouhodobě nevyužívané a zanedbané pozemky různého původního využití, které může doprovázet kontaminace. Nejvíce využívaná definice vychází z Evropského projektu Cabernet a zní „Brownfields je nemovitost (území, areál, pozemek, objekt), která je nevyužívaná, zanedbaná a může být kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Brownfields nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces regenerace.“ (MPO ©2019a)

Další dvě zmíněné definice pocházejí z odlišných dotačních programů jejichž garantem je Ministerstvo průmyslu a obchodu. První definice je pro dotační program Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití, kde je pojem definován jako „Brownfieldem se rozumí plocha nebo budova, která je ovlivněna dřívějším využitím, je zanedbaná, opuštěná nebo nedostatečně využívaná, může mít reálné nebo předpokládané problémy s kontaminací, nachází se většinou v zastavěných územích a k návratu ke smysluplnému využití vyžaduje aktivní intervenci. Brownfieldem, může být i lokalita, která je využívána k původnímu účelu, ale ne úplně.“ (MPO, 2022). Druhá definice je pro dotační program Smart Parks for the Future a zní „Nemovitost, která v současnosti není dostatečně efektivně využívána, je zanedbaná, představuje zátěž pro životní prostředí, a lze ji účelně využít pouze za podmínky její regenerace a aktivní intervence.“ (MPO ©2021).

Názory na definice se různí i dle jednotlivých zemí. Často se jedná o tak odlišné definice jednotlivých států světa, že nemají ani podobný význam. V rámci Evropské unie má také každý stát vlastní definice, které se vzájemně liší, ovšem jejich podstata je přibližně stejná. (Kramářová, 2014)

Pro příklad odlišnosti definice jednotlivých zemí jsou vybrány nejčastěji využívané definice v Irsku, Německu a Litvě. V Irsku se používá spíše pojem „Derelict Sites“ nebo „Derelict land“ jejichž definice lze přeložit jako „Opuštěná území: území, které znevažuje, nebo pravděpodobně bude znevažovat estetiku místa, charakter nebo vzhled okolí svým zchátralým, zanedbaným stavem nebo přítomností odpadu“. (Citizens ©2022) V Německu se nejvíce používá jen velmi krátká a poměrně stručná definice, která zní “Budovy uvnitř města, které nejsou využívány. Budovy uvnitř města určené pro obnovu a renovaci“ (Umwelt Bundesamt ©2005) V Litvě, tak jako u nás, vychází nejpoužívanější definice z Evropského projektu Cabernet a zní „Brownfield je nemovitost, jejíž rozšíření, přestavba nebo znovuvyužití může být komplikováno přítomností nebo potencionální přítomností nebezpečných látek, škodlivých látek nebo kontaminujících látek“. (EPA ©2022)

4.1.1 Příčiny vzniku brownfields

Vznik brownfields vyplývá z makroekonomických změn a historického vývoje jednotlivých států. Z toho důvodu je jejich vznik v různých státech odlišný. V USA, Kanadě a mnoha států EU je problematika řešena již od konce 60. let 20. století. U nás se zájem o téma dostal do popředí až v 90. letech 20. století. (CzechInvest ©2018)

Zjednodušeně se dá říct, že ke vzniku brownfields na území České republiky došlo díky přechodu od socialistické společnosti (Jackson, 2006) a s tím spojeným přechodem z plánované ekonomiky na tržní ekonomiku a také díky vlně privatizace, ke které došlo ve stejném období, a která zapříčinila skokový nárůst množství opuštěných areálů průmyslové i zemědělské výroby, skladů, výrobních hal apod. (CzechInvest ©2018)

Jejich vznik ovšem nebyl tak rychlý a jednotný, jak může znít z předchozího odstavce.

Pro Českou republiku byla v minulosti velmi významná těžba nerostných surovin a s tím spojená průmyslová výroba, na jejichž základě se vyvíjelo mnoho měst a utvářela se sídelní struktura i kulturní krajina naší země. (Jackson, 2006) Hlavní vlna průmyslových aktivit u nás probíhala od poloviny 19. století. (Kolejka a Klimánek, 2012) Dominantními surovinami u nás bylo uhlí, železo a ocel. Poblíž těžebních dolů často vznikaly průmyslové podniky, s kterými byly propojeny zejména železniční infrastrukturou pro zajištění dostupnosti potřebných materiálů. V přímém či bližším okolí často vznikala sídliště pro dělníky. (Jackson, 2006) Vlivem přechodu od industriální společnosti k postindustriální, v rámci které je kladen důraz na sektor služeb, informací, vzdělání a moderních technologií, začínají podniky v důsledku nedostatečné reakce na přechod upadat. Do již započatého úpadku přišla vlna privatizace velkých státních podniků, která zapříčinila skokový nárůst opuštěných těžebních a průmyslových areálů. (CzechInvest ©2018) Vzhledem k výstavbě sídlišť

poblíž průmyslových zón zůstaly opuštěné areály v těsné návaznosti na města, popřípadě přímo ve městech. (Jackson, 2006) S těmito místy jsou mimo jiné spojeny i pozůstatky různých jevů a procesů, které byly s dřívějším průmyslem spojovány, a jejichž následky v naší krajině přetrvávají dodnes. Řadí se mezi ně skládky, ekologické zátěže a kontaminace geologického, půdního či vodního prostředí. (Kolejka a Klimánek, 2012)

Zemědělské podniky, které u nás měly v mnoha případech počátky dříve, než přišla éra průmyslu, měly obdobný osud jako průmyslové a těžební areály. Počátky jejich úpadku zapříčinilo několik faktorů. Jedním z nich byl příchod mechanizace a nahrazení většiny manuálních procedur, které zapříčinily úpadek klasických zemědělských podniků. Dalším významným faktorem bylo zapojení do jednotného evropského zemědělského trhu a společné zemědělské politiky. (Skála a kol, 2012)

Většina opuštěných vojenských areálů pochází z počátku 20. století, přičemž tyto areály byly v druhé polovině století využívány zejména pro potřeby sovětské armády. Po jejich odsunu zůstala většina těchto areálů opuštěna. Po revoluci připadly do majetku Armády ČR, která o ně nejevila zájem a ponechala je svému osudu. (Kadeřábková a Piecha, 2009)

Obdobný proces vzniku brownfields je typický pro některé státy střední a východní Evropy. V rámci ostatních států je vznik těchto lokalit datován o několik let dříve než u nás. Také se v těchto státech jednalo o více pozvolný proces než ve státech, kde až téměř do přelomu tisíciletí dominoval sekundární sektor. Jejich vznik je spojován spíše s restrukturalizací ekonomik a postupnou změnou dominantního sektoru, což je také důvodem, proč se v těchto státech problematika brownfields začala řešit o 30 let dříve než u nás. (Kadeřábková a Piecha, 2009)

I přes snahy snižovat počet a rozlohu těchto lokalit, přičemž zejména na některých územích České republiky stále více lokalit prochází procesem revitalizace, ke stávajícím brownfields přibývají nové. V posledních letech přibývají zpravidla spíše menší lokality typu rodinných či vilových domů, budov pro administrativu či služby oproti dřívějším rozsáhlým areálům různého původního využití. I menší lokality představují problém pro udržitelný rozvoj. (EnviWeb ©2019)

V souvislosti s nově vznikajícími lokalitami brownfields bylo na konferenci Šetrné budovy v roce 2019 od několika řečníků zmiňována možnost vzniku tzv. brownfields druhé generace. Vznikat mohou při vzniku nových čtvrtí, kde byl nevhodně zvolen mix dostupných služeb a funkcí veřejného prostoru. (ARTN ©2019)

4.1.2 Regenerace brownfields

Zejména v posledních letech je prioritou snaha méně urbanizovat nové prostory, a naopak co možná nejvíce využívat plochy brownfields. (Vyškovská, 2013) Z hlediska udržitelnosti se jedná o velmi pozitivní krok. Místo zastavování nových ploch, kdy jde často o plochy s velmi kvalitní půdou, se navracejí aktivity do již dříve urbanizovaných ploch. (Petříková a Finka, 2006)

Regeneraci brownfields by mělo dojít primárně ke zvýšení kvality života obyvatel měst. (Adamková, 2011) Proto zejména u lokalit v zázemí měst se jeví jako vhodná varianta jejich přeměna na zelené plochy, rekreační plochy nebo pro doplnění chybějící či nedostatečné občanské vybavenosti.

Jelikož je jejich regenerace velmi složitý a nákladný proces, vyžaduje zásahy veřejných institucí (Vyškovská, 2013) Poprvé se výrazně zapojila veřejná instituce v letech 2003 až 2004, kdy vznikl projekt Strategie regenerace brownfields. (Grulich a Gragoš, 2009) Poté se zapojovalo do problematiky více institucí a celkově se začalo o problematice více diskutovat. V současné době existují poměrně velké možnosti z hlediska finanční podpory na revitalizace brownfields.

Samotnému procesu revitalizace předchází několik prvotních činností, mezi které patří například zhodnocení revitalizované lokality a zjištění hlavních překážek rozvoje. (Hořícká, 2010) Dále také sběr různých dat a průzkumy, které se mohou týkat kupříkladu aktuálních potřeb dané obce. (Jackson, 2011)

Další důležitý bod předcházející samotné obnově plochy jsou majetkoprávní vztahy. Zejména rozlehlé průmyslové a zemědělské areály mají zpravidla velké množství vlastníků, což je také častý důvod jejich chátrání (MPO ©2019b) V neposlední řadě je třeba před samotným procesem revitalizace získat o lokalitě potřebné informace pomocí průzkumů, zejména z hlediska aktuálních potřeb obce, širších vztahů apod. (Jackson, 2011) Důležitý je také soulad zamýšleného využití s aktuálním územním plánem a popřípadě potřeba jeho změny. (Hořícká, 2010)

Proces revitalizace se skládá ze tří kroků – studie, návrh a realizace. (Jackson, 2011)

V rámci studie se vytvoří několik rozvojových námětů, které dané řešení prověří z hlediska proveditelnosti, finančních nákladů a jiných rizik, která by mohla nastat v kontextu řešené lokality a samotného brownfieldu.

Dalším krokem je samotný návrh, který slouží jako podklad pro samotnou realizaci revitalizace objektu. Součástí návrhu je také finanční a investiční vyhodnocení pro vybrané rozvojové koncepty. Posledním krokem je samotná regenerace. (Jackson, 2011)

Proces samotné regenerace se skládá z několika fází. První fází je rekultivace, při které se brownfields dostávají do podobného stavu jako nezastavěná území. Je to velmi nákladný krok, který bývá financován z veřejného sektoru. Dalším krokem je, stejně jako u výstavby na novém území, definování cílů projektu a příprava. Po zajištění veškeré dokumentace dochází k částečné nebo úplné demolici staveb či jiných konstrukcí, likvidaci nebezpečných odpadů a dekontaminaci, ať už zeminy nebo podzemních vod. Poté probíhá obnova a terénní úpravy jako jsou stabilizace terénu, zatravnění či výsadba stromů. Nakonec dochází k samotné výstavbě objektů, infrastruktury či jiných služeb. (Jackson, 2006)

Kromě složitějšího a nákladnějšího procesu revitalizace brownfields doprovází i více překážek. Přestože se finanční nákladnost často uvádí jako největší problém, ve

skutečnosti tomu tak není. Jedním ze základních problémů je uváděno vzdělání, které je v této oblasti nedostatečné. Spolu s ním je nedostatečná také informovanost či zkušenost v problematice a nedostatek mezioborových zkušeností. Dalšími jsou nástroje a politiky, mezi které patří absence jednotného rejstříku lokalit a jejich kritických parametrů, nedostatečné nástroje pro vyřešení vlastnických vztahů, nedostatečné nástroje pro vyřešení zodpovědnosti problematiky ekologického poškození a mnoho dalších. Dalším problémem, který je již spojen i s finanční stránkou, jsou ekologické zátěže. (Jackson, 2005) Také jsou často uváděny majetkoprávní vztahy, konkurence nabídky ploch na zelené louce a již zmiňovaná finanční náročnost. (MPO ©2019b)

Se samotnou regenerací se pojí také pojem konverze, kterým je označován soubor procesů, v rámci kterých jsou po zániku původního účelu jednotlivé stavby nebo jejich soubory zachovány a upravovány tak, aby následně sloužily k jejich nové funkci. (Zemánková, 2013) Základem konverze je vložení nové funkce do původní stavební struktury. Je důležité zachovat alespoň některé konstrukční části, stavební detaily a jejich autentičnost, které jsou poté základem architektonického návrhu. Jedná se tedy o přizpůsobení památky novému účelu po stránce technické, stavební, architektonické a urbanistické. (Šenberger, 2007)

4.2 Vliv brownfields a důvody jejich regenerace

Přítomnost brownfields vnáší do území různé problémy a negativní vlivy. Může se jednat o vlivy přímo působící na místní obyvatelstvo formou sociální či psychologickou nebo o vlivy působící na danou oblast ekonomickou formou, negativním působením na životní prostředí či na rozvoj území. (Kadeřábková a Piecha, 2009) Všechny aspekty jsou vzájemně propojeny a žádný nelze vynechat.

Přestože se v mnoha případech na brownfields pohlíží spíše jako na problémovou lokalitu, může naopak do území přinášet nový potenciál pro další rozvoj. Vzhledem k omezeným prostorovým možnostem měst představují brownfields již urbanizované plochy, možnost pro umístění nových komerčních a výrobních prostor, rezidenčních budov, mohou navýšit bytový fond města či zlepšit jeho kvalitu pomocí nových veřejných prostranství. (MPO, ©2019b) Vytváří podmínky pro nové příležitosti podnikatelských subjektů, tvorbu nových pracovních míst a s tím spojený nárůst ekonomické aktivity. Jako vedlejší efekt mohou jejich regenerací zanikat výrazné estetické závady ve struktuře osídlení a jejich negativní dopad na okolí. (MPO ©2019a)

Transformace brownfields může snižovat zábory nové půdy pro rozvoj zástavby obce a tím přispívá k rovnoměrnému a trvale udržitelnému rozvoji. (MPO ©2019) Při řešení se usiluje o zvýšení bonity pozemků, zmodernizování, zatraktivnění a zmodernizování prostorů umožňující výkon nové podnikatelské činnosti, likvidaci ekologické zátěže, zlepšení ekologických parametrů a zejména udržitelný rozvoj společnosti. (Adamková, 2011)

Jelikož jsou brownfields pozůstatkem minulosti, často reprezentují historické, kulturní a architektonické hodnoty. Představují odkazy na historii daného území, jeho obyvatel a kultury, přestože například průmyslové a těžební areály mohou působit, že nejsou tolika způsobilé pro zvláštní ochranu a další možnosti jejich dochování pro další generace. Opak je ovšem pravdou. Pro Českou republiku tvoří industriální minulost velmi významnou část historie, která jak již bylo zmiňováno, napomáhala utvářet sídelní i krajinou strukturu. (VCPD, 2013) Nejen průmyslové, ale také ostatní objekty různého původního využití je vhodné v jisté míře zachovat jako památky na významné části naší, pro nás méně vzdálené, historie.

4.2.1 Sociálně-psychologické důvody regenerace

Ze sociálně-psychologického hlediska představují stigma úpadku, které není bezdůvodné, ale svým způsobem negativně ovlivňuje pojetí lokalit i z hlediska jejich možného budoucího rozvoje. Jsou to lokality zpravidla vzniklé zánikem různých firem, a s tím spojeným sociálním úpadkem v dané lokalitě. Často se zároveň jedná o lokality, které jsou vykrádány, ve kterých dochází k rabování a k výskytu určitých skupin lidí. Díky svému negativnímu vlivu mohou degradovat i své blízké okolí, konkrétně v některých případech může dojít až k rozšíření těchto lokalit do svého nejbližšího okolí. (Kadeřábková a Piecha, 2009) Sociální vnímání lokalit zapříčiňuje narůstající nároky na estetizaci a stylizaci prostředí. (Koutský, 2011) Právě lokality brownfields mohou představovat příležitost k estetizaci a stylizaci prostředí. Mnoho těchto lokalit se vyskytuje v zázemí měst, jejich revitalizace může z mnoha hledisek zvýšit kvalitu života ve městech formou doplnění nedostatečného komerčního vybavení, sportovních a rekreačních areálů či parků.

4.2.2 Ekonomické důvody regenerace

Z ekonomického hlediska mohou být škody působeny přímo i nepřímo.

Jako nepřímo způsobené škody jsou považovány ekonomické ztráty způsobené nerovnoměrným využíváním infrastruktury, zhoršením podnikatelského klima nebo ztrátou aktivity území pro investory, obyvatele i návštěvníky. (Kadeřábková a Piecha, 2009) Kromě toho díky svému stavu a stigmatu degradují i své okolí. Mohou působit jako „odstrašující“ jev pro koupi okolních pozemků, a tím snižovat jejich hodnotu. Díky tomu může docházet i k rozrůstání nevyužité lokality. V poslední řadě představují tzv. ztracenou příležitost. Pokud by byl areál nebo objekt využíván, mohl by přinášet přímý užitek, mohly by v místě být pracovní pozice, chybějící služby, byty apod. (Slabák, 2007 ex. CzechInvest)

Do přímo způsobených škod patří zejména vysoké náklady na projekty, které v mnoha případech odrazují případné investory. Oproti zastavování nových ploch je revitalizace brownfields často doprovázena demolicemi stávajících budov, pracnější vyčištění a příprava prostoru, odstranění ekologických zátěží či kontaminace. Je s tím spojena nejen finančně vyšší náročnost, ale také náročnost časová. (CzechInvest ©neznámo)

Vzhledem k finanční náročnosti projektů je možné žádat o různé finanční podpory v rámci evropských strukturálních fondů a rozpočtových dotací. Prvním projektem veřejných institucí byla Strategie regenerace brownfields, která vznikla v letech 2003 až 2004 a byla financována z programu PHARE. (Grulich a Gargoš, 2009)

V současné době existuje několik programů podporujících regeneraci brownfields. Asi nejvýznamnějším je program Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití, jejímž cílem je podpořit projekty ve vlastnictví krajů, obcí a městských částí pro revitalizaci území se starou stavební zátěží, za účelem provést energeticky účinnou renovaci budov, popř. demolici a výstavbu nových energeticky účinných budov. (CzechInvest ©2022) Program zaměřený na rozvoj stávajících průmyslových zón nese název Smart Parks for the Future. Rozvoj je zaměřen na zkvalitnění infrastruktury včetně opatření pro snížení negativních klimatických dopadů, regeneraci lokalit brownfields a na přípravu podnikatelských parků s menší rozlohou pouze v místech, kde převažuje celospolečenský význam pro jejich realizaci. (CzechInvest ©2021) Další program je od Státního fondu podpory investic. Je zaměřený na revitalizaci území se starou stavební zátěží pro jiné než hospodářské využití. V rámci programu je možné finanční podporu využít nejen na revitalizaci území do formy parku nebo občanského vybavení, ale také na jeho koupi. (SFPI ©2022)

Vhodná regenerace představuje příležitosti pro nové podnikatelské subjekty, s tím spojený nárůst ekonomické aktivity a tvorba nových pracovních míst. (Mansfeldová, 2009)

4.2.3 Enviromentální hledisko

Další významný vliv se týká ekologického hlediska. Na mnoha lokalitách, zejména průmyslového a zemědělského původu, se vyskytují ekologické zátěže způsobené předchozím využitím. (Kadeřábková a Piecha, 2009) V rámci ploch brownfields se s kontaminací pojí pojem „stará ekologická zátěž“, která je specifikovaná jako závažná kontaminace, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti a jejíž původce neexistuje nebo není znám. Jedná se o kontaminace horninového prostředí, půdy, povrchových a podzemních vod způsobené zejména ropnými látkami, pesticidy, PCB, chlorovanými a aromatizovanými uhlovodíky a těžkými kovy. (MŽP ©2005) Kromě kontaminace samotných lokalit může též dojít ke kontaminaci okolí a k negativním vlivům na flóru, faunu a lidské zdraví. (Kadeřábková a Piecha, 2009) Týká se zejména průmyslových brownfields, brownfields po těžbě surovin a v menší míře zemědělských brownfields. Jejich přítomnost je způsobena tím, že v době dominance průmyslu se ochraně životního prostředí věnovala pozornost jen velmi zřídka. (EnviWeb ©2012)

Jedná se o problematiku v kompetenci Ministerstva životního prostředí, které připravilo řadu metodik pro jejich řešení, a stojí za veřejně přístupným portálem SEKM neboli Systém evidence kontaminovaných míst. Portál byl vytvořen v roce 2005 a eviduje zmapované lokality s ekologickou zátěží v České republice. Jelikož není odstraňování starých ekologických zátěží řízeno žádným zákonem, nejedná se

přímo o inventarizační nástroj. Je tvořen postupným doplňováním lokalit, kde byla kontaminace zjištěna, popřípadě lokalit s potenciální kontaminací i s důležitými informacemi, které s tím souvisejí. (SEKM ©2019) Jejich likvidace bývá zpravidla finančně nákladná. (Kadeřábková a Piecha, 2009)

V rámci sanací je zajímavý projekt NICOLE neboli Network for Industrially Contaminated Land in Europe. Jedná se o projekt z Nizozemí, který se zabývá zapojením kritérií udržitelnosti do procesu čištění kontaminovaných míst a zejména možnosti přirozené regenerace zeminy, která může vést k redukci kontaminantů. (Sinke a Moll, 2005)

Například v rámci revitalizace plochy formou parkových ploch nebo jiných forem zaměřených na zeleň je možné provést biologickou sanaci formou fytosanace, kdy jsou k dekontaminaci zemin, popř. podzemních vod využité vhodné druhy rostlin. Metodu je vhodné využít v oblastech s nižší mírou kontaminace v nižších hloubkách. Rostliny, které se již úspěšně použily, mohou kontaminující látky rozkládat nebo zadržovat. Jedná se například o jetel, vojtěšku, kostravu, okřehek, jalovec a topol. Tyto rostliny je možné použít pro odstranění těžkých kovů, pesticidů, rozpouštědel, polycyklických aromatických uhlovodíků a látek vylouhovaných ze skládek odpadů. (Vaníček, 2002)

4.2.4 Urbanistické hledisko a územní plánování

Lokality brownfields vytvářejí jakousi „brzdu“ rozvoje území obcí i regionů (CzechInvest ©nedatováno) Zejména větší či rozlehlé areály, které se nacházejí na krajích měst tvoří bariéru bránící rozvoji území (Kadeřábková a Piecha, 2009), a tím ovlivňují ekonomické, sociální a psychologické aspekty. Jelikož jsou, jak již bylo řečeno, jejich revitalizace nákladné, jsou často upřednostňovány výstavby ve volné krajině, čímž vznikají další urbanizované plochy, i přes to, že by z mnoha hledisek bylo vhodnější využít již zastavěné, nevyužité plochy. (Osman a kol., 2017) Kromě jiného blokuje rozvojové rezervy, které by mohly být využity pro efektivní a rentabilní zástavbu. Jejich transformace může snižovat zábory nové půdy pro rozvoj zástavby obce. (Mansfeldová, 2009)

Kromě negativních vlivů představují opuštěné plochy potenciál například v aktuálním problému suburbanizace a její nejhorší formy tzv. sprawlu. Sprawl vzniká na periferiích měst, přilehlých obcí nebo ve volné krajině. Rozvojem brownfields lze suburbanizaci výrazně omezit a tím minimalizovat zábor zemědělské půdy. Zemědělská půda patří mezi nenahraditelné zdroje, představuje zdroj možnosti obživy nejen pro člověka, ale také pro ostatní organismy žijící na naší planetě. Znovu využívání opuštěných ploch, objektů či celých areálů a jejich recyklace zabraňuje dalším neekonomickým záborům území. (Kramářová, 2014) Mimo potenciál v rámci rozvoje zástavby představují plochy brownfields příležitost pro vytváření lepšího prostředí ve městě a pro vytváření zdravějšího prostředí pro život díky možnosti jejich přeměny na veřejná prostranství, vzdělávací zařízení, rekreační a sportovní plochy, velké zelené plochy či malé zelené prvky v centrech měst. (Fortuin, et al., 2010)

Efektivitu využívání brownfields lze zjistit mírou recyklace, která je „vyjádřená podílem plochy přestavby k zastavitelným plochám ve vztahu k velikosti zastavěného území“. „Vyjadřuje udržitelnou úroveň čerpání území jako neobnovitelného zdroje“. Pokud je podíl míry recyklace malý či žádný, dochází k neefektivnímu extenznímu rozvoji a k disparitám. (Peltan a kol., 2010) Jde o velmi komplexní problém, k jehož řešení je třeba zapojení několika oborů (technologické, architektonické, legislativní a sociální). (Osman a kol., 2017)

Přestože v našem státu chybí jednotná databáze či soupis těchto lokalit, je část těchto lokalit vymezena v územně analytických podkladech obcí s rozšířenou působností. (Hurníková, 2009) Je tak stanoveno v příloze č. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, kde plochy brownfields jsou v rámci rozboru udržitelného rozvoje označovány jako jev „4a. brownfieldy“ popř. jev „64. staré zátěže území a kontaminované plochy“ (Vyhláška č. 500/2006 Sb.) V rámci územně plánovací dokumentace jsou spojovány s pojmy rozvojové, přestavbové či transformační plochy. (Hořická, 2010)

4.2.5 Průmyslové dědictví

Velká část brownfields na území České republiky je průmyslového původu. Nejvíce zastoupeny jsou objekty a území po ukončení hlubinné těžby uhlí, která byla po řadu let velmi důležitým odvětvím a která byla velmi rychle ukončena. Zejména v některých oblastech naší země se jedná o velmi důležitou součást historie, která se vepsala jak do struktury měst, tak do struktury krajiny. (Tomíšková, 2011) Velká část kulturní krajiny, která je všude kolem nás, vznikala právě v období průmyslu, který trval od druhé poloviny 19. století do druhé poloviny 20. století. Pozůstatkem je řada urbanistických i architektonických památek. (Navrátil, 2014) Tak jako jsou chráněny hrady a zámky, jakožto pozůstatky minulosti, měly by být chráněny také pozůstatky mizejících průmyslových odvětvích. (Tomíšková, 2011) Jejich přeměnou či likvidací se postupně téměř zapomene na něco, co bylo po řadu let nedílnou součástí života, kultury a ekonomiky. Některé tyto areály by měly být zachovány jako připomínka na toto období. Jinak dojde ke ztrátě povědomí a zkušeností s prací v průmyslu, a tím dojde k velké kulturní změně chápání průmyslové minulosti. (Beran L. a kol. 2008) V další řadě se jedná i o ekonomické hledisko. V minulosti byly rozsáhlé oblasti závislé na této výrobě a po jejím ukončení měly značné finanční potíže. Jejich rozvoj by mohl být novým zdrojem cestovního ruchu, mohl by vytvářet četné pracovní příležitosti a pomohl by k celkové regeneraci prostoru, včetně jejich okolí, či ke zlepšení sociálního vnímání tohoto prostoru. (Tomíšková, 2011)

Ochranou památek z doby průmyslu, jejich technických hodnot a historického významu se zabývá obor zvaný průmyslová archeologie, jehož počátky jsou ve Velké Británii v 70. letech 20. století. (Cossons, 2008) Na území České republiky je pokrýván tento problém několika organizacemi.

The International Committee for Conservation of the Industrial Heritage je mezinárodní organizace zabývající se právě průmyslovým dědictvím. Jedná se o organizaci, která formulovala Chartu průmyslového dědictví zveřejněnou v roce 2003. Kniha obsahuje souhrnná a obecně platná východiska pro projekty výzkumu, záchrany, pro památkovou ochranu, další užití nebo transformaci průmyslových staveb a areálů. (TICCIH ©nedatováno) V České republice se jejich partnerem stalo Výzkumné centrum průmyslového dědictví (VCPD), založené na ČVUT v roce 2002. (VCPD ©nedatováno)

Výzkumné centrum průmyslového dědictví má mapovat a evidovat průmyslové dědictví, památky techniky a průmyslu v České republice, navrhnout vhodné objekty k zařazení na seznam památek nebo doporučit jejich využití. Podílelo se na vzniku celostátní platformy „Industriální stopy“. (VCPD ©nedatováno) Spolu s Ministerstvem kultury vytvořilo projekt „Industriální topografie“, obsahující seznam těchto míst včetně mapového podkladu. (VCPD ©2013)

Zajímavý projekt v rámci zemích západní Evropy je European Route of Industrial Heritage. Jedná se o projekt, který postupně propojuje co nejvíce různých území (nejen klasické areály, ale také průmyslové krajiny, muzea apod.) v rámci mnoha států. Určují tzv. kotevní body, tj. významná místa průmyslové historie v Evropě. V současné době je zde zapojeno již přes 2200 lokalit, za Českou republiku se jedná o 60 lokalit. Z velké části se jedná o muzea v různých částech naší země. Například Budvar muzeum v Českých Budějovicích, Hornické muzeum v Příbrami, Hornický skanzen důl Mayrau ve Vinařicích u Kladna, Obuvnické muzeum Baťa ve Zlíně a mnoho dalších. (ERIH ©2022)

4.3 Možnosti ochrany lokalit brownfields

Pro lokality zvané brownfields je charakteristická přítomnost zanedbaných, ale mnohdy cenných objektů. Často se jedná o poměrně mladé lokality, zpravidla mladší než 150 let, které jsou z tohoto důvodu pro část naší společnosti svým způsobem méně cenné. Je to způsobeno i estetikou, kdy lokality jsou často zanedbané a nevykazují mimořádné umělecké kvality. Přesto mají v mnoha případech hodnotu historickou nebo architektonickou. I když je řada lokalit nebo jen některých objektů v lokalitě prohlášeno za nemovitou kulturní památku, tak to nezaručuje jejich využití ani vhodnou péči. Spíše naopak řada nemovitých kulturních památek nadále chátrá, zejména pak objekty v rozlehlejších například průmyslových či těžebních areálech. (Špaček, 2012)

Tyto objekty nebo celé areály mohou být chráněny jako nedílná součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu, podílejšího se na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví a tím přispívají k dalšímu rozvoji společnosti. Účelem je také tyto památky zachovat, zpřístupňovat a vhodně využívat. (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Ochrana kulturního dědictví v naší zemi je zprostředkována prostřednictvím státní památkové péče zahrnující činnosti, opatření a rozhodnutí, kterými orgány a odborné organizace státní památkové péče v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Orgány zabývající se problematikou jsou Ministerstvo kultury, krajské úřady a obecní úřady obce s rozšířenou působností, za odborné organizace je to Národní památkový ústav. (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči mohou být jednotlivé objekty, skupiny objektů nebo celé areály prohlášeny za kulturní památku, národní kulturní památku, památkovou zónu nebo památkovou rezervaci. (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Kulturní památky vyhláší Ministerstvo kultury České republiky. Mohou být vyhlášovány movité i nemovité věci, jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob až do současnosti, které představují projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické. Nebo také movité i nemovité věci a jejich soubory, které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem. (Zákon č. 20/1987 Sb.) Vyhlášovány jsou stavby, pozemky a další historická cenná díla. Kromě hradů, zámků či tvrzí jsou vyhlášovány také kostely, kláštery, kaple, fary, městské domy a paláce, venkovská lidová architektura, technické a průmyslové stavby, divadla, muzea či morové sloupy. Jedná se o hodnotná díla, jejichž zachování je v zájmu celé naší společnosti. Příkladem kulturní památky na území České republiky může být textilní továrna Bohland a Fusch nacházející se v obci Kraslice v Karlovarském kraji, nebo také uhelný hlubinný důl Mayrau v obci Vinařice ve Středočeském kraji. (NPÚ ©nedatováno)

Národní kulturní památky prohlašuje vláda České republiky nařízením a stanoví podmínky jejich ochrany. Národní kulturní památky představují nejvýznamnější součást kulturního bohatství. (Zákon č. 20/1987 Sb.) Jako příklad kulturní národní památky lze uvést uhelný důl Michal v Michálkovicích v Moravskoslezském kraji, nebo uhelný důl Hlubina v obci Moravská Ostrava nacházející se rovněž v Moravskoslezském kraji. (NPÚ ©nedatováno)

Památkové zóny vyhláší Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem formou opatření obecné povahy a určuje podmínky ochrany. Památkové zóny tvoří území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku vykazující významné kulturní hodnoty. (Zákon č. 20/1987 Sb.) Zajímavou památkovou zónu utváří například Ostrava – Vítkovice v Moravskoslezském kraji. Jedná se o městskou památkovou zónu s vysokou koncentrací industriálních památek, jako jsou například již zmiňovaný uhelný důl Hlubina nebo také budova úpravny uhlí, budova třídírny uhlí, mosty pro oběh důlních vozíků a mnoho dalších. (NPÚ ©nedatováno)

Památkové rezervace vyhláší vláda České republiky nařízením a stanoví podmínky pro zabezpečení její ochrany. Jako památkové rezervace budou prohlášeny plochy, jejichž charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů. (Zákon č. 20/1987 Sb.) Příkladem je Stará huť v Josefském údolí u Olomoučan obsahující řadu kulturních nebo národních kulturních památek. (NPÚ ©nedatováno)

Další možnost ochrany, která již není tak „oficiální“, může poskytnout zákon 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu. § 18 stanoví, že „územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území“ a v rámci § 19 je řazeno mezi úkoly územního plánování „zajišťovat a posuzovat stav území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty; stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území; stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb a veřejných prostranství; stanovovat podmínky pro provedení změn v území, zejména pak pro umístění a uspořádání staveb s ohledem na stávající charakter a hodnoty území a na využitelnost navazujícího území; uplatňovat poznatky zejména z oborů architektury, urbanismu, územního plánování a ekologie a památkové péče“. (Zákon č. 183/2006 Sb.)

4.4 Brownfields a příroda

4.4.1 Industriální a postindustriální příroda

Člověk je již několik desítek let nejdynamičtější krajinotvorný činitel. Mění využití ploch, jejich velikost i plošnou konfiguraci krajinných prvků a rozhoduje o prostorovém rozmístění ekosystémů v krajině. Právě využití půdy, utvářející sekundární krajinu, nejvíce ovlivňuje vzhled, fungování, biodiverzitu krajiny i její ekologickou stabilitu. Tyto změny jsou dominantním disturbačním režimem v kulturní krajině a mají rozhodující vliv na vnímání krajiny. (Lipský, 2010)

Lokality významně postižené těžbou surovin a obsahující řadu opuštěných objektů, které mohou být shlukované či roztroušené, vytváří tzv. postindustriální areály, v případě rozsáhlejší plochy postindustriální krajiny. Jedná se o dědictví průmyslové epochy, které do současnosti ovlivňuje ráz kulturní krajiny, zejména v oblastech, pro které byla v minulosti významná těžba nerostných surovin. Spoluvytváří nesmazatelnou součást spektra současných typů krajiny klasických průmyslových zemí. (Kolejka a Klimánek, 2012)

Postindustriální krajina je dědictvím průmyslové revoluce a vyznačuje se řadou fyziognomických, strukturních a funkčních atributů představující relikty minulého průmyslového období. Postindustriální krajinu lze definovat jako lokality významně postižené těžbou surovin a výskytem četných opuštěných objektů, brownfields, ovlivňované regeneračními programy, vyžadující odlišný než konvenční přístup v rozhodování o budoucnosti lokalit. (Kolejka a Klimánek, 2012) Industriální přírodu lze definovat jako přírodu vyvíjející se pod silným a převládajícím vlivem industriální činnosti a obvykle začínající od „nulového“ stavu. Jedná se o přírodu vznikající na odkalištích, haldách a bývalých průmyslových plochách. (Cílek a kol., 2004) Je zajímavá svými ranými sukcesními stádii a širokým spektrem sukcesních společenstev, která se rychle mění. (Lipský, 2010) V industriální krajině jsou všechny její znaky aktivní a recentní, na rozdíl od postindustriální krajiny, kde se stávají mrtvými a fosilními. (Kolejka a Klimánek, 2012)

I industriální krajina plní všechny funkce zeleně. Funkci ekologickou, jelikož je formou systému ekologické stability chráněna biodiverzita rostlinných a živočišných druhů a biotopů. Plní také funkci hygienickou, vzhledem k tomu, že je díky zeleni zvyšována vlhkost ovzduší, snižována teplota, zachytává sprašný spad, snižuje hluk a vibrace. V neposlední řadě plní funkci ochrany, kdy mohou být chráněny zdroje, půda či vodní režim krajiny a funkci rekreační formou např. parkových ploch, které zvyšují atraktivitu území zejména v zázemí větších měst. (Vorel, 2006)

Díky intenzivnímu zemědělství představují právě nevyužitá a opuštěná plocha ležící na okrajích měst a obcí nebo ležící mimo urbanizované území vhodné podmínky pro sukcesní procesy bez vlivu člověka. Proto se v současné krajině vyskytuje široké spektrum sukcesních společenstev vyvinutých právě na opuštěných plochách, kde došlo k útlumu předchozí lidské činnosti. (Lipský, 2010) Probíhající sukcese vegetace v bývalých průmyslových, zemědělských či jiných opuštěných areálech je dalším aspektem postindustriální krajiny. (Kolejka a Klimánek, 2012) V těchto místech vzniká tzv. industriální příroda, pro kterou je typický vývoj pod silným a převládajícím vlivem industriální činnosti a obvykle začínající od počátečního „nulového“ stavu kolonizace holých ploch. (Cílek a kol., 2004) Kromě postindustriální krajiny patří k běžným typům také post agrární, post těžební, post industriální, post sídelní a post militární divočina. Tato „divočina“ je v tomto kontextu charakteristická jako mladší příroda vzniklá na zkulturnělých lokalitách, jež byla různě dlouho s různou intenzitou využívána člověkem. Představuje značnou rozmanitost, závislou na časovém faktoru, rostlinných společenstev. Charakteristickým rysem nové divočiny jsou travinobylinné porosty, stepní a lesostepní vegetace, křoviny a iniciální lesní společenstva různého druhového složení, mokřadní, rákosová a ostricová společenstva, olšiny a vrbové houštiny jako sukcesně raná stadia lužního lesa. Tento vývoj trvá prozatím jen krátkou dobu, při dlouhodobém budoucím vývoji se předpokládá vznik klimaxového společenstva a snížení celkové rozmanitosti. (Lipský, 2010)

4.4.2 Brownfields jako prvek krajinného rázu

Podstatnou částí péče o přírodní a kulturní dědictví České republiky je problematika ochrany charakteru krajiny. Je zakotvena formou ochrany krajinného rázu v § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který koresponduje s Evropskou úmluvou o krajině. Mimo to se také promítá do nástrojů územního plánování dle zákona 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). (Vorel a Kupka, 2011) Zákon o ochraně přírody a krajiny definuje krajinný ráz jako přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, která je chráněna před činnostmi snižující jeho estetiku a přírodní hodnotu. (Zákon 114/1992) Krajinný ráz je určen různými specifickými rysy a znaky vytvářejícími rázovitost, odlišnost a jedinečnost krajiny. Je vyjadřován nejen přítomností pozitivních jevů a znaků, ale také kulturní a duchovní dimenzí krajiny. Jak přírodní, tak kulturní i historická charakteristika se projevuje soustavou znaků, které je možné identifikovat a které mají dvojí charakter. Na jedné straně jde o samotnou přítomnost určitého jevu a jeho významu ve struktuře přírodních nebo civilizačních složek. Na druhé straně jde o vizuální projev jevu v krajinné scéně. Tento projev může vytvářet estetické hodnoty, harmonické měřítko nebo harmonické vztahy v krajině. Samotný charakter krajiny se vyznačuje její proměnlivostí a neopakovatelností. (MeziStromy ©2018) Přestože ochrana krajinného rázu ve venkovském prostoru získala mnohé zkušenosti s regulací výstavby (např. usměrňování výstavby dopravní a technické infrastruktury, omezování a regulace výstavby ve volné krajině, důraz na zachování nenarušenosti harmonie prostorových vztahů), tak do popředí vstupují problémy s ochranou krajinného rázu tvořené vztahem sídla a krajinného rámce neboli exteriérem sídla a vztahem přírodního prostředí sídla a zástavby neboli interiérem sídla. (Vorel a Kupka, 2011)

Dochované prvky, objekty a jejich soubory utvářejí nejtypičtější znaky kulturní a historické charakteristiky krajiny. Spadají sem chráněné objekty, kterými jsou kulturní či národní památky, památkové rezervace, památkové zóny či skanzeny, ale také objekty, které nejsou památkově chráněné, ale s výraznými dochovanými formami, detaily, tradičními materiály, s regionálními znaky či se jedná o objekty lidové architektury. Objekty z různých období dokládají historický vývoj území a představují odraz místních přírodních, sociálních a kulturních podmínek v území. Ať už se jedná o stopy spojené s životem šlechty v podobě např. hradů, zámků či tvrzí, objekty sakrální architektury, objekty navázané na poutní cesty, historickou architekturu měst, objekty lidové architektury, objekty průmyslového dědictví, technické památky nebo objekty zahradní architektury. Forma objektů je podmíněna a podílí se na rázovitosti a nezaměnitelném charakteru jednotlivých regionů. (Kupka, 2010)

Ochrana krajinného rázu se týká také urbanizovaného prostoru bez zřetelné přítomnosti přírodních prvků a struktur nebo smysluplné ochrany krajinného rázu v městské krajině s výraznými krajinnými celky spoluvytvářejícími vizuální scénu města. (Vorel a Kupka, 2011) Zejména v postindustriálních krajinách se zpravidla nachází řada důlních a průmyslových objektů, které jsou nedílnou součástí krajiny,

představují reprezentativní ukázky z doby svého vzniku a jako takové vytváří součást industriálního dědictví a jsou nedílnou součástí krajinného rázu území. (Lipský, 2018)

Každá krajina významným způsobem ovlivňuje lidi, kteří v ní žijí. Jednotlivá místa k lidem promlouvají a lidé tyto informace vědomě či podvědomě vstřebávají. Každé místo tím vykazuje přítomnost genia loci neboli přítomnost ducha místa. Brownfields jakéhokoli původu, ať už se jedná o průmyslové, zemědělské, dopravní či jiné areály a objekty, jsou památkou minulosti a je v nich svým způsobem zakódován způsob života předchozích generací, minulých dob, jejich hodnoty a estetika. Přestože se jedná o kulturní téma, je výrazně podmíněné i přírodními podmínkami a charakteristikami. Ducha místa nelze hledat nad prostorem, ale je pevně vepsán do tvarů, struktur i barev krajiny. Stejně místo může na každého člověka působit jinak, je to fenomén, díky kterému vnímáme určitý typ prostředí jako zajímavý, hezký, a kvůli kterému se na místo vracíme. (Svobodová, 2011)

Tímto fenoménem se zabýval například norský teoretik architektury Norberg – Schulz v knize Genius loci. V této knize popisuje že místa, města, vesnice, kraje i celé státy jsou jedinečné, neopakovatelné a nezaměnitelné. Abychom mohly místo i jeho genius loci poznat a prožít, je třeba nejprve porozumět a poznat dané místo. Podle Norberga – Schulze je genius loci založen na dvou aspektech. Prvním jsou hmatatelné jevy – objekty, lidé, zvířata, rostliny a jejich význam a vztahy k jiným objektům. Druhým aspektem jsou lidské pocity, jak na člověka působí a jaké pocity v něm dané místo vyvolává. (Norberg – Schulz, 2010)

Struktura místa není věčná, v průběhu času se zpravidla mění, někdy i velmi rychle. I přesto však místo neztrácí nebo se nemění jejich genius loci, jelikož užívání místa předpokládá, že si místa uchovávají svou identitu v určitém časovém rozpětí. Pokud by místo bylo vhodné jen pro jeden jediný zvláštní účel, brzo by bylo nepoužitelné. Proto musí mít určitou kapacitu k přijímání různých obsahů či změn. Zachovat a ochraňovat ducha místa neznámá zachovat místo v neměněném stavu, ale naopak konkretizovat jeho podstatu ve stále se měnícím historickém kontextu. (Norberg – Schulz, 2010)

4.4.3 Krajinné výstavy

Jak již bylo řečeno dříve, regenerací lokalit brownfields by mělo dojít primárně ke zvýšení kvality života obyvatel měst. (Adamková, 2011) Přeměna opuštěných lokalit v zázemí měst na zelené plochy přináší mnoho pozitivních jevů do území. Jedná se ovšem o poměrně složité přeměny, které se mohou jevit jako méně atraktivní než například výstavby bytů či komerčního vybavení. Jedním z prostředků, který může tomuto cíli napomoci, jsou krajinné výstavy. Jejich počátky se datují k polovině 20. století v Německu. Prvních 30 let výstavy fungovaly spíše formou agrovýstav, až v roce 1980 se v jejich rámci začala prezentovat krajinná architektura. O 10 let později začalo svým vlivem působit na přípravu výstav environmentální hnutí a s tím se dostal do popředí také problém lokalit brownfields. (Dobrucká, 2011)

Krajinné výstavy jsou v souladu s naplňováním principů Agendy 21 a zároveň jsou také nástrojem k implementaci Evropské úmluvy o krajině. Pomocí krajinných výstav je možné, kromě revitalizace opuštěných ploch, revitalizovat také destruovaná místa, obnovovat veřejné prostranství, ale také uchovat historické krajinné struktury a prezentovat současnou krajině-architektonickou tvorbu, podpořit ekologickou stabilitu a biodiverzitu. Výstavy mají i nepřímý vliv na sociální vztahy, podporují komunikativnost, společenský a kulturní život a spolupráci na lokální, národní i mezinárodní úrovni. (Dobrucká, 2011) Nejedná se o typické výstavy, jejichž cílem by bylo pobavit, prodat či ukázat výrobky, ani navazování kontaktů, spíše se jedná o nástroj ukázkového územního plánování, spojený s praktickou expozicí zahradní architektury, nových technologií, přístupů k urbánní krajině i ekologii. (Miovská, 2013)

Krajinné výstavy, jak již bylo řečeno, mají svoje počátky v Německu. Německo je zároveň také zemí, kde v rámci krajinných výstav vzniká nejvíce parků a zelených veřejných prostranství na územích brownfields. Jejich tzv. „gartenschau“ prošly procesem od prosté výstavy květin až v nové pochopení a pojetí přírody a zeleně ve městech. První krajinná výstava se konala již v roce 1951 v německém Hannoveru, jejíž cílem byla rekultivace válkou zničených pozemků. (Miovská, 2013) Mnohá urbanistická a architektonická řešení představená v rámci zahradních a stavebních výstav byla v době jejich představení na opravdu špičkové úrovni, díky čemuž se právě německým výstavám dostalo mezinárodní pozornosti. (Štěpánková, 2019)

Německé výstavy jsou organizovány na třech úrovních – IGA, BUGA a LAGA. Největší jsou výstavy IGA (Internationale Gartenbauausstellung) jejichž vystavovaná plocha zaujímá rozlohu nad 100 ha. (Dobrucká, 2011) Výstavy BUGA (Bundesgartenschau) mají výměru nad 50 ha a jedná se o výstavy, které se připravují na spolkové nebo národní úrovni a v jejichž pořádání se střídají jednotlivé spolkové republiky. Pořádají se pravidelně každé dva roky, jejich příprava však zabírá osm až deset let. LAGA (Landesgartenschau) výstavy jsou na regionální úrovni o výměře nad 15 ha. V jejich pořádání se rovněž střídají spolkové republiky. V rámci jednoho roku se zpravidla pořádají čtyři až šest výstav. (Miovská, 2013)

Výstavy organizuje Zentralverband Gartenbau, jejíž úkolem je vybrat místo konání, dohled nad kvalitou, dohled nad samotným provedením výstavy a Deutsche Bundesgartenschau Gesellschaft, jejíž úkolem je dohled nad každodenním průběhem příprav, výběrem dodavatelů a samotným průběhem výstavy. Tyto dvě společnosti se kromě dělby v rámci úkolů samotné akce dělí také o náklady. V některých případech je možné čerpat i evropské fondy, finančně se mohou podílet také samotná města, na jejichž území výstava probíhá, soukromí investoři či návštěvníci koupí lístku na samotnou výstavu. (Miovská, 2013)

Výstavy sebou přináší řadu pozitivních jevů do území. Mohou přinést do území nová pracovní místa, zviditelnit danou lokalitu, čímž se zvýší zájem o město a turistický ruch, který s sebou přináší nový zdroj příjmů jak do obecního rozpočtu, tak i pro místní podniky. Mimo jiné se v rámci projektu výstavy vyřeší problematické části měst

v kvalitní prostory, které jsou po skončení akce předány do užívání města. (Miovská, 2013)

Kromě německých výstav je snaha i v mnoha jiných evropských zemích tyto výstavy napodobit a pořádají své vlastní. Lze zmínit například mezinárodní akce typu Expo pod záštitou BIE (Bureau International des Expositions). Jedná se o zahradní výstavy, které se konaly například v roce 1960 v Rotterdamu, v letech 1963 a 1973 v Hamburku, v letech 1964 a 1974 ve Vídni, 1969 v Paříži a v letech 1972 a 1982 v Amsterdamu. Ve Velké Británii proběhla v 80. letech minulého století série zahradních festivalů, v roce 1984 v Liverpoolu, 1986 Stoke-on-Trent, 1988 Glasgow a 1990 Ebbw Vale. (Štěpánková, 2019) Jako příklad novodobějších výstav lze uvést každoroční výstavy Chelsea Flower show v Londýně nebo mezinárodní Floriade v Nizozemsku, která je pořádána každých deset let. Taktéž Francie, Rakousko a Švýcarsko pořádají své akce. (Miovská, 2013) Avšak v žádném z uvedených příkladů se nejedná o trvalé akce nebo o akce obdobného rozměru a významu. (Štěpánková, 2019)

Analogií pro krajinné výstavy jsou stavebně-architektonické výstavy IBA (International Bauausstellung). V letech 1989-1999 byl v rámci jedné z nich uskutečněn první a zároveň nejznámější evropský projekt industriální krajiny zvaný Emshar Park a v letech 1999-2010 byla představena obnova pücklerovské krajiny po těžbě uhlí v Dolní Lužnici na ploše přes 14 tis. ha. (Miovská, 2013)

V České republice se zatím uskutečnily tři krajinné výstavy, které probíhaly v Chebu. V rámci výstav se osvědčila spolupráce s Německem. (Miovská, 2013) První krajinná výstava v Chebu proběhla v roce 2006 ve spolupráci s Německým městem Marktredwitz. Jednalo se o první přeshraniční krajinnou výstavu s názvem „Krajina bez hranic“. (Pučerová, 2006) Druhá výstava proběhla v roce 2013 ve spolupráci s Německým městem Tirschenreuth nesoucí název „Příroda a historie Cheb 2013“. (Ivanič, 2013) Třetí Chebská krajinná výstava měla proběhnout již v roce 2016 ve spolupráci s Německým městem Bayreuth. Německá část výstavy byla dokončena v roce 2016, jak bylo plánováno, Česká část byla dokončena až v roce 2017 z důvodu zpoždění výzev k podání žádosti o dotace. Výstava nesla název „Hudba pro oči“. (Liptáková, 2016) V rámci krajinných výstav došlo k revitalizaci obou břehů řeky Ohře pod Chebským středověkým hradem, významnou změnou prošlo zejména podhradí a přírodní území kolem řeky Ohře. V území byla vytvořena nová lávka s vyhlídkovou věží, dětská hřiště, záhony a tematické zahrádky, fontánky, divadelní amfiteátr, dřevěné chodníčky vedoucí okolo dřevěných soch, zahradní vyhlídkové pavilony či tenisový a minigolfový areál. (CestamiProměn ©2019) V rámci první výstavy bylo město Cheb navíc propojeno novou padesátikilometrovou cyklostezkou s městem Marktredwitz. (Pučerová, 2006)

4.5 Příklady revitalizace

4.5.1 Emscher Park

Emscher Park představuje nejambicióznější příklad regenerace postindustriální krajiny v Evropě, který vznikl mezi léty 1989 - 1999 v rámci stavebně-architektonické výstavy IBA v Německu. Celé území zaujímá rozlohu 800 km² v okolí řeky Emscher, podle které je park pojmenován. Jedná se o průkopnický projekt, v jehož rámci za pomoci alternativních přístupů došlo k regeneraci rozsáhlého území degradovaného ocelářským a uhelným průmyslem. (Fragner, 2005) S restrukturalizací těžkého průmyslu zanikly hornické provozy a ocelárny. Území obsahovalo řadu negativních jevů, které s sebou ukončení průmyslové činnosti přineslo a s kterými bylo třeba se vypořádat. V území byla vysoká nezaměstnanost, kontaminace životního prostředí a rozsáhlé opuštěné areály. Celé území bylo členěno izolovanými areály s vysokým podílem nepropustných ploch, dále se na území nacházel zchátralý systém vodních kanálů, který byl v minulosti využíván na transport odpadu, a množství svahů a násypů vzniklých z výrobních odpadů. (Adamková, 2011)

IBA plán bylo integrovat, rozvíjet, tvarovat a propojit existující strukturu průmyslových prostorů a objektů s okolní krajinou. Zvláštní úlohu hrálo průmyslové dědictví. (Adamková, 2011) V rámci plánu nebyla snaha se odvrátit od minulosti, ale naopak ji zachovat a využít jako identifikační element. Díky symbolickému propojení minulosti s přítomností a budoucností byla regionu dodána nová identita. Nově vzniklý největší regionální park v Evropě přinesl zajímavé krajinné prvky typu nové druhy přírodních ploch vzniklé na dřívě zurbanizované krajině. Díky tomu došlo k vytvoření ojedinělých průmyslově-přírodních biotopů. Dalším zajímavým významným krajinným prvkem jsou místa bývalých stok. (Haaren, 2002)

Projektové cíle pro vytvoření parku byly rozdělené do třech úrovní. První úroveň představovala vznik parku integrující a propojující všechny funkce krajiny, od otevřených prostorů vedoucích podél řeky Emscher až po zemědělství. Druhá úroveň představovala vznik otevřeného regionálního systému sedmi zelených koridorů vedoucích od severu na jih, představující základ pro komplexní parkový systém Evropského významu. Poslední úroveň měla za cíl vytvoření individuálních projektů týkajících se krajinného plánování, lesního hospodářství, managementu biotopů, rozvoje turistického ruchu a naučných pěších a cyklistických chodníků. (Adamková, 2011)

V rámci Emscher Park bylo realizováno několik projektů:

Landschaftspark Duisburg – Nord

Severní Duisburg patřil k jedné z nejvíce industrializovaných oblastí, kde průmysl změnil krajinu k nepoznání. (Adamková, 2011) Uprostřed „zelené“ plochy o rozloze 180 ha se nachází bývalý průmyslový areál, v kterém se vyrábělo surové železo pro ocelářský průmysl. (Landschaftspark ©nedatováno) V rámci projektu Emscher Park vznikl park dle návrhu Peter Latz & Partner. V rámci návrhu byla využita specifika

místa, jeho spontánnost, autentičnost a dynamika přírodních procesů. Místo nejen že přiznává svoje bývalé industriální využití, ale také využívá fragmenty průmyslových objektů jako součást parku. (Adamková, 2011)

Vzhledem ke své rozloze a minulosti byla přeměna průmyslového areálu problematická, ovšem jednotlivé překážky byly postupně odbourávány. Kontaminované půdy byly vytěženy a z velké části skrývkovány v betonových bunkrech na železnou rudu. Splaškový tok kanálu Emscher, který protíná celé území, byl zatrubněn a nahrazen novým korytem napájeným dešťovou vodou sbíranou z celého parku. (Adamková, 2011) Dnes mohou návštěvníci zažít nevyužívané železářny jako živou průmyslovou památku. (Landschaftspark ©nedatováno)

Jako kompoziční prvky parku jsou využity ponechané architektonické konstrukce. Z nádrží chladících věží a z odkalovací nádrže vznikly biotopy s vodními rostlinami. Betonové bunkry na železnou rudu tvoří systém pro tematické zahrady. K stávající jeřábní konstrukci byla doplněna vysutá lávka a dohromady tvoří promenádu s vysutými rostlinami. (Adamková, 2011)

Z původních pěti vysokých pecí zůstaly tři zachovány, jedna z nich byla krátce před ukončením provozu zrekonstruována a jako jediná je v současné době volně přístupná. Zároveň je u ní vytvořena plošina, z které je nádherný výhled na město Duisburg, Porúří a Dolní Rýn. (Landschaftspark ©nedatováno2) Velké haly jako jsou např. Kraftzentrale, Gebläsehallenkomplex jsou využívány pro různé akce, kongresy, koncerty, opery apod. Hala, která byla využívána jako slévárna, ležící na úpatí přístupné vysoké pece, byla ponechána v původním stavu a představuje minulost celého areálu a práci v hutích. (Landschaftspark ©nedatováno)

Jedno z nejzajímavějších využití představuje budova Gasometer, dříve sloužící jako mezisklad pro tzv. vysokopecní plyn, která představuje potápěčské centrum. Nádrž byla zatopena a na dně nádrže je vytvořena umělá podmořská krajina s vrakem lodí, letadla, dvou aut, umělým útesem a mnoha dalšími objekty. (Landschaftspark ©nedatováno3) Další sportovní využití nabízí „lezecká zahrada“ vybudovaná v místech, kde se skladoval koks a železné rudy. Jako lezecké stěny jsou zde využity různě strmé a zachovalé věže a stěny. (Landschaftspark ©nedatováno4)

V noci se železářny zaplaví fascinujícím mořem světla a barev díky světelné instalaci britského umělce Jonathana Parka, která osvětluje technické zázemí železáren. Jsou využity 3 barvy – červená, modrá a zelená, přičemž každá barva znázorňuje funkci daných částí závodu: červená představuje oheň a teplo, modrá vodu a zelená plyn. (Landschaftspark ©nedatováno)

Obr. č. 1 – Vysoká pec (Landschaftspark ©nedatováno2) Obr. č. 2 – kanál „Old Emscher“ (Landezine ©2011)

Obr. č. 3 – Landschaftspark Duisburg – Nord (Landezine ©2011)

Nordsternpark Gelsenkirchen

Nordsternpark vznikl dle návrhu Klaus – Wedig Pridig na území bývalého černouhelného dolu a koksovny. Z původních budov byly ponechány pouze architektonicky nejhodnotnější, které byly zrekonstruovány. (Metějka, et al., 2011) Zachovány byly například obalovny uhlí s pásovým mostem nebo zásobník na uhlí. (Nordsternpark ©nedatováno) Základem parku jsou přímé osy a geometrické linie.

(Metějka, et al., 2011) Místo je rozděleno do 4 oblastí, přičemž jednu tvoří Bussines park a další tři krajinářský park. (Nordsternpark ©nedatováno)

Severní část – „Industriepark Nord“

Tato část představuje centrum parku, které připomíná historii areálu. Ze zachovaných významných objektů lze jmenovat těžební věž, která je využívána jako vyhlídková plošina. V původním technickém zázemí se nacházejí restaurace, pивní zahrádky, výstavní prostory, kancelářské prostory, bytové jednotky apod. Vstupní prostor do parku je doplněn o vodní program formou pochozích fontán, vějířovitých a schodovitých kaskád a vodního kanálu v motivu meandrujícího přírodního potoka. (Metějka, et al., 2011)

Severní část – „Bugapark Nord“

Dominantou parku jsou původní haldy hlusiny tvořící pravidelně upravené umělé kopce, které jsou zpřístupněné pomocí schodišť a slouží jako vyhlídkové body. Ozelenění hald bylo vybráno obdobné tomu, které v oblasti vzniká sukcesí na nerekulтивovaných výsypkách. Jedná se o více přírodní část parku působící až lehce divoce. Na okraji jedné z hald je umístěn umělý skalnatý masiv sloužící jako tréninková horolezecká stěna. (Metějka, et al., 2011)

Mezi řekou a kanálem

Dominantou prostoru mezi řekou Emscher a přilehlého plavebního kanálu je historická stavba bývalého skladu uhlí, která rovněž plní funkci sochy. Druhým významným prvkem této části je amfiteátr s jevištěm umístěným na vodní hladině kanálu. Samotný plavební kanál je lemován krychlově stříhaným stromořadím, který má znázorňovat vlakové vagóny na kolejích. Zeď ležící na pobřeží slouží jako místo pro setkávání umělců, kteří zde tvoří svá díla od roku 2005. (Metějka, et al., 2011)

Jižní část – „Bugapark Süd“

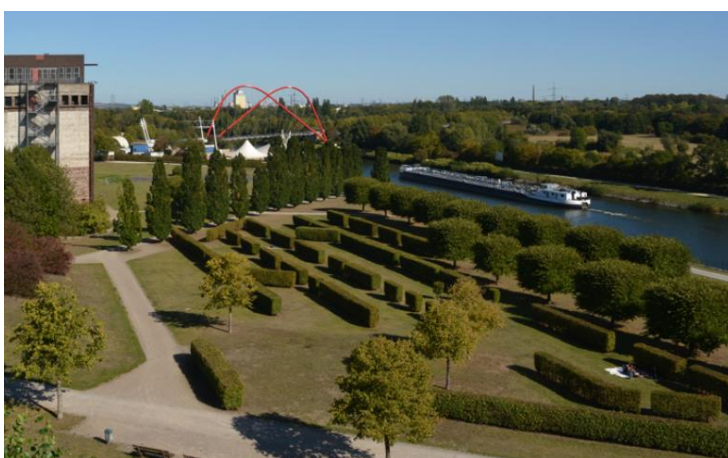
Symbol celého Nordsternparku je most význačný svou červenou barvou, který tvoří vstup do této části. Nacházejí se zde koksárenské dopravníky, od kterých vede stromořadí až k východu z parku. V jižní části se nachází vodní hřiště, sbírky rostlin a plocha s vlhkým biotopem. (Metějka, et al., 2011)

Obr. č. 4 – zbytky chladicí věže (Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno)

Obr. č. 5 – Nordsternpark (Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno)

Obr. č. 6 – Nordsternpark – živý plot symbolizující vagóny (Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno)

Westpark Bochum

Westpark v Bochumi představuje přeměnu továrního komplexu o rozloze 75 ha na multifunkční městský park. Velká část budov byla stržena a prostor byl ponechán spontánní sukcesi. Středem parku je hala Jahrhunderthalle, která je využívána jako koncertní a kongresový palác. Vysoko nad halou stojí zelená vodárenská věž, představující jednu z dominant parku. Park je tvořen ve třech výškových úrovních. Po celém parku se nachází řada prvků, které jsou pozůstatkem průmyslové éry. Jedná se například o železniční tratě nebo lucerny. V nejvyšších částech parku se nacházejí původní březové porosty plnící estetické, ale také meliorační a sanační funkce. (Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno2)

Obr. č. 7 – Westpark (Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno2)

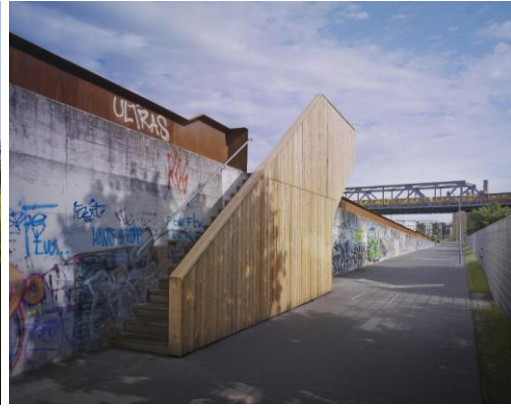
Obr. č. 8 – Westpark (Ruhr ©nedatováno)

4.5.2 Park am Gleisdreieck

Park nacházející se uprostřed Berlína vznikl v roce 2013 a autory návrhu jsou Felix Schwarz a Andreas Lippem z ateliéru Loidl. (Gruberlin ©nedatováno)

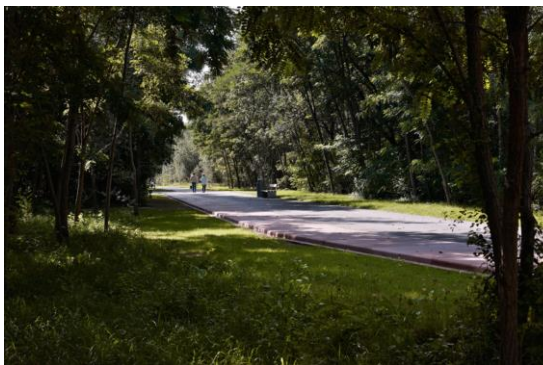
Park vznikl v místě opuštěné vlakové dráhy, která byla nevyužitá od konce druhé světové války. Díky dlouhodobé absenci lidských zásahů se zde vyvinula ekologicky rozmanitá příroda. Primárním cílem návrhu bylo sladit zájmy ochrany přírody a rekreačního využití. Park kromě klasického rekreačního využití navazuje na historické využití lokality. Jsou zde ponechány staré vyvýšené železniční tratě, rezavějící zbytky kolejí, zbytky rozvaděčů, zabezpečovací systémy a zastávky, tvořící zajímavé prvky dodávající parku jedinečnou atmosféru. (Gruberlin ©nedatováno)

Park nabízí na svých 26 ha mnoho možností pro využití volného času. Pro děti je zde kromě klasických hřišť prostor, kde se na ploše 5 000 m² mohou lépe seznámit se samotnou přírodou či domácími zvířaty. Zajímavým místem pro děti je také „modelovaná hliněná krajina“ s vodními prvky. Dalším zajímavým prostorem je „Rosemduft“ nabízející pestrou směsici květin, kde mohou lidé pomáhat se zahradničením či navštěvovat nejrůznější společenské večírky. Pro sportovněji založené obyvatele Berlína se v parku nachází jedna z největších bruslařských drah ve městě. Park mimo jiné nabízí rozsáhlé travnaté plochy se skupinovými či soliterními stromy lemované lesním porostem a celý park je protkán širokými cestami s liniovou zelení. (Gruberlin ©nedatováno)

Obr. č. 9 - Park am Gleisdreieck (Loidl ©nedatováno)

Obr. č. 10 - Park am Gleisdreieck (Loidl ©nedatováno)

Obr. č. 11 - Park am Gleisdreieck (Landezine ©2015b)

Obr. č. 12 - Park am Gleisdreieck (Landezine ©2015b)

4.5.3 Uferpark Attisholz

Park, nacházející se na řece Aare poblíž Švýcarského města Luterbach vznikl na místě bývalého průmyslového areálu. Jedná se o poměrně nový projekt, jehož realizace byla dokončena v roce 2019. (Landezine ©2022)

Srdcem nového parku je bývalá jídelna celulózové továrny Attisholz pocházející z roku 1881. Jedná se o jedinou zachovanou budovu původního továrního komplexu, která byla přeměněna na restauraci. Před restaurací byl prostor terasovitě upraven tak, aby se celé náměstí „otevíralo“ směrem k vodě v podobě širokého schodiště. Jižně od místa současné restaurace se dříve nacházela čistírna odpadních vod. Po svojí přeměně tvoří bývalá čistírna nejpozoruhodnější část parku. Objekt byl přeměněn na „herní a zážitkovou zónu“, přičemž v betonových nádržích se nacházejí nejrůznější zahrady či prostory pro děti. Jednotlivé části jsou společně průchozí a každá má svůj vlastní charakter. Západně od restaurace vede promenáda až k soutoku řek Emme a Aare. Promenáda je doprovázena linií zelení, která se v některých místech rozšiřuje a napojuje na stávající skupiny stromů. V těsné blízkosti promenády se nachází hranice lužních lesů uzavírající celý prostor. Prostor nabízí i řadu travnatých ploch pro odpočinek a dvě pláže podél řeky Aare. (Landezine ©2022)

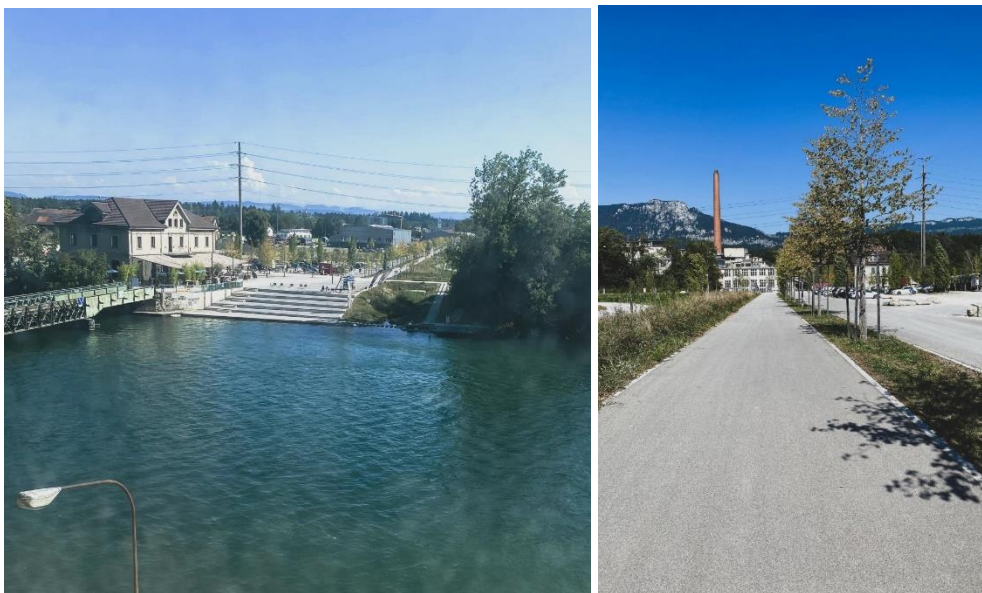

Obr. č. 13 – bývalá čistírna odpadních vod (World-architects ©2019)

Obr. č. 14 – bývalá čistírna odpadních vod (World-architects ©2019)

Obr. č. 15 – bývalá čistírna odpadních vod (World-architects ©2019)

Obr. č. 16 – náměstí s restaurací (World-architects ©2019)

Obr. č. 17 – Promenáda (World-architects ©2019)

4.5.4 Presqu'île Rollet

Park a zahrada vznikly dle návrhu Jacqueline Osty v místě bývalého přístavu na řece Sieně v městě Rouen. Park na poloostrově Rollet byl otevřen v roce 2013. (Landezine ©2014a) Jeho rozloha je 15 ha a jeho délka téměř 2 km. Lokalita má svou průmyslovou minulost v podobě skladu uhlí. (Rouner ©nedatováno)

Projekt „znovuobjevuje“ průmyslové nábřeží moderním způsobem, integruje část stávajících materiálů (beton, dlažební kostky) a prvků do nového návrhu. (Landezine ©2014a) Cílem návrhu bylo zpřístupnit poloostrov veřejnosti pro trávení volného času a zároveň dochovat ducha jeho minulosti. Projekt byl součástí plánu na rozvoj čtvrti Flaubert na ekologickou čtvrť. (Rouner ©nedatováno)

Revitalizované nábřeží poloostrova se stalo místem pro různé kulturní a společenské akce. Nejvýraznějším prvkem poukazující na minulost lokality jsou ponechané železniční tratě, které jsou zapuštěné do trávy či využité jako záhony. V rámci návrhu byl kladen důraz i na ekologickou část parku. Vznikly zde „přírodní“ břehy, bylo vysázeno 100 000 mladých dřevin evokující lesní porost na haldě vzniklé ze znečištěné půdy. (Landezine ©2014a)

Obr. č. 18 - Presqu'île Rollet park (Landezine ©2014a)

Obr. č. 19 - Presqu'île Rollet park (Landezine ©2014a)

Obr. č. 20 - Presqu'île Rollet park (Landezine ©2014a)

4.5.5 Millenary Park

Park o rozloze 3,4 ha se nachází v Budapešti. Vznikl na místě bývalé továrny Ganz, která byla uzavřena v roce 1989. Místo obklopené obytnými prostory bylo několik let opuštěné a kontaminované v důsledku minulého využití, a tak jeho revitalizace byla nevyhnutelná. (Landezine ©2015a)

Cílem návrhu bylo vytvořit místo, které by bylo flexibilní a improvizální. Právě povaha parku byla zejména v době výstavy (rok 2001) novým a svěžím přístupem k veřejným prostorům v Budapešti. (Landezine ©2015a)

Před samotným vytvořením parku došlo k demolici 70 % budov původního továrního komplexu. Ponechané budovy byly zrenovovány a zasahují do stávajícího parku se svým novým komerčním využitím. V samotném parku se nacházejí dvě menší vodní plochy. Větší z nich, nacházející se ve středu parku, tvoří zajímavý prvek, kdy jsou stromy ve vodě situovány způsobem, který vytváří dojem, že z ní rostou. Nad hladinou rybníka se tyčí hudební pavilon. Jihozápadní část parku je tvořena spíše menšími intimními prostory. V těchto prostorech jsou uměle vytvarované menší kopce, na nichž se nacházejí vinice a menší pšeničné pole evokující historii krajiny v okolí. Tuto část parku protíná jeho druhý nejvýznamnější prvek, kterým je prosklená chodba. Severní část parku je neformální. Prostor je tvořen řadou travnatých ploch a travních laviček obložených ocelí. Vedle travnaté plochy se nachází náměstí, jehož významným prvkem jsou ponechané některé železniční tratě. Náměstí je zakončeno rybníkem s menším „vodopádem“. (Landezine ©2015a)

Obr. č. 21 – Pšeničné pole, vinice a prosklená chodba (Landezine ©2015a)

Obr. č. 22 – Stromy vystupující z vody (Landezine ©2015a)

Obr. č. 23 – Travnaté lavičky (Urjany ©Nedatováno)

Obr. č. 24 – Millenary Park (Urjany ©Nedatováno)

Obr. č. 25 – Pohyblivé prvky parku (Urjany ©Nedatováno)

4.5.6 Sands Bethworks

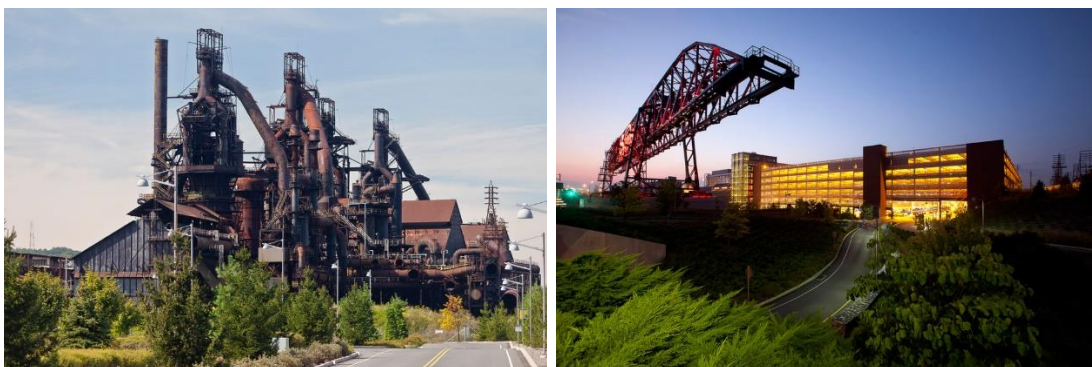
Park nacházející se v Pensylvánii vznikl v lokalitě bývalé společnosti Bethlehem Steel Corporation, která ukončila svou činnost v roce 1998. Návrh parku ctí průmyslové dědictví místa a poskytuje atraktivní prostředí pro návštěvníky. (SWA ©nedatováno)

Celá lokalita se nachází na řece Lehigh River. Zatímco severní pobřeží je věnováno spíše přírodě a vzniku samotného parku, jižní pobřeží je charakteristické ponecháním a revitalizací řady budov odkazující na historii. (SWA ©nedatováno)

Území se potýkalo s nepříznivými dopady na životní prostředí v důsledku svého minulého provozu. Před vznikem samotného parku muselo být vykopáno 375 tun zeminy kontaminované těžkými kovy a toxickými sloučeninami. Přesto zůstala půda hodně zásadová a muselo k tomu být přihlíženo v dalším využití území. Vegetace tak byla vybírána nenáročná na údržbu a tolerantní k zásaditému půdnímu prostředí. Jedná se o dřeviny, nejčastěji například bříza či jalovec. (SWA ©nedatováno)

Ve výsledném projektu byla navržena jednoduchá krajina s nízkými nároky na údržbu implementující řadu průmyslových budov a památek. Hned při vstupu do parku jsou vidět první památky, kdy lidé procházejí pod jeřábem, který dříve sloužil k přepravě objemných materiálů z železnice a řeky. Ponechané a revitalizované budovy našly

nejrůznější nové využití, ať už v podobě bytových domů nebo nejrůznějšího komerčního využití jako je například kasino, jedna z největších restaurací ve městě nebo i historické muzeum odkazující na minulost lokality. (SWA ©nedatováno)

Obr. č. 26 – Sands Bethworks (SWA ©nedatováno)

Obr. č. 27 – Sands Bethworks (SWA ©nedatováno)

Obr. č. 28 – Sands Bethworks (SWA ©nedatováno)

4.5.7 Ballast Point Park

Park se nachází na území bývalého areálu společnosti Caltex na výrobu maziv jejíž rozloha je 2,5 ha. Koncept reaguje na posun chápání postindustriálních lokalit, v tomto případě nábřeží, jako příležitosti pro veřejný život. Návrh spojuje historické části s udržitelností. Využívá původní recyklované materiály inovativními způsoby k vytvoření parku. Oficiálně byl park otevřen v roce 2009. (Landezine ©2010)

Dominantu parku tvoří Tank 101, což je velká ocelová konstrukce představující jednu z ropných nádrží využívaných v minulosti při provozu podniku. Konstrukce byla částečně vytvořena z oceli z původní nádrže. V jeho přímé blízkosti se nacházejí tři ponechané staré olejové nádrže vytvářející zajímavý kontrast minulosti s moderním Sydney v jeho pozadí. (Landezine ©2010)

Obr. č. 29 – Ropné nádrže (Landezine ©2010)

Obr. č. 30 – Ballast Point Park (Landezine ©2010)

4.5.8 Parco Dora

Park zvaný Parco Dora se nachází na řece Dora nedaleko centra města Turín v Itálii. V minulosti se jednalo o velký průmyslový komplex mnoha společností. Mezi dominující společnosti v té době patřily zejména společnosti Fiat a Michelin. Veškeré továrny byly uzavřeny v druhé polovině 20. století, čímž vznikla nevyužívaná plocha o rozloze 45 ha. V roce 1998 byl zahájen projekt městské obnovy (Programma di Riqualificazione Urbana PRIU) jejíž cílem bylo regenerovat postindustriální chátrající plochy a dát jim nové využití. Jedná se o jeden z největších projektů komplexní strukturální přestavby, v rámci které vznikl i park Parco Dora. (Architonic ©nedatováno)

Nově vzniklý park se skládá z pěti částí, z nichž jsou tři pojmenovány po průmyslových společnostech, které se v daném místě v minulosti nacházely – Ingest, Vitalij a Michelin. Zbylé dvě lokality – Valdocco North a Corsco Mortata, jsou oblasti nacházející se nad nově vzniklým tunelem. (Architonic ©nedatováno)

Část parku zvaná Ingest je jeho nejužší částí. Je tvořena náměstím a promenádou, které navazují na přilehlou zástavbu a utvářejí vstupní body v západní části parku. Dominantou této části je stavba bývalé laminovací huti, která byla přeměněna na vodní zahrady. Zůstala zde zachována řada ocelových sloupů, které podpírají vyvýšený chodník vedoucí do středu parku. Vznikla zde vyvýšená vyhlídka odhalující výhled na průmyslové památky parku – sedm věží, průmyslový komín přeměněný ve zvonici a vysoké ocelové sloupy. Další části zvané „Vitalij a Corso Mortara“ tvoří fascinující centrum parku. Je tvořeno zbytky bývalé haly ocelárny, z které byl demontován vnější plášť a velká část střechy. Zůstaly tak jen 30 m vysoké červené sloupy z oceli. Část původní haly, na které zůstala i střecha, otváří krytý multifunkční prostor. Od bývalé haly vede promenáda, lemovaná pergolami a zelení, až po obytnou čtvrť, na kterou navazuje. Je také lemována chladičnými věžemi s kalovou nádrží, která zadržuje čistou dešťovou vodu. Na stěnách věží je nainstalována světelná instalace, která z nich za tmy vytváří výraznou dominantu pro široké okolí. Předposlední částí je tzv. „Michelin“ v místě bývalého závodu právě společnosti Michelin. Tato část je tvořena lučním parkem. Poslední část „Valdocco“ se nachází v místě, kde se dříve vyskytovala

ocelárna Fiat. Jediným, přesto nepřehlédnutelným, pozůstatkem je velká betonová deska pokrývající $\frac{3}{4}$ této části parku. (Architonic ©nedatováno)

Obr. č. 31 – část parku Ingest (Landezine ©2014b)

Obr. č. 32 – část parku Vitalij a Corso Mortata (Landezine ©2014b)

Obr. č. 32 – část parku Michelin (Landezine ©2014b)

Obr. č. 33 – část parku Valdocco (Landezine ©2014b)

4.5.9 Dolní Vítkovice

Průmyslový objekt v Dolních Vítkovicích představuje českou národní kulturní památku. Průmyslová historie objektu má počátky v letech 1828, kdy došlo k založení Vítkovických železáren a o několik let později započala také hlubinná těžba uhlí. Jednalo se o prosperující a rozvíjející se oblast. Poslední vůz s uhlím z posledního fungujícího dolu Hlubina byl vyvezen v roce 1992. V roce 1998, po 162 letech, došlo k definitivnímu ukončení výroby železa v Dolních Vítkovicích. (DOV ©nedatováno)

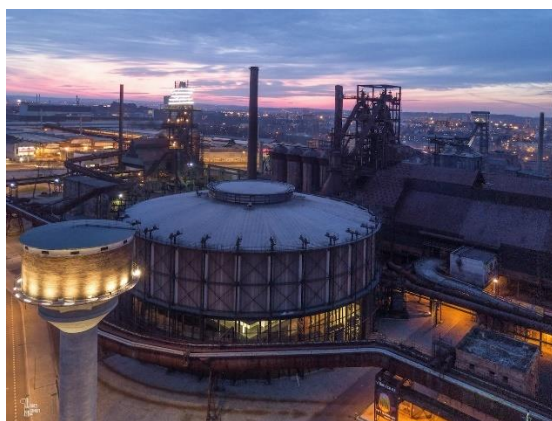
Po několika letech nevyužívání areálu začala v roce 2007 několika letá a velmi komplexní revitalizace areálu, který teď představuje jedinečné vzdělávací, kulturní a společenské centrum. Významnou roli v přeměně areálu hrál například architekt Josef

Pleskot, dle jehož návrhu byl například přestavěn bývalý plynojem na kongresové centrum a z jedné z vysokých pecí zvané „Bold Tower“ vznikla rozhledna. (DOV ©nedatováno)

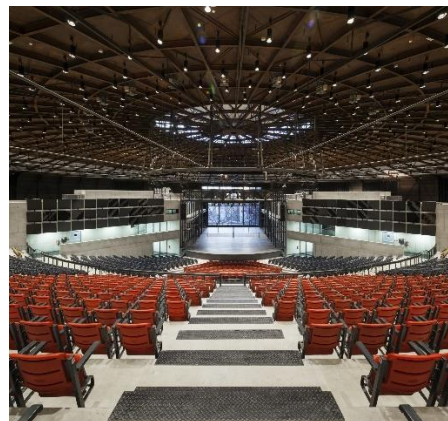
Mezi nejvýznamnější prvky areálu lze řadit již zmíněnou Bolt Tower. V době provozu se v této vysoké peci vyrobilo až 1 200 tun surového železa. Dnes je na vysoké peci 25metrová nástavba tvořící spolu s bývalou vysokou pecí 80 m vysokou rozhlednu. Jednotlivé výškové úrovně spojuje vnější lávka vedoucí podél skleněného válce zavěšeného na původní konstrukci. Z vyhlídky je vidět nejen samotný areál, Vítkovice nebo Ostrava, ale za příznivých podmínek je vidět rovněž horizont vzdálených Beskyd. (DOV ©nedatováno)

Multifunkční centrum Gong vzniklo vestavbou do historické konstrukce bývalého plynojemu. Celá stavba představuje dvě části. První část je tvořena aulou, ve které se pořádají nejrůznější konference a kongresy i na mezinárodní úrovni, pracovní workshopy, výstavy umělců apod. V druhé části se nachází Galerie Gong. (DOV ©nedatováno)

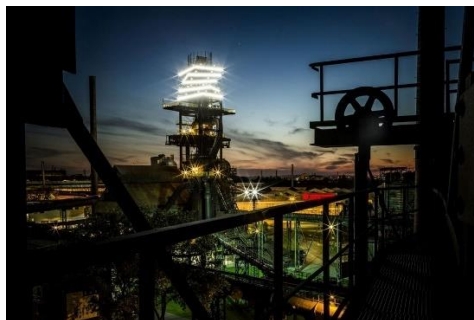
Přírodní část je tvořena Landek Parkem, který vznikl v místě bývalého dolu Anselm. Zde již v roce 1993 vzniklo Hornické muzeum, představující čtvrt kilometru dlouhé chodby v podzemí odhalující autentické hornické pracoviště. Muzeum bylo propojeno s vrchem Landek, který představuje národní přírodní památku s bohatou vegetací i faunou. V současné době celá oblast představuje atraktivní rekreační zónu, ve které je možné sfárat do podzemí dolu, navštívit řetízkové šatny či se projet původním důlním vláčkem z 60. let minulého století apod. (Landek Park ©nedatováno)

Obr. č. 34 – Gong (DOV ©nedatováno)

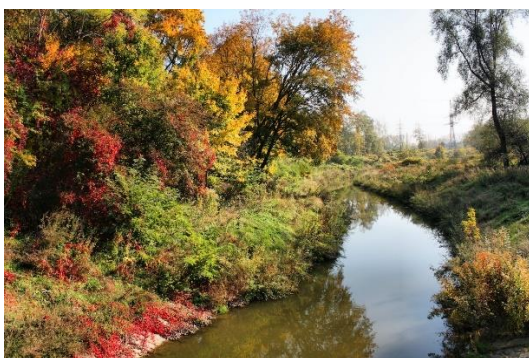

Obr. č. 35 – Aula Gong (DOV ©nedatováno)

Obr. č. 36 – Bolt Tower (DOV ©nedatováno)

Obr. č. 37 – Bolt Tower (DOV ©nedatováno)

Obr. č. 38 – Lendek Park (DOV ©nedatováno)

Obr. č. 39 – podzemí dolu Anselm (DOV ©nedatováno)

5. PRAKTICKÁ ČÁST

V této kapitole bude popsáno řešené území, jeho historický vývoj, současný stav a jeho širší vztahy. Na základě dostupných informací a terénního průzkumu budou zmapovány dochované objekty, jejich hodnota a možnost jejich implementace do následných návrhů.

5.1 Charakteristika zájmového území

Zájmová lokalita bývalé Vojtěšské huti se nachází ve Statutárním městě Kladno, ležícím ve Středočeském kraji 25 km od hlavního města Prahy. Kladno je největší středočeské město s téměř 69 000 obyvateli a rozlohou 3 714 ha. Město nese status obce s rozšířenou působností pod jejíž správou je 48 obcí. Samotné město je tvořeno sedmi katastrálními územími – Kladno, Rozdělov, Kročehlavy, Dubí u Kladna, Vrapice, Motyčín a Hnidousy. (Kladno ©2020)

Vojtěšská huť je součástí průmyslové zóny Kladno – východ a nachází se v katastrálním území Dubí u Kladna (665 169) a okrajově i v katastrálním území Kladno (665 061) a Kročehlavy (665 126). Pro řešenou lokalitu byl zpracován regulační plán, který nabyl platnosti v roce 2018 a počátkem roku 2021 nabyla platnosti jeho aktualizace.

Území je z větší části tvořeno bývalým průmyslovým areálem a jeho zanedbaným blízkým okolím. Jedná se o podvyužité území klasifikované jako brownfield nacházející se v těsné blízkosti centra města Kladno.

5.2 Historický vývoj

Kladensko byla původně zemědělská oblast obklopená smíšenými lesy. Původní charakter oblasti prošel významnou změnou, která započala v druhé polovině 18. století a do konce 19. století se z oblasti stal významný region zaměřený na těžký průmysl. Změna měla významný vliv na mnoho aspektů, včetně přílivu obyvatel za prací a tím ovlivněnou sídelní strukturu. Těžba a zpracovatelský průmysl zase na infrastrukturu a zejména i krajinu, v níž jsou na mnoha místech patrné pozůstatky minulosti dodnes.

Se vznikem Vojtěšské huti úzce souvisí počátky dolování černého uhlí, které zde bylo započato v 70. letech 18. století. Vytěžené uhlí se pomocí vleček dováželo do průmyslové zóny, kde se nacházela i Vojtěšská huť. Druhým významným faktorem souvisejícím se založením hutí se stalo objevení železné rudy v Nučicích u obce Rudná. (Seifert, Kovařík, 2013)

Vojtěšská huť byla první provozovna, která vznikla v lokalitě dnes označované jako průmyslová zóna Kladno – východ. Počátek celé lokality je datován k roku 1850, kdy bylo uděleno povolení od horního hejtmantství v Příbrami k založení hutě. O čtyři roky později se zde začaly stavět první tavicí pece belgického typu. Své jméno získala po jednom ze svých zakladatelů Vojtěchu Lannovi, který huť založil spolu s Václavem Novotným a Hubertem Kleinem. První pec byla dokončena 4. května roku 1855 a její

provoz započal 16. května téhož roku. Jednalo se o první provoz vysoké pece na koks na území České republiky. (Hájek, 2008)

Potřebné investice kolem hutě zajišťující zejména dovoz surovin a s tím spojené železniční napojení na okolí zakrátko vyčerpaly místní podnikatele. Důsledkem toho byla roku 1857 založena Pražská železářská společnost, která spojila několik menších kladenských firem zabývajících se odlíváním železa. (Hájek, 2008)

Počátkem roku 1860 začal v huti velký stavební rozvoj, který různou intenzitou pokračoval až do druhé světové války. (Neznámý, 2007) Společnost se primárně zaměřovala na výrobu kolejnic, která se jí později stala osudnou při hospodářské krizi způsobené krachem na Vídeňské burze v roce 1873. Díky již probíhající modernizaci to však nemělo fatální důsledky. (Zeithammer, 2017) V 90. letech 19. století byly nahrazeny původní tři vysoké pece belgického typu za čtyři pece novějšího skotského typu. (Hájek, 2008) Na konci 19. století se jednalo o největší železářny na území ČR (Neznámý, 2007) Na počátku 20. století začala společnost koncentrovat svoji výrobu z jiných měst do Kladna a Dvora Králové. (Zeithammer, 2017)

Obr. č. 40 – Vojtěšská hut' v roce 1878 (Laboratoř geoinformatiky ©nedatováno)

Obr. č. 41 – Plán Vojtěšské huti (1886) (Zeithammer, 2017)

Obr. č. 42 – Vojtěšská hut' v roce 1927 (Laboratoř geoinformatiky ©nedatováno)

I přes dlouhodobý stavební rozvoj, modernizaci a „titul“ největších železáren, závod stále více technologicky zaostával a zadlužoval se. Po vzniku Československa v roce 1918 nebyla společnost schopná z důvodu svých problémů dostatečné konkurenceschopnosti na trhu. (Zeithammer, 2017) V době poválečné krize došlo k téměř úplnému zastavení provozu. Předtím než přišla Velká hospodářská krize došlo ještě k menšímu a dočasnému oživení lokality. V roce 1932 došlo k úplnému vyhasnutí pecí. O čtyři roky později se provoz obnovil, ale společnost se i nadále potýkala s problémy, primárně finančními, a stále více se zadlužovala. (Zeithammer, 2017)

Po válce byla huť znárodněna spolu s hutí Poldi a dalšími menšími závody a staly se součástí Spojených oceláren národního podniku (SONP). Celá oblast dostala nový název – huť Koněv. S nástupem plánovaného hospodářství došlo k dalším významným ztrátám. (Hájek, 2008) Výroba v huti byla definitivně zastavena v roce 1975 (Neznámý, 2007)

5.3 Přírodní charakteristika

Z hlediska vegetačních stupňů spadá území do kontinentální varianty dubobukového vegetačního stupně, pro který jsou jako typické dřeviny uplatňovány především dub letní (*Quercus robur*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*), jedle bělokorá (*Abies alba*) a buk lesní (*Fagus sylvatica*). V podrostech se vyskytuje například pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*), plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), bukvice lékařská (*Betonica officinalis*) apod. (Divíšek, 2010) Geomorfologicky náleží lokalita do systému Hercynského, provincie Česká vysočina, subprovincie Poberounská soustava, Brdská podsoustava, celku Pražská plošina, podcelku Kladenská tabule a okrsku Kladenská tabule. (INSPIRE ©2013) Dle Quittovy klasifikace klimatu je oblast zařazena jako teplá klimatická oblast, která představuje nejteplejší a nejsušší oblasti na území České republiky. (Květoň V., Voženílek V., 2011)

Jedná se o spíše rovinaté území, ve kterém se nadmořská výška pohybuje mezi 340–370 m. Velká část území je zastavěna a nenachází se zde veřejný park ani udržovaná veřejná zeleň. Zeleň v prostorách veřejných i soukromých je zpravidla neudržovaná. Také dochází k absenci liniové zeleně podél komunikací.

Zeleň, která se v území nachází je různého významu. Největší zastoupení mají i vzhledem k charakteru lokality plochy, na nichž se vyskytují ruderální porosty a nálety samovolně vzniklé na opuštěných plochách po lidské činnosti. Dřeviny vyskytující se v těchto prostorách neodpovídají danému vegetačnímu stupni popsanému výše v této kapitole.

V území se nachází pouze několik solitérních stromů. Významná část solitérních stromů je tvořena topolem kanadským. Většina těchto stromů je již spíše v dožívajícím stádiu, u kterých se dá do budoucna předpokládat spíše dochování torza nikoli celého stromu.

Zájmové území ani jeho nejbližší okolí, dle platné ÚPD, nedisponuje prvky ÚSES. Rovněž se v území ani jeho blízkém okolí nenacházejí VKP dané § 3 písm. b) a § 6 zákona č. 114/1992 Sb., území Natura 2000 a zvláště chráněná území podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., ani památné stromy.

5.4 Současný stav

Území řešené v rámci diplomové práce je primárně tvořeno bývalým průmyslovým areálem Vojtěšské huti a sekundárně jeho blízkým okolím. Jedná se o podvyužitá území v těsné vazbě na centrum města Kladna a v některých místech na zástavbu rodinných domů.

V rámci celého území bývalé Vojtěšské huti se nachází několik stabilizovaných společností. Jedná se o lokality dlouhodobě, stabilně a plnohodnotně využívané zpravidla pro výrobu či skladování. Mezi nejvýznamnější společnosti fungující v řešeném území lze řadit například Teplárny Kladno, Dascher a.s., Vagnerplast či První železářskou společnost Kladno. Nachází se zde také několik lokalit, které by bylo možné charakterizovat jako podvyužitá a řada oblastí, které jen chátrají a nachází se na nich náletová zeleň a ruderalní zeleň, jejichž rozsáhlejší plochy jsou vyznačeny ve výkresu „Rozbor současného stavu“.

Právě charakter, který má lokalita díky své minulosti a míře využití, negativně ovlivňuje blízké okolí a vytváří nepropustnou bariéru mezi dvěma částmi města. Areál se po ukončení provozu stal útočištěm „hledačů“ kovů, kteří značně napomáhají k degradaci areálu, a to zejména z hlediska technického stavu. V určitých lokalitách stále dochází k výskytu lidí bez domova či sociálně nepřizpůsobivých skupin. Tím představuje areál deprivované území spojené se sociálně-patologickými jevy.

Je to svým způsobem jedinečný prostor, ve kterém se nachází mnoho dochovaných objektů často v torzálním či havarijním stavu. Zároveň občas dojde k revitalizaci některého objektu či je postaven nový plot nebo nově natřený štít budovy. V posledních letech se revitalizovala například Bessemerova ocelárna, která slouží jako víceúčelový prostor pro skladování, lehkou montáž, prodejní sklad případně i prostor pro společenské akce a výstavy. Revitalizována byla také část plynojemu, ve které se nachází sídlo tesařské firmy. Na některých místech jsou nové haly společností, jež lze v oblasti považovat za stabilizované.

V posledních letech je budoucnost lokality stále více diskutována. Pro lokalitu byl zpracován regulační plán, který nabyt platnosti v roce 2018 a počátkem roku 2021 nabyt platnosti jeho aktualizace. (Pata & Frýdecký architekti s.r.o. ©2021)

Územím prochází dopravní infrastruktura, která je využívána jak k průjezdné dopravě, tak k obsluze stávajících firem. Stav komunikací je nevyhovující i současně málo frekventované dopravě. Na vozovce se nacházejí četné díry a krajnice jsou ve velmi špatném stavu. V některých lokalitách je část vozovky tvořena betonovými panely, které na sobě nesedí a obsahují řadu děr. Kromě technického stavu vozovky je

v některých místech nedostatečná i šířka vozovky. Zejména vzhledem k pohybu dodávek, nákladních aut a kamionů obsluhující fungující provozovny v areálu.

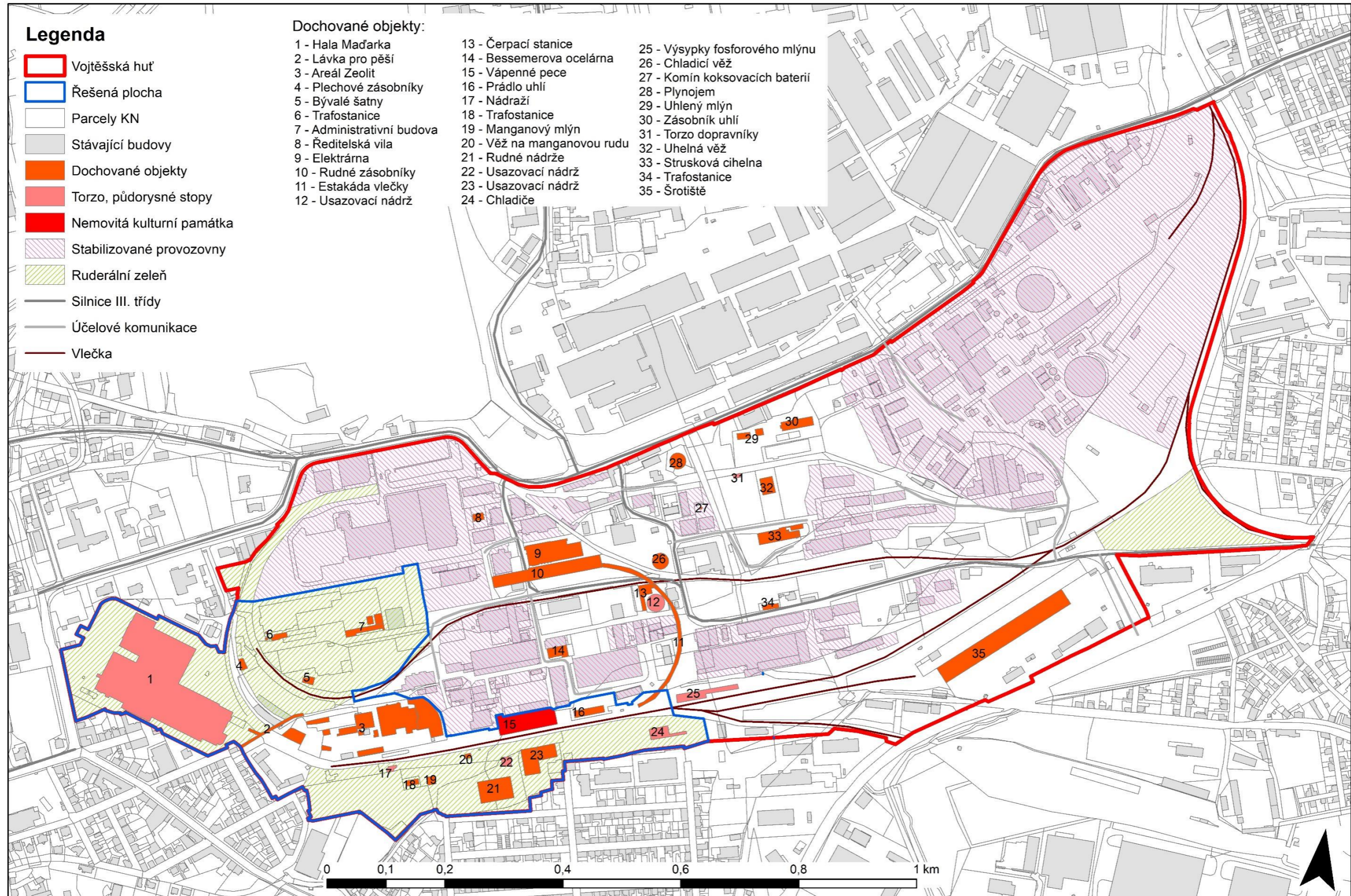
Velkou překážkou pro budoucí revitalizaci či rozvoj lokality je rozdrobené vlastnictví, které lze i vzhledem k rozloze areálu očekávat. Řešené území je rozděleno mezi více než 100 vlastníků. Jedná se o větší firmy, menší podniky, pozemky města i fyzické osoby.

V roce 2009 byla otevřena „Industriální cesta Vojtěšskou hutí“ jejíž autorem bylo občanské sdružení Kladno-Koněv, o.s. Industriální cesta měla být příležitostí oživení areálu a poukázat na jeho hodnoty. Stezka měla 4 zastávky – ředitelská vila, rudné zásobníky, koksovna a vápenné pece. U každé zastávky se nacházely informační panely. (Stezky ©2011) Tento počín ovšem neměl dlouhého trvání. Již o dva roky později byla jedna ze zastávek nepřístupná a v současné době se již informační panely nenacházejí u žádné z původních zastávek. Původní ředitelská vila byla přestavěna a nachází se v soukromém areálu. Bývalá koksovna je dochována, nachází se ovšem za zděným plotem. Vápenné pece jsou stále přístupné, ovšem pouze po kolejích. Jediné rudné zásobníky jsou doposud dostupné bez obtíží.

V území se nachází jedna kulturní památka v podobě vápenných pecí. Je zde dochována i řada jiných objektů či jen jejich torz nebo půdorysné stopy, které mohou mít architektonickou, historickou či jinou hodnotu, avšak nevztahuje se na ně žádná ochrana.

V návrhové části, která bude zpracována formou námětové studie, nebude vzhledem ke své rozloze 112 ha řešena celá lokalita. Bude řešena pouze část území viz. výkres „Rozbor současného stavu, jejíž rozloha činí 23 ha. Jedná se o část území nacházející se v západní, jihozápadní až jižní části území, která navazuje na historické centrum města, stávající občanskou vybavenost a plochy s rodinnými domy. V této ploše se vyskytuje řada dochovaných objektů v různém stavu, včetně jedné kulturní památky. Kromě dochované řady budov je zde v mnoha místech dochována i cestní síť a pozůstatky železničních vleček, které již nejsou využívány. Nejsou zde v současné době žádné funkční provozovny, lokalita je v současné době z velké části využívána spíše jako ilegální skládka a útočiště pro lidi bez domova. Přestože v současné době dochází k absenci napojení území na město, jedná se o část s velkým potenciálem a velkou variací možností budoucího využití.

Rozbor současného stavu Vojtěšské hutě

5.5 Dochované objekty v řešené ploše

Hala „Maďarka“

Jedná se pouze o dochované půdorysné plato s patrnými torzy odřezaných konstrukcí po válcovně jemná č. 5, zvané Maďarka. Samotná hranice torza již není v mnoha místech zcela zřetelná, okrajové vyvýšené části se postupně rozpadají. Jak hranice torza, tak samotné plato je ve velké míře porostlé mechy a zelení. I přesto je v některých částech patrná dochovaná původní dlažba.

Budova byla postavena v roce 1949, v letech 1975–1978 prošla hala rekonstrukcí, po které byl provoz v hale soustředěn na ušlechtilou ocel a válcování drátů. Provoz byl ukončen v roce 2006 a o rok později došlo ke stržení budovy. (Špacír, 2010)

Obr. č. 43 – Válcovna Maďarka

Obr. č. 44 – Válcovna Maďarka

Lávka pro pěší

Jedná se o ocelovou konstrukci kryté lávky. V době provozu se jednalo o hlavní vstup pracovníků do areálu, kterým překonávaly několik přízemních objektů, kolejiště a komunikace.

V současné době je lávka již částečně rozebraná, byla zbavena zejména ocelových a železných částí konstrukce. Přesto má lávka svou historickou hodnotu představující typickou infrastrukturu pro velké průmyslové provozy.

Obr. č. 45 – Lávka pro pěší

Obr. č. 46 – Lávka pro pěší

Areál Zeolit

Areál zeolit pochází z roku 1897. Vznikl za účelem výroby šamotových cihel, které se využívaly jako žáruvzdorné vyzdívky pecí, licích kanálků a žlabů v ocelářském průmyslu v sousedních hutích. (Fabriky ©2010) V 18tikomorové peci se původně topilo uhelným mourem, v 70. letech minulého století prošla rekonstrukcí a přešlo se na koksový plyn. (Technické památky ©2013)

Součástí areálu je komín vysoký cca 40 m, který je vidět i z dostatečné vzdálenosti a několik otevřených a polootevřených přístřešků a skladů. (Fabriky ©2010) Po ukončení provozu koksovny byla přepracována na pálení zemním plynem a přešla na výrobu žáruvzdorného příslušenství pro železárenství a slévárenství, již v menším množství se stále vyráběly i šamotové cihly a dlaždice. (Technické památky ©2013)

Jednalo se o poslední původní provozovnu, která fungovala až do roku 2017.

Přestože je areál nevyužívaný poměrně krátkou dobu, jeho stav je katastrofální. Zejména po požáru v roce 2021, kdy došlo ke zřícení části jedné z budov.

Obr. č. 47 – Areál Zeolit

Obr. č. 48 – Areál Zeolit

Plechové zásobníky

Obr. č. 49 – Plechové zásobníky (Suchomel, 2014)

Obr. č. 50 – Plechové zásobníky

Bývalé šatny

Budova v minulosti sloužila jako prostory pro zaměstnance Vojtěšské hutě. Dnes poskytuje útočiště pro lidi bez domova.

Obr. č. 51 – Bývalé šatny

Trafostanice

Trafostanice zůstaly v areálu dochovány dvě, první se nachází v západní části areálu a druhá v jihozápadní části areálu.

Obr. č. 52 – Trafostanice v západní části areálu

Obr. č. 53 – Trafostanice v jihozápadní části areálu

Administrativní budova

Obr. č. 54 – Administrativní budova

Vápenné pece č. III., IV. a V.

Skupina vápenných pecí tvoří jedinou chráněnou kulturní památku v zájmovém území. K zápisu kulturní památky do památkového katalogu došlo 7.5. 2008. Je tvořena třemi vápennými pecemi, které zůstaly dochovány z původních pěti. Nacházejí se na jižním okraji areálu Vojtěšské hutě. (Památkový katalog ©2008)

Pece číslo III. a IV. byly postaveny v roce 1927, pec číslo V. byla postavena až o několik let později v roce 1940. Skládají se ze dvou částí – z násypné komory a vlastní pece. Jsou založeny na společné železobetonové základně. Válcová monolitická podstava jednotlivých pecí o výšce 8,63 m je tvořena šesti podpěrami, které jsou v horní části spojeny prstencem. Tento prstenec v době provozu sloužil jako obslužný obchod, druhý menší prstenec sloužící stejnému účelu se nacházel v polovině podstavy. Celková výška konstrukce vápenné pece je 31,43 m. (Památkový katalog ©2008)

S ukončením provozu hutě již nebyly potřebné, a proto byly na přelomu 60. a 70. let první dvě pece zbořeny. Koncem 90. let došlo k odstranění schodišť, mostků, výtahů, kouřovodů a veškeré strojní technologie ze zbylých tří pecí, které zůstaly dochovány. (Památkový katalog ©2008)

Obr. č. 55 – Vápenné pece

Obr. č. 56 – Vápenné pece

Věž na manganovou rudu a manganový mlýn

Obr. č. 57 – Věž na manganovou rudu

Obr. č. 58 – Manganový mlýn

Nádrže na rudu a usazovací nádrže

Nádrže na rudu se nacházejí v blízkosti vápenných pecí. Během let v nich došlo k sukcesnímu vývoji vegetace, která je již na první pohled v jednotlivých nádržích odlišná.

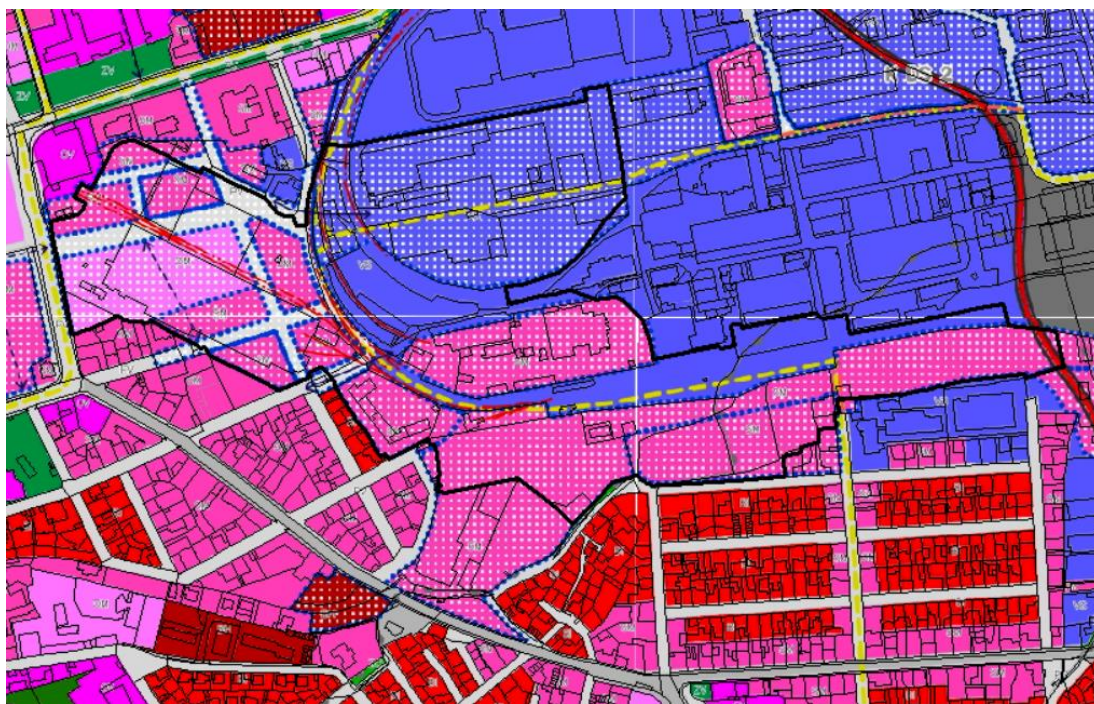
Obr. č.59 – Nádrž na rudu (Suchomel, 2017)

Obr. č. 60 – Usazovací nádrž (Suchomel, 2017)

5.6 Rozbor ÚPD

Jednou ze zásad platného územního plánu města Kladno je posílit funkci centra města návrhem rozvoje centra na polyfunkčních plochách Vojtěšské hutě s přímou návazností na ulici Huťskou a prostorem autobusového nádraží na historické jádro Kladna. V území bývalé Vojtěšské hutě, kde se nachází řada dochovaných budov či nových hal, jsou vymezeny ve větším zastoupení plochy pro výrobu a služby, v menším zastoupení jsou to plochy smíšené obytné městské a plochy pro občanské vybavení – komerční využití. Veškeré plochy spadající do bývalé Vojtěšské hutě jsou více zpřesněny pomocí regulačních plánů. Západní část území je součástí regulačního plánu RP1 Kladno – Centrum, které mimo části území Vojtěšské huti zahrnuje také historické jádro města (okolí náměstí Starosty Pavla a pěší zónu ulice T. G. Masaryka). Zbytek lokality Vojtěšské hutě je vymezena pro regulační plán RP2 Kladno – Vojtěšská huť. (Archis ©2021)

V území je z platných zásad územního rozvoje pro střeďočeký kraj zpřesněn koridor KDS2 v budoucnu značen II/238, který okrajově prochází řešeným územím. Jedná se o stavbu nadmístního významu. (Archis ©2021)

Obr. č. 61 – Řešené území na pokladu územního plánu

V rámci ÚAP jsou v území vymezeny cenné stavby, kterými jsou rudný zásobník a Bessemerova ocelárna, které se nacházejí mimo řešenou plochu, a v rámci řešené plochy je jako cenná stavba stanovena hlavní budova areálu Šamotka Zeolit. Jako stavební dominanty jsou zde vymezeny plynojem a chladič věž, které se rovněž nacházejí mimo řešenou plochu. (Gepro ©2020)

5.6.1 RP1 Kladno – Centrum

V regulačním plánu je část území spadající do Vojtěšské hutě vymezena jako lokalita „Maďarka“. Je složena z osmi bloků rozdělených nově navrženými ulicemi s názvy Maďarka 1 – Maďarka 6 a novým veřejným prostranstvím v podobě menšího náměstí Maďarka. Přístup do území bude ze stávající ulice Hutěská a stávající ulice Dukelských hrdinů. (Regulační plán ©2017)

Umístění staveb v blocích je regulováno za pomoci uličních čar. Zastavěnost v blocích může být až 100%. Území lze využít pro bydlení v bytových domech nebo pro skladovací potřeby. Na část, která má sloužit jako prodloužení pěší zóny navazuje nově navržené náměstí, pro které je stanoveno, že má obsahovat vodní prvek. V bloku 56, tvořící severní hranu nového náměstí, se předpokládá umístění lokální dominanty, určené pro architektonické zdůraznění. V budovách podél ulice Dukelských hrdinů, nově navržené ulice Maďarka 5 a v jižní části nově navrženého náměstí Maďarka je možné umístit v parteru budov občanské vybavení, které má prodloužit kladenskou pěší zónu a tím zvýšit atraktivitu území. (Regulační plán ©2017)

5.6.2 RP2 Kladno – Vojtěšská huť

Regulační plán nabyl účinnost roku 2018, v roce 2021 nabyla účinnost změna č. 1 regulačního plánu RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Změna byla pořízena z důvodu redukce vymezeného území, prověření funkčních a prostorových vazeb na přiléhající městskou strukturu a kategorizace vymezených veřejných prostranství. (Archis ©2021)

V rámci změny č. 1 regulačního plánu RP2 Kladno – Vojtěšská huť byly upraveny podmínky regulace pro nové možnosti využití území s ohledem na stávající stabilizované části ve vztahu k platnému územnímu plánu. Je nastavena flexibilní regulace s ohledem na fungující areály, maximální možnost konverze nefungujících objektů nebo uvolněných ploch. Byla revidována původní představa multifunkční postindustriální městské čtvrti. (Archis ©2021)

V prostoru jsou vymezeny tři veřejné prostranství. První je „Náměstí Zásobník“, který je vymezen v prostoru před budovou rudných zásobníků, kde je předpoklad možné konverze pro nové využití. Druhým prostorem je industriální park, v místě, kde se nachází vápenné pece, vlečka a objekt věže vodní nádrže. Tyto budovy je doporučeno zachovat jako součást parku. Posledním prostorem je „Náměstí u Válcovny“. (Archis ©2021)

V území jsou vymezeny dva typy zón – zóny stabilizované a transformační. Stabilizované plochy jsou v rámci regulačního plánu regulovány bez větších plánovaných zásahů, prvky regulace jsou převážně shodné se stávajícím stavem ploch. Všeobecně jsou v lokalitě vymezeny plochy - smíšené obytné městské, pro výrobu a služby a jen pro výrobu. (Archis ©2021)

V rámci regulačního plánu je stanoveno 5 hodnotných staveb, které mají být zachovány. Jedná se o věže bývalých vápenných pecí, které jsou nemovitou kulturní památkou a rudné zásobníky včetně estakády zavážecí rampy. Další budovou je Bassemmerova ocelárna, která již prošla konverzí. Jako poslední je stanovena budova Ředitelské vily, která prošla konverzí po pořízení regulačního plánu. (Archis ©2021)

5.7 Širší vztahy

Řešené území Vojtěšské huti se nachází téměř ve středu Kladenské aglomerace, v blízkosti historického centra města Kladna. Přesněji se nachází necelého půl kilometru východním směrem od historického centra – náměstí starosty Pavla. Zasahuje do třech katastrálních území, Největší část území leží v katastrálním území Dubí u Kladna (665 169), okrajově zasahuje do katastrálního území Kladno (665 061) a Kročehlavy (665 126). Spolu s Poldi a Dřín je součástí průmyslové zóny Kladno – východ.

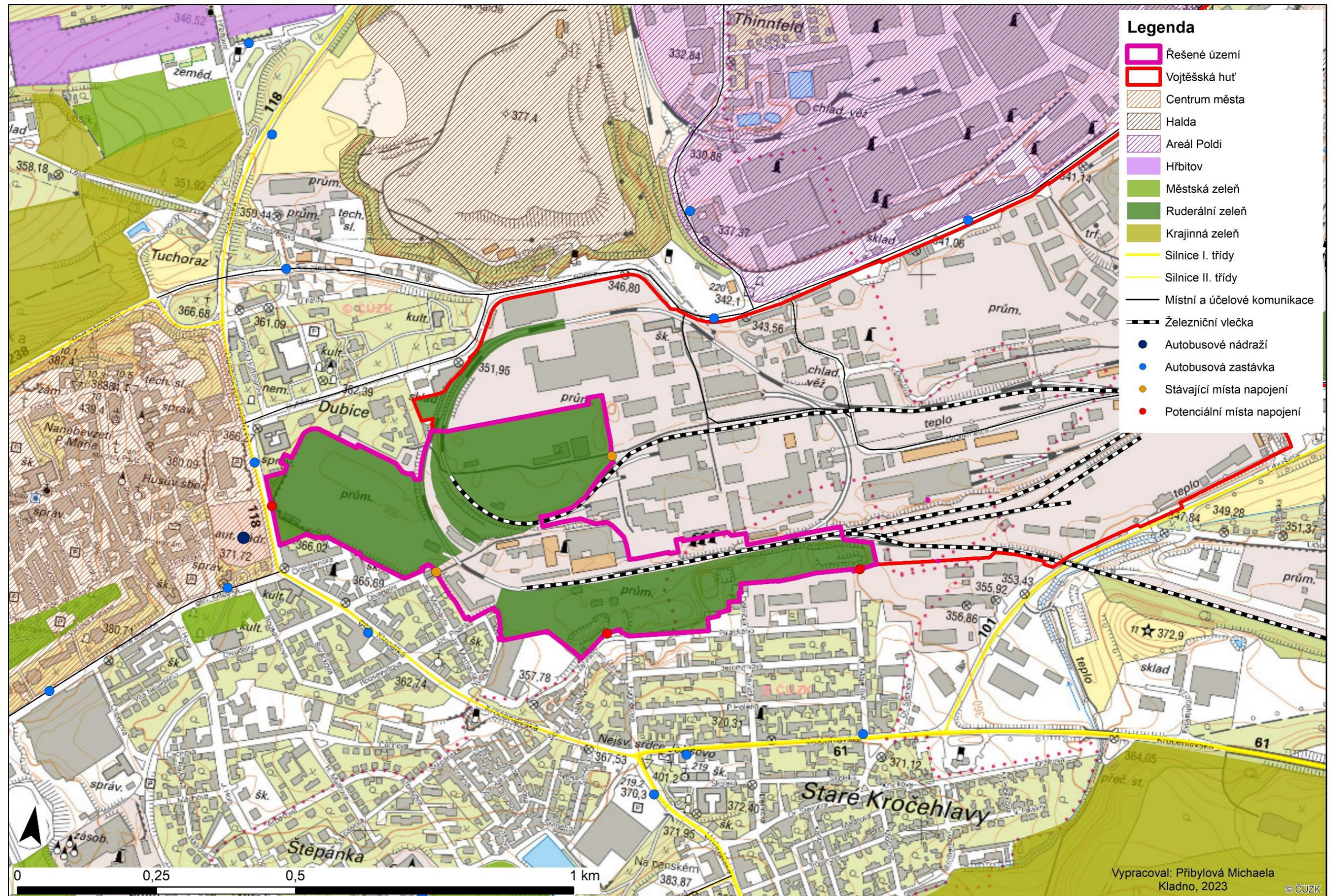
Velká část území navazuje na obytnou zástavbu, jedná se o jižní, jihovýchodní až východní oblast území. Nejedná se o souvisle zastavěné území, nýbrž o území vyskytující se mezi zástavbou několika provozoven průmyslového charakteru a plochami s lesním porostem. Severním směrem navazuje na bývalý průmyslový areál Poldi a přilehlou haldu. Západním směrem se nachází centrum města, kde se v těsné návaznosti na území nachází autobusové nádraží, úřad práce a jiná občanská vybavenost, za kterou terén stoupá do navazujícího historického centra města.

Jedná se o poměrně uzavřený areál, který má jen pár přístupových bodů, které zejména k jeho rozsáhlé rozloze nejsou dostatečné. Ze severní strany je přístupný ze dvou blízko sebe položených místech z přilehlé místní komunikace, která zajišťuje propojení Kladna a městské části Dubí. Na této komunikaci se podél území nacházejí tři autobusové zastávky – Poldi, Újezd a Dubská. V jihovýchodní části je tomu podobně, lokalita je zpřístupněna rovněž ve dvou blízko sebe položených místech z přilehlé komunikace II. třídy, která propojuje část Kladna Kročehlavy a Dubí. Rovněž se na ní nacházejí autobusové zastávky, v tomto případě dvě – Ininova a Kovošrot.

V okolí se nachází několik ploch městské zeleně. Zpravidla se jedná o menší plochy mezi paneláky, v okolí škol, autobusových zastávek a zahrada Městského divadla Kladno. Nejrozsáhlejší plochou je Sítenské údolí, v kterém se kromě samotných ploch zeleně nachází i dětské hřiště, menší fotbalové hřiště a několik vodních prvků. Jedná se o místo, které je celoročně poměrně intenzivně využíváno.

Velkým nedostatkem území je absence napojení lokality na centrum města v západní části území, které jsou v současné době odděleny zdí a přibližně 15metrovým terénním rozdílem. Právě napojení lokality tímto směrem na město by mohlo představovat významný potenciál pro její rozvoj v mnoha směrech.

Výkres širších vztahů - Vojtěšská huť

6. NÁVRH ŘEŠENÍ

V této kapitole jsou detailně popsány variantní návrhy. Jak již bylo řečeno v kapitole současný stav, nebude řešena v rámci této kapitoly celá lokalita, ale pouze její západní, jihozápadní až jižní část o rozloze 23 ha. Vzhledem k její návaznosti na historické centrum města, stávající občanskou vybavenost a plochy s rodinnými domy může lokalita představovat plochu s rozvojovým potenciálem do budoucnosti.

Návrhová část je zpracována formou námětové studie, v jejímž rámci se nebude projektovat, ale bude představovat možnosti řešení, které se budou opírat o ukázky obdobných realizací v České republice i v zahraničí.

6.1 Návrh č. 1

V rámci první námětové studie vznikne návrh rozsáhlé parkové plochy.

Základním motivem vytvoření parku je zachování průmyslové hodnoty místa, zatraktivnění historického centra města a možnost klidného trávení volného času. Návrh parku bude respektovat dochované historické hodnoty v území, které budou využity jako prvky parku. Nebudou zachovány veškeré dochované prvky v území, ale pouze ty, které mají ať už historickou, estetickou či jinou hodnotu, jako odkaz na historii místa. Návrh je vytvořen tak, aby tvořilo jedinečné a estetické místo pro relaxaci a procházky, které odkazuje na charakter a historii města.

Plochy jsou ilustrovány pomocí stávajících veřejných parků a veřejných prostranství, či jejich částí jak u nás, tak i ve světě. Nebude se jednat o přesné znázornění, jak má park vypadat, jelikož zejména cestní síť nenavazuje na stávající, případně na sousední plochy. Jde spíše jen o ilustraci a ukázání možného řešení prostoru.

Plocha bude charakterově rozdělena do čtyř částí.

Parková plocha č. 1

První plocha s rozlohou 5,5 ha se nachází v západní části řešeného území. Od svého okolí, které není součástí řešené plochy, je oddělena a není v žádné části přístupná. Ze severní a jihozápadní části je oddělena zahradami přilehlých pozemků, ze západní části cca 15metrovým terénním převýšením, za kterým se nachází autobusové nádraží a centrum města.

Vzhledem k okolí je možné napojení pouze ze západní strany v místě terénního převýšení, které by mohlo být realizováno pouze pro pěší za pomoci schodů či bezbariérové rampy ve vhodném sklonu.

V západní části plochy jsou uvažovány prostory pro dětské hřiště, případně drobnější sportovní využití a menší komerční občanskou vybavenost. Tato více členěná plocha bude východním směrem přecházet do více otevřeného parku s převahou travnatých ploch a menším zastoupením zeleně.

Jako příklad charakterově obdobného parku lze uvést Mounsfild Park v Catfordu poblíž Londýnské čtvrti Lewisham. Park lze rozdělit na dvě části, severovýchodní část

parku je více členěna, nachází se zde dětské hřiště, kavárna s venkovním posezením a menší plochy pro sport. Zbytek parku je tvořen třemi velkými travnatými plochami, které jsou rozdělené cestami s doprovodnou zelení.

Parková plocha č. 2

Druhá plocha o rozloze 6 ha se nachází v severní části řešeného území. Od svého okolí, které není součástí řešené plochy, je oddělena a není v žádné části přístupná. Ze severozápadní části je oddělena zahradami přilehlých pozemků a ze severní a východní strany funkčními stávajícími provozovny nacházejícími se v areálu bývalé Vojtěšské hutě. Lokalita zůstane přístupná tedy pouze z jiných částí navrhovaného parku.

Plocha je navržena ve více přírodním duchu, bude obsahovat větší podíl zeleně, a to po celé ploše. Nejvíce zhuštěn bude zejména podél stávajících provozoven, z důvodu jejich oddělení a nenarušování atmosféry parku. V území je navržena vodní plocha, která více navozuje přírodní charakter a vytváří příjemný prostor pro odpočinek. Západním směrem bude podíl zeleně ubývat pro pozvolný přechod mezi touto částí a plochou č. 1.

V západní části zůstanou zachovány plechové zásobníky, které mohou být ponechány v současné podobě jako prvek parku nebo být upraveny a dále využity jako menší horolezecká stěna či vyhlídková věž.

Jako ilustrační příklad charakterově obdobného parku je využita část z Londýnského rozlehlého parku Hampstead Heath.

Parková plocha č. 3

Třetí plocha o rozloze 3.5 ha se nachází ve středu řešené lokality, primárně je tedy obklopena jinými částmi, které jsou součástí návrhu. Pouze menší východní část navazuje na stávající funkční provozovny nacházející se v areálu bývalé Vojtěšské hutě a menší část na západě navazuje na zástavbu rodinných domů. Rovněž se v západní části nachází vstup do území.

Tato část je primárně tvořena areálem bývalé provozovny Zeolit. Přestože se jedná o provozovnu, která byla ještě v nedávné době v provozu, je areál velmi zpustošen. Řada konstrukcí je nejen díky požáru ve velmi špatném stavu. Dalším dochovaným prvkem je pěší lávka, která v minulosti měla sloužit jako vstup do areálu Vojtěšské hutě.

V rámci návrhu zůstane zachován komín s nápisem provozovny Zeolit, který je dochován ve velmi dobrém stavu a bude tvořit dominantu této části. Dalším zachovaným objektem bude hlavní budova, která je v rámci ÚAP vymezena jako cenná stavba, a i přes požár areálu se jedná o jednu ze zachovalejších budov. Její další využití je navrženo formou multifunkčního centra, kde se mohou pořádat kongresy, koncerty či výstavy. Prostor v těsné blízkosti budovy bude zpevněn a bude vytvářet menší náměstí, do kterého bude zakomponován vodní prvek. Východním směrem

bude část přecházet opět v travnaté plochy, navazující na první dvě navrhované části. U vstupu do parku je rovněž v rámci návrhu ponechána stávající lávka pro pěší.

Jako ilustrační příklad je v tomto případě využit park Jules Ferry s kongresovým domem nacházející se ve městě Lorient ve Francii.

Plocha č. 4

Poslední část území, o rozloze 8 ha, nacházející se ve východní části řešené plochy, bude mít charakter spíše postindustriální, a to díky několika objektům, které zůstanou zachovány a budou tvořit prvky parku.

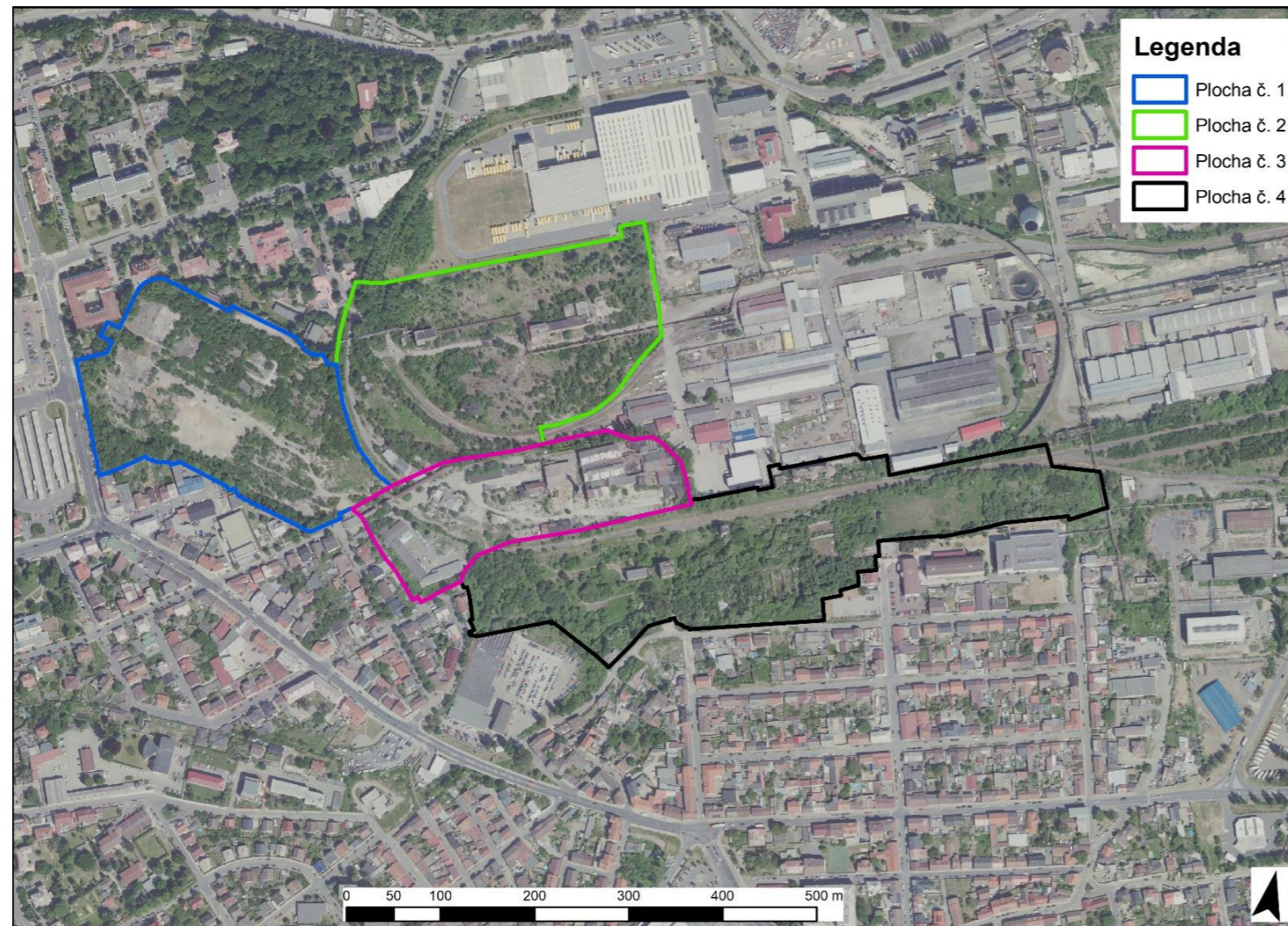
Severní stranou navazuje lokalita částečně na stávající funkční provozovny nacházející se v areálu bývalé Vojtěšské hutě, od kterých je oddělena terénním převýšením. Z jižní strany navazuje na zástavbu rodinných domů.

Nachází se zde dochovaná nemovitá kulturní památka v podobě Vápenných pecí. Dále také železniční vlečka, která prochází celou částí a je možné ji zakomponovat jako součást cestní sítě, ať už v podobě přímo cesty či jako prvek pro doprovodnou zeleň. Dále také usazovací nádrž a nádrž na rudu mohou tvořit nový prvek parku v podobě malých zahrad jako je tomu v rámci parkové plochy Uferpark Attisholz ve Švýcarském městě Luterbach nebo v rámci Německého parku Landschaftspark Duisburg Nord. Jako poslední zde zůstane dochován manganový mlýn a věž na manganovou rudu, jejich využití je možné mnoha směry. Mohou být ponechány v současné podobě bez funkčního využití, jen jako prvek parku odkazující na minulost lokality nebo mohou být využity jako menší vyhlídkové věže či horolezecká stěna.

Jako ilustrační podkladová vrstva byl využit Londýnský Burgess park.

Návrh č. 1

Schématické uspořádání plochy na podkladu ortofota

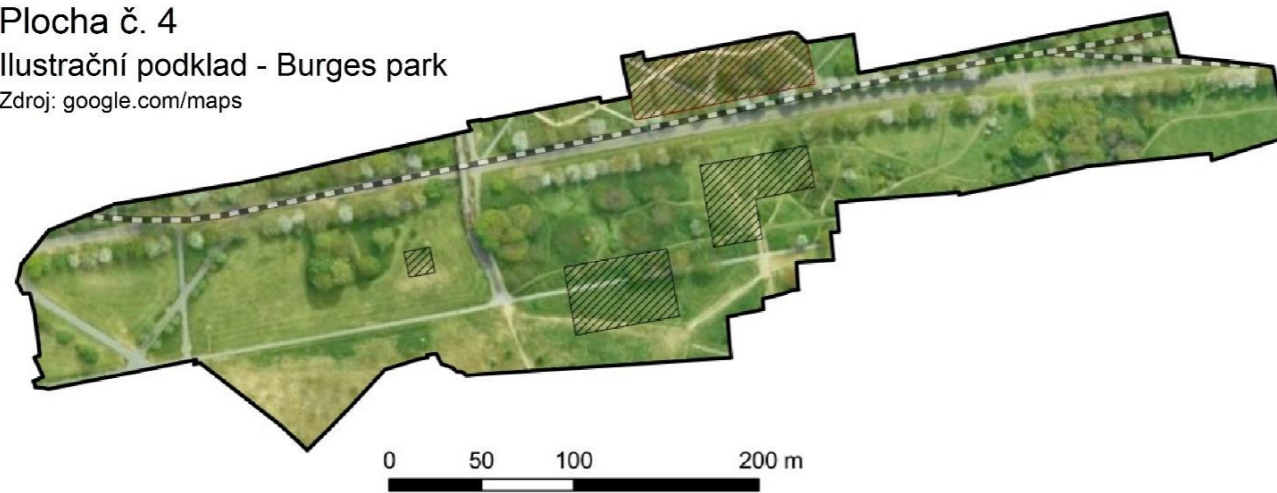
Plocha č. 1
Ilustrační podklad - Mounsfild park
Zdroj: google.com/maps

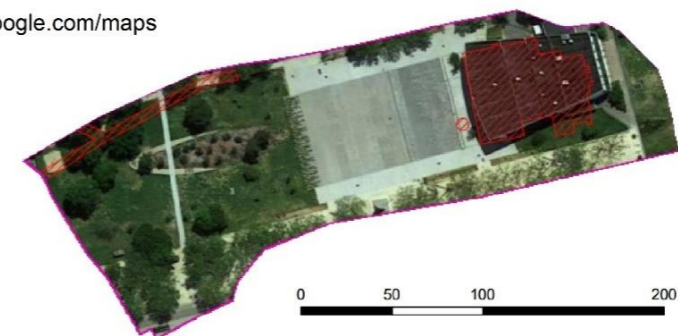
Plocha č. 2
Ilustrační podklad - Hampstead Heath
Zdroj: google.com/maps

Plocha č. 4
Ilustrační podklad - Burges park
Zdroj: google.com/maps

Plocha č. 3
Ilustrační podklad - Jules Ferry
Zdroj: google.com/maps

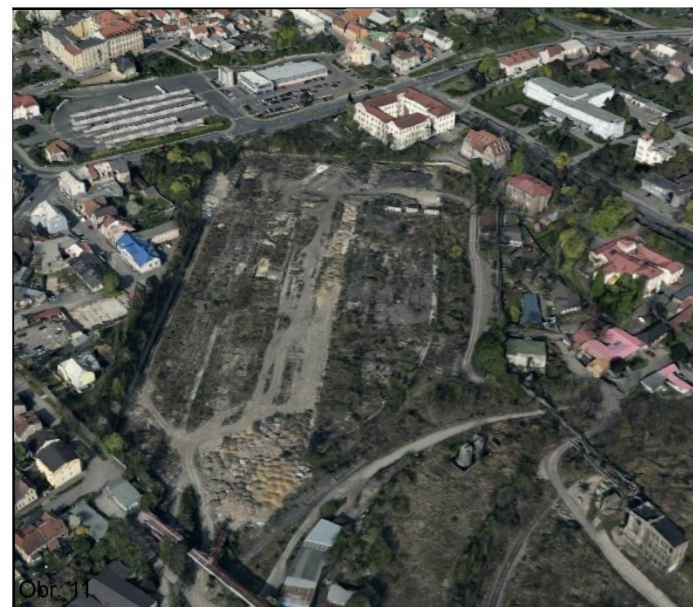

Plocha č. 1

Mounsfield Par na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 1

Pohled na Mounsfield Park

Příklady dětských hřišť Springsiedlung, Německo

Holten, Německo

Příklady komerčního občanského vybavení

Brown & Green Life Cafe, Londýn

Café park Zahrádky, Praha

Možné využití přilehlé stěny Corniche des Forts, Francie

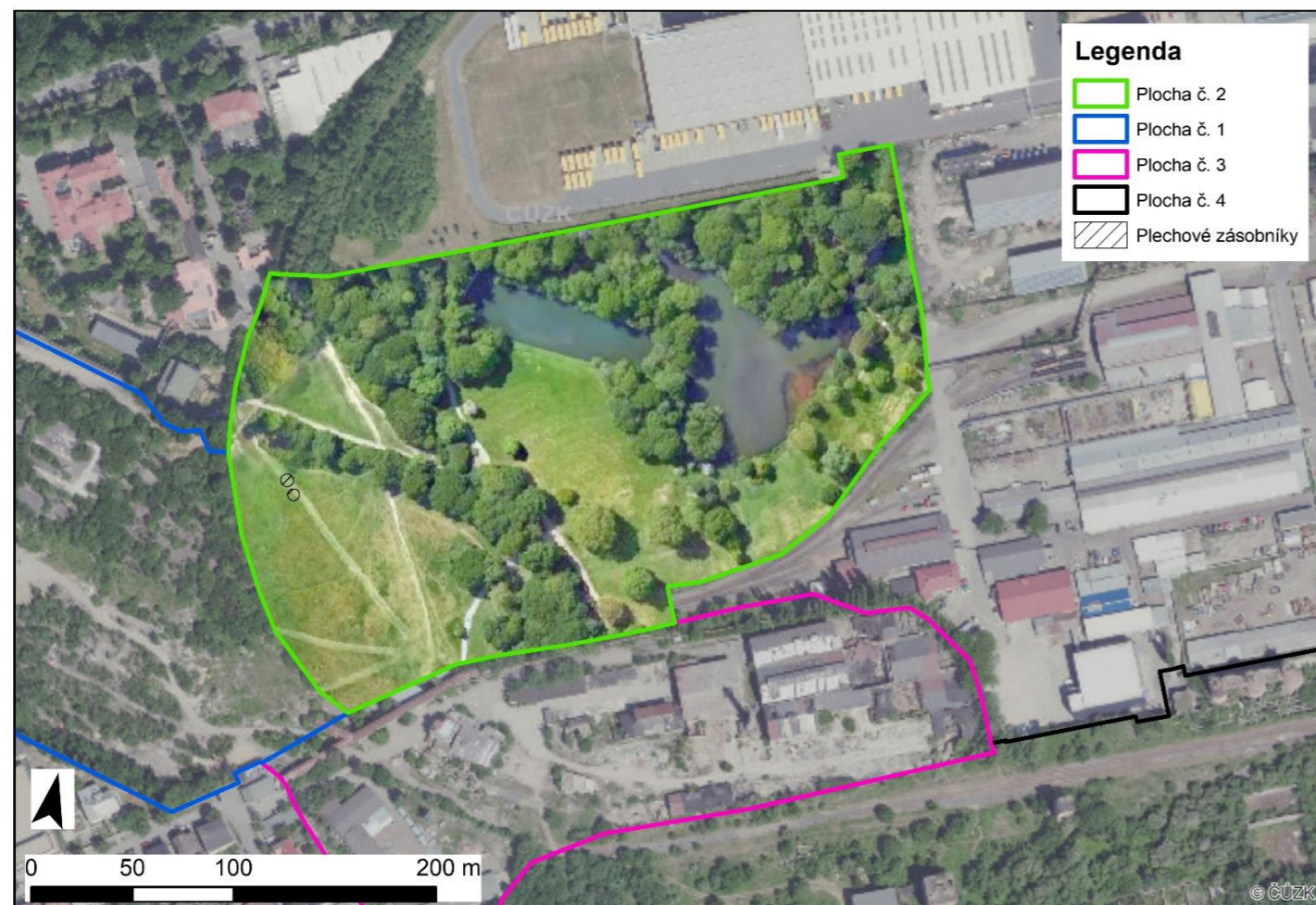
Zdroje obrázků:
 Obr. 1, 2, 3 - <https://landezine.com/playground-springsiedlung-by-hochc-landschaftsarchitekten/>
 Obr. 4, 5, 6 - https://landezine.com/play_land/
 Obr. 7 - <https://thetrianglese19.blogspot.com/2019/09/life-brown-green-crystal-palace-park.html>
 Obr. 8 - <https://warex.cz/reference/modulove-stavby/cafe-park-zahradky-praha-vysocany/>
 Obr. 9, 10 - <https://landezine.com/corniche-des-forts-park-by-ilex-paysages/>
 Obr. 11 - <https://mapy.cz/>
 Obr. 12, 13 - <https://www.google.com/maps?authuser=0>

Vypracovala: Bc. Michaela Příbylová
Kladno, 2023

Plocha č. 2

Hampstead Heath na podkladu ortofota

Plechové zásobníky

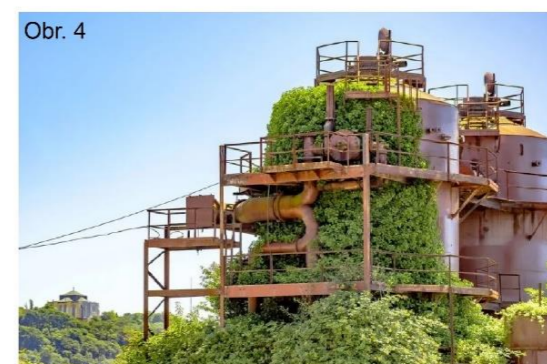

Možné využití plechových zásobníků

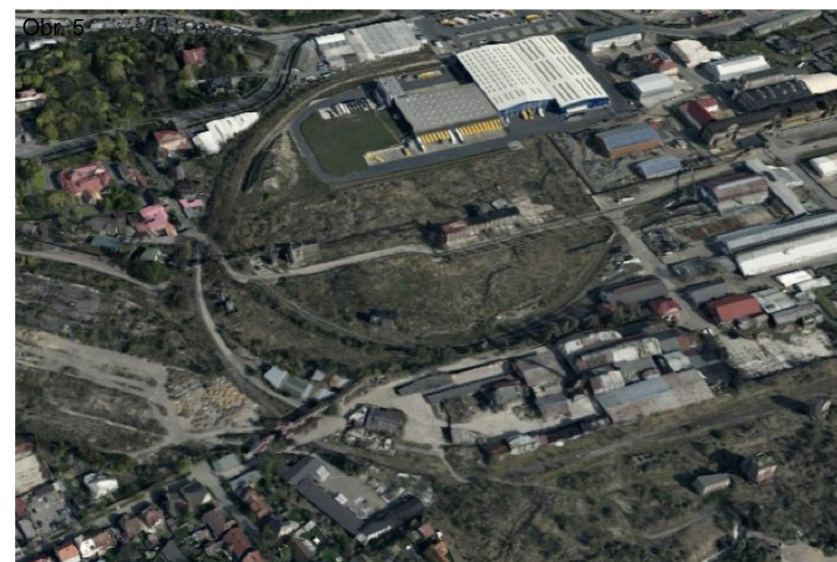
Horolezecká stěna

Vyhlička

Pohled na plochu č. 2

Pohled na park Hampstead Heath

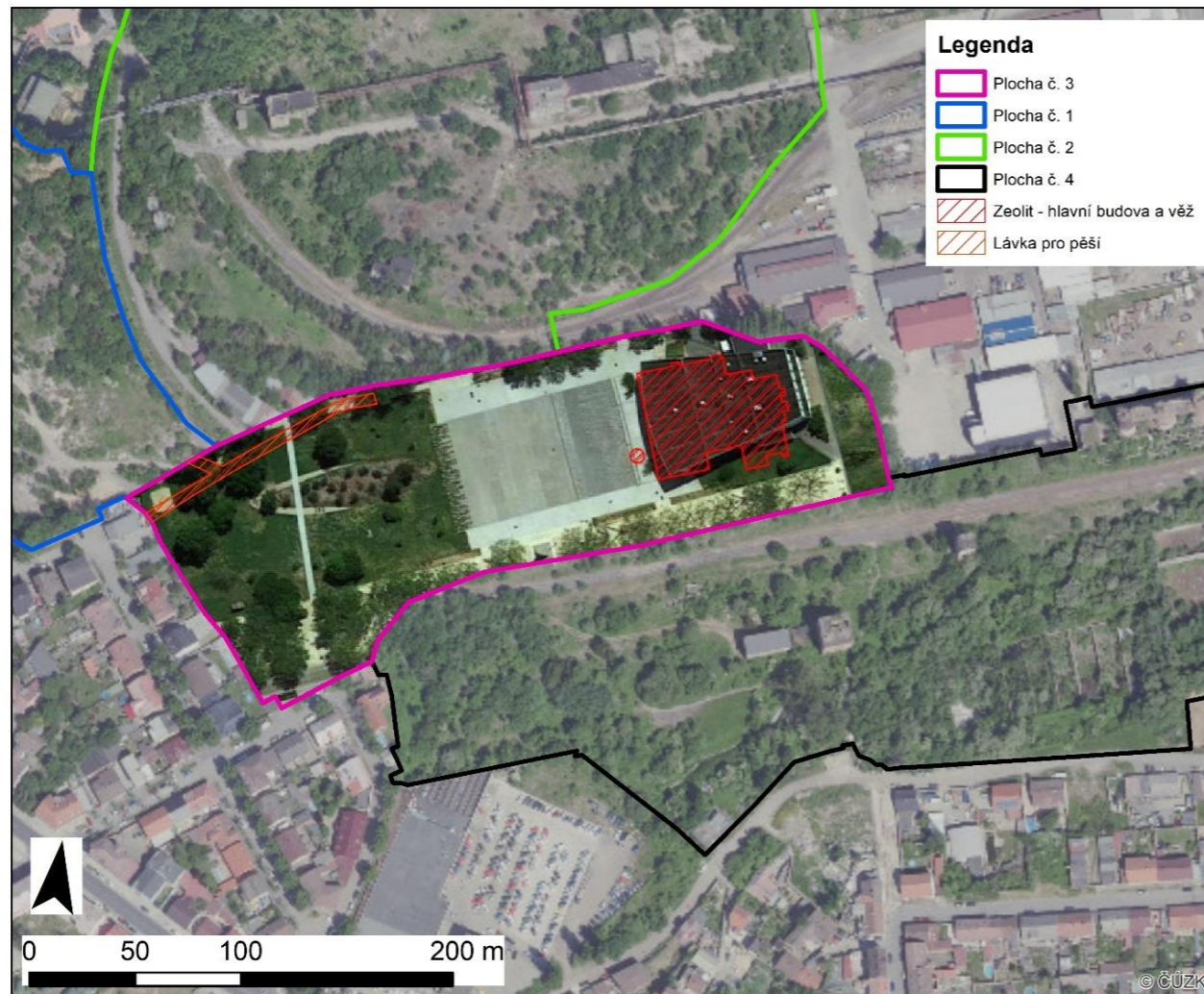

Zdroje:
Obr. 1 - https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Vojteska_hut_-_Zeme_nikoho/
Obr. 2 - https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Vojteska_hut...zas_a_znovu/1454774953
Obr. 3 - <https://www.rheintal.de/touren/im-landschaftspark-duisburg-nord>
Obr. 4 - <https://www.rheintal.de/touren/im-landschaftspark-duisburg-nord>
Obr. 5 - <https://mapy.cz/>
Obr. 6 - <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-57656978>
Obr. 7, 8 - <https://www.google.com/maps>

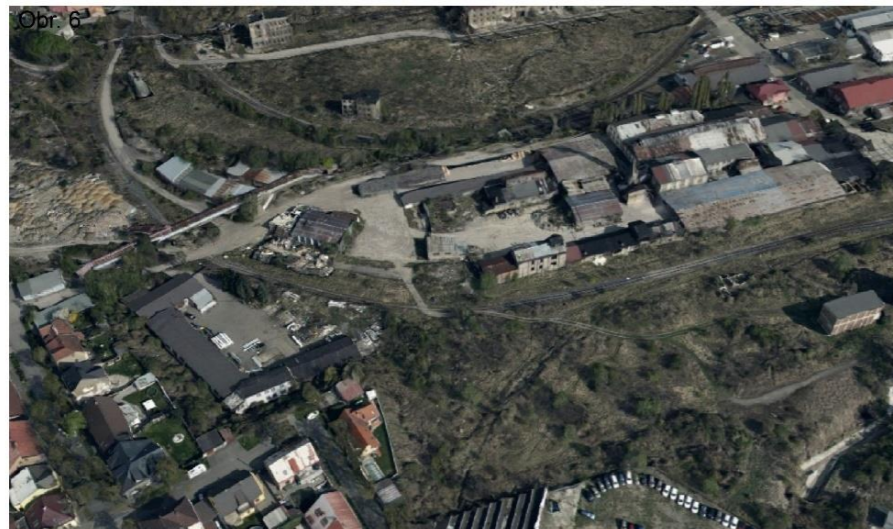
Vypracovala: Bc. Michaela Příbylová
Kladno, 2023

Plocha č. 3

Jules Ferry s kongresovým domem na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 3

Pohled na Jules Ferry park

Příklad vodní plochy

Jules Ferry Parc

Park Zomerhuis

Lávka pro pěší

Věž Zeolit

Hlavní budova areálu Zeolit

Zdroje:

Obr. 1 - <https://landezine.com/jules-ferry-park-in-orient-by-in-situ/>

Obr. 2 - <https://landezine.com/park-zomerhuis-in-stekene-belgium-by-omgeving/>

Obr. 3, 4 - Autor

Obr. 5 - https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Cihelna_Zeolit_-_polocas_rozpadu/

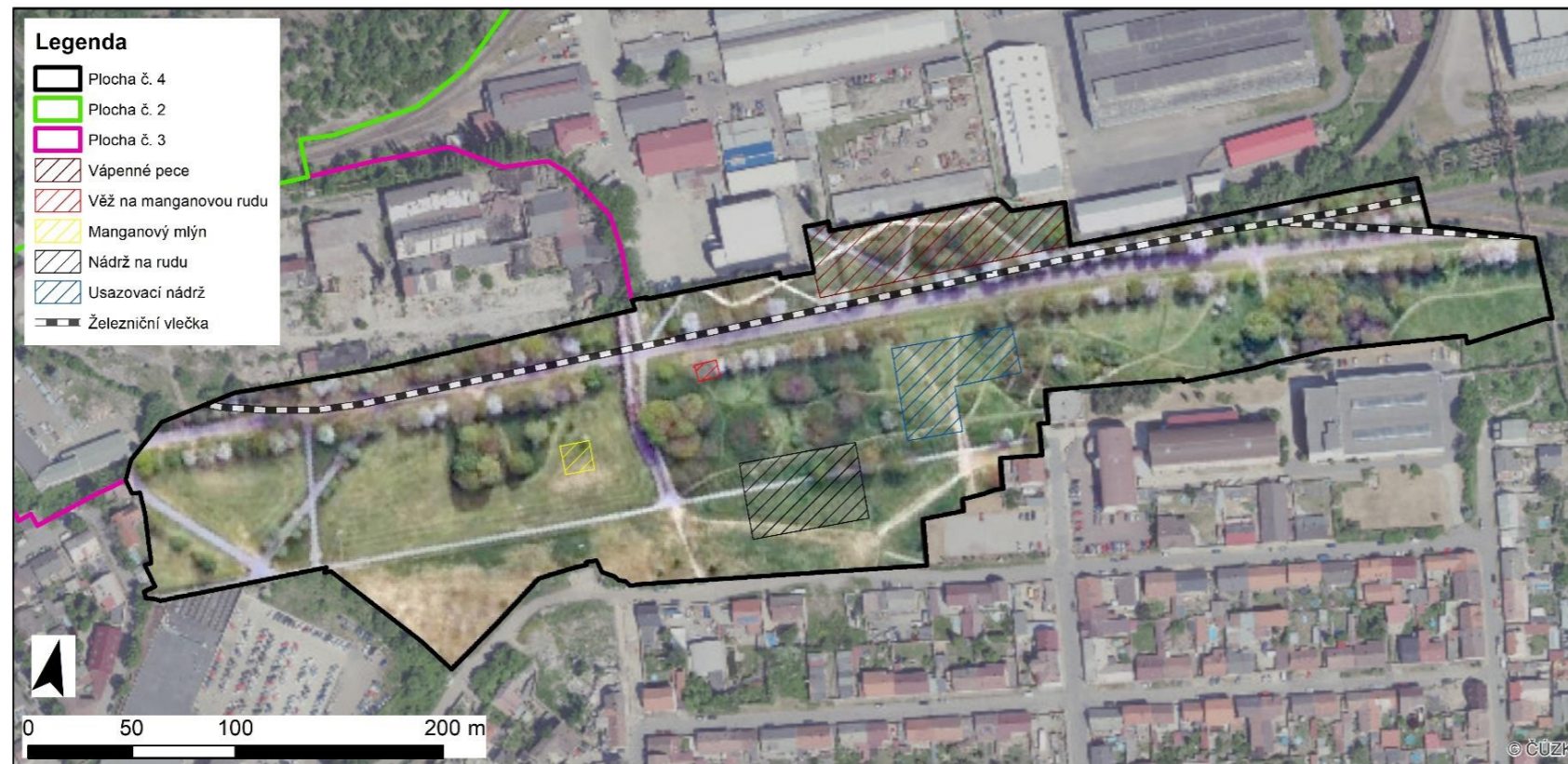
Obr. 6 - <https://mapy.cz>

Obr. 7 - <https://www.orient-agglo.bzh/actus/toutes-les-actualites/actualite/news/victoires-du-paysage-2020-soutenez-le-parc-jules-ferry/>

Vypracovala: Bc. Michaela Příbylová
Kladno, 2023

Plocha č. 4

Burgess park na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 4

Pohled na Burgess Park

Vápenné pece

Věž na manganovou rudu

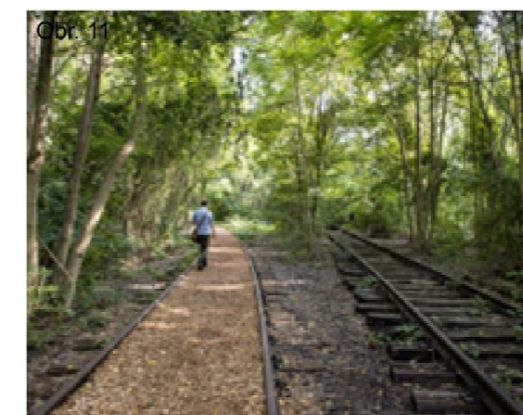
Manganový mlýn

Možné využití usazovací nádrže a nádrže na rudu

Možné zakomponování dochované vlečky do cestní sítě

Zdroje:
 Obr. 1, 2, 3, 4 - Autor
 Obr. 5 - <https://mapy.cz/>
 Obr. 6 - https://satellites.pro/Google/UK_map#
 Obr. 7 - <https://landezine.com/post-industrial-landscape-architecture/>
 Obr. 8, 9 - <https://www.world-architects.com/ja/mavo-gmbh-zurich/project/offentlicher-uferpark-attisholz-sud>
 Obr. 10 - <https://landezine.com/presquile-rollet-park-atelier-jacqueline-osty-associes/>
 Obr. 11 - <https://landezine.com/park-am-gleisdreieck-iii-flaschenhals-by-atelier-loid/>

Vypracovala: Michaela Příbylová
 Kladno, 2023

6.2 Návrh č. 2

V rámci druhé námětové studie bude návrh tvořen v souladu s platnými regulačními plány v území, kterými jsou pro západní část RP1 Kladno – Centrum a pro zbytek plochy RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Oba regulační plány jsou již popsány výše v kapitole „Rozbor ÚPD“.

Prostor bude navržen jako moderní a estetické místo, které si zároveň zachová část své historie. V návrhu bude respektována stávající nemovitá kulturní památka v podobě Vápenných pecí, která bude tvořit dominantu prostoru a odkazovat na charakter a historii města. Zároveň bude snaha vytvořit dostatečné množství zelených ploch pro vytvoření příjemnějšího prostředí.

Plocha bude charakterově rozdělena do deseti částí. Rozdělení do většího množství ploch je z důvodu uspořádání území, které je regulováno v rámci RP1 Kladno – Centrum uličními čarami, které jsou co nejvíce dodrženy.

- Plocha č. 1 je regulována RP1 Kladno – Centrum. Jedná se o nejmenší plochu v rámci tohoto návrhu. Nachází se v západní části území, kde navazuje na okolní vila domy a plochu č. 2 z tohoto návrhu. V této části je možné využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů. Zastavěnost plochy může být až 100 %.
- Plocha č. 2 je regulována RP1 Kladno – Centrum. Jedná se o jednu z menších ploch v rámci tohoto návrhu. Západním směrem navazuje na centrum města a přilehlé autobusové nádraží. V této části je možné využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů. Zastavěnost plochy může být až 100 %.
- Plocha č. 3 je regulována RP1 Kladno – Centrum. Jedná se o jednu z menších ploch v rámci tohoto návrhu. Západním směrem navazuje na centrum města a přilehlé autobusové nádraží. V této části je možné využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů. Zastavěnost plochy může být až 100 %.
- Plocha č. 4 je regulována RP1 Kladno – Centrum. Jedná se o velmi malou plochu na jihozápadním okraji území. V této části je možné využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů. Zastavěnost plochy může být až 100 %.
- Plocha č. 5 je regulována RP1 Kladno – Centrum. Jedná se o jednu z menších ploch v rámci tohoto návrhu, která leží ve středu řešené plochy. V této části je možné využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů. Zastavěnost plochy může být až 100 %.
- Plocha č. 6 je regulována RP1 Kladno – Centrum. Jedná se o menší náměstí na severním okraji západní části řešené plochy.
- Plocha č. 7 je regulována RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Nachází se v severní části řešeného území v návaznosti na stávající provozovny v areálu bývalé Vojtěšské hutě. Plocha je vymezena jako plocha pro výrobu a služby.

- Plocha č. 8 je regulována RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Nachází se v severní části řešeného území primárně v návaznosti na jiné plochy řešené v rámci této práce. Pouze z východní strany navazuje na stávající provozovny v areálu bývalé Vojtěšské hutě. Plocha je vymezena jako plocha pro výrobu a služby.
- Plocha č. 9 je regulována RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Nachází se v jižní části, kde navazuje zejména na zástavbu rodinných domů. Jedná se o největší celek v řešeném území, který je vymezen jako plochy smíšené obytné – městské.
- Plocha č. 10 je regulována RP2 Kladno – Vojtěšská huť. Jedná se o malou plochu v severovýchodní části řešeného území, která je vymezena jako industriální park, navazující na novou zástavbu rodinných domů.

Plochy jsou ilustrovány stávajícími prostory či jejich částmi nacházejících se jak v České republice, tak i v jiných zemích světa. Nebude se jednat o přesné znázornění plochy, jelikož zejména cestní síť nenavazuje na stávající či na sousední plochy. Jde spíše jen o ilustraci a ukázání možného řešení prostoru.

Plocha č. 1

První a zároveň nejmenší plocha v rámci tohoto návrhu má rozlohu 0,3 ha. Nachází se v západní části území. Ze severní strany navazuje na stávající zástavbu, zbytek je obklopen plochou č. 2 z tohoto návrhu. V rámci regulačního plánu je umožněno využití formou bydlení v bytových domech, či skladovacích prostorů se zastavěností plochy až 100 %.

V rámci námětové studie je plocha navržena pro bydlení v bytovém domě s menší veřejnou plochou se zelení v rámci bloku.

Ilustrační podklad byl vybrán zejména na základě stavebních čar tak, aby zachoval charakter lokality stanovený regulačním plánem. Za tímto účelem byla jako podklad plochy využita budova v dánské čtvrti Gentofe v Kodani.

Plocha č. 2

Jedna z menších ploch s rozlohou 1,5 ha leží v západní části řešeného území. Ze západní strany navazuje na přilehlé autobusové nádraží a centrum města Kladna. Zbytek plochy je obklopen jinými částmi vymezenými v rámci řešeného území. V rámci regulačního plánu je umožněno využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů se zastavěností plochy až 100 % a obchodním parterem.

V rámci námětové studie je plocha navržena pro bydlení v bytových domech s menší veřejnou plochou se zelení v centru bloku a obchodním parterem do vnější části bloku. Bytový dům může mít, dle platného regulačního plánu, maximálně čtyři nadzemní podlaží. Zároveň je možné vytvořit hromadné parkování v rámci budov.

Ilustrační podklad byl vybrán zejména na základě stavebních čar tak, aby zachoval charakter lokality stanovený regulačním plánem. Za tímto účelem byly jako podklad plochy využity dva bytové domy v dánské čtvrti Frederiksberg v Kodani.

Plocha č. 3

Jedna z menších ploch s rozlohou 2,1 ha se nachází v západní části řešeného území. Ze západní strany navazuje na přilehlé autobusové nádraží a centrum města Kladna. Zbytek plochy je obklopen jinými částmi vymezenými v rámci řešeného území. V rámci regulačního plánu je umožněno využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů se zastavěností plochy až 100 % a obchodním parterem.

V rámci námětové studie je plocha navržena pro bydlení v bytových domech s menší veřejnou plochou se zelení v centru bloku a obchodním parterem do vnější části bloku. Bytový dům může mít, dle platného regulačního plánu, maximálně čtyři nadzemní podlaží. Zároveň je možné vytvořit hromadné parkování v rámci budov.

Ilustrační podklad byl vybrán zejména na základě stavebních čar tak, aby zachoval charakter lokality stanovený regulačním plánem. Za tímto účelem byl jako podklad plochy využit blok ve francouzském hlavním městě Paříž.

Plocha č. 4

Velmi malá plocha o rozloze 0,6 ha se nachází na jihozápadním okraji území, kde navazuje na zástavbu rodinných domů a dvě menší provozovny. V rámci regulačního plánu je umožněno využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů se zastavěností plochy až 100 %.

V rámci námětové studie je plocha navržena pro bydlení v bytových domech s menší veřejnou plochou se zelení v centru bloku. Bytový dům může mít, dle platného regulačního plánu, maximálně čtyři nadzemní podlaží. Zároveň je možné vytvořit hromadné parkování v rámci budov.

Ilustrační podklad byl vybrán zejména na základě stavebních čar tak, aby zachoval charakter lokality stanovený regulačním plánem. Za tímto účelem byl jako podklad plochy využit bytový dům v dánské čtvrti Frederiksberg v Kodani.

Plocha č. 5

Jedna z menších ploch s rozlohou 1 ha leží ve střední části řešeného území. V rámci regulačního plánu je umožněno využití formou bydlení v bytových domech či skladovacích prostorů se zastavěností plochy až 100 %.

V rámci námětové studie je plocha navržena pro bydlení v bytových domech s menší veřejnou plochou se zelení v rámci bloku. Bytový dům může mít, dle platného regulačního plánu, maximálně čtyři nadzemní podlaží. Zároveň je možné vytvořit hromadné parkování v rámci budov.

Ilustrační podklad byl vybrán zejména na základě stavebních čar tak, aby zachoval charakter lokality stanovený regulačním plánem. Za tímto účelem byl jako podklad plochy využit bytový dům v dánské čtvrti Frederiksberg v Kodani.

Plocha č. 6

Plocha o rozloze 0,4 ha se nachází na severním okraji západní části řešeného území. V rámci regulačního plánu RP1 je stanovena jako plocha nového menšího náměstí.

Jako ilustrační podklad je využit veřejný prostor v belgickém městě Leuven.

Plocha č. 7

Plocha č. 7 o rozloze 3,2 ha se nachází v severní části řešeného území. Ze severní a západní strany navazuje na stávající provozovny v areálu bývalé Vojtěšské hutě. Zbytek plochy obklopuje plocha č. 8, která je navržena jako park.

Plocha je v rámci regulačního plánu vymezena jako plocha pro výrobu a služby, přičemž v tomto rámci je možné plochu využít pro drobnou výrobu, výrobní a nevýrobní služby nenarušující své okolí, pro administrativu, pro velkoobchod, jako plochy zeleně či jako sklady pro potřebu hlavního využití. (Archis ©2021) V rámci této námětové studie je plocha navržena jako plocha pro administrativu.

V rámci plochy je zahrnuta i část, která je v regulačním plánu vymezena jako plocha náměstí zvaná „náměstí Válcovny“. (Archis ©2021)

Jako ilustrační plocha je zde využita budova s náměstím nacházející se v německém městě Lanfenfeld.

Plocha č. 8

Plocha č. 8 o rozloze 3,2 ha se nachází v severní části řešeného území. Většina plochy je obklopena jinými částmi řešenými v rámci této práce. Ze severní strany navazuje na plochu č. 7 navrženou pro administrativu, ze západní strany na plochy č. 5 a 6, navržené jako bydlení v bytových domech a náměstí a z jižní strany navazuje na plochu č. 9, pro kterou je navrženo bydlení v rodinných domech. Pouze malá část na jihovýchodní straně navazuje na stávající provozovnu v areálu bývalé Vojtěšské hutě.

Plocha je v rámci regulačního plánu vymezena jako plocha pro výrobu a služby, přičemž v tomto rámci je možné plochu využít pro drobnou výrobu, výrobní a nevýrobní služby nenarušující své okolí, pro administrativu, pro velkoobchod, jako plochy zeleně a veřejná prostranství, případně jako plocha pro sklady spojené s potřebou hlavního využití. (Archis ©2021)

V rámci této námětové studie je plocha navržena jako veřejné prostranství formou parku s dětským hřištěm. Z dochovaných objektů zůstanou zachovány plechové zásobníky, které mohou být dále využity různými způsoby. Mohou zůstat zachovány pouze jako prvek parku, nebo například upraveny jako malá horolezecká stěna pro děti.

V rámci regulačního plánu je stanoveno, že musí být zachována prostupnost plochy středem území, od nového náměstí směrem k zástavbě rodinných domů. (Archis ©2021)

Jako ilustrační plocha je zde využita část pražské Stromovky.

Plocha č. 9

Předposlední plocha má rozlohu 9,3 ha a jedná se o největší plochu v řešeném území v rámci tohoto návrhu. Nachází se v jižní části území, kde navazuje primárně na zástavbu rodinných domů, ale také na provozovnu společnosti AAA Auto s.r.o.

Plocha je v rámci regulačního plánu vymezena jako plocha smíšená obytná – městská, v které je umožněno využití pro bydlení v rodinných a bytových domech a pro občanské vybavení. (Archis ©2021) V rámci této námětové studie je plocha navržena pro bydlení v rodinných domech.

Ilustračním podkladem pro tento návrh je využita zástavba rodinných domů ze čtvrtě La Grenouillère ve francouzském městě Vannes.

Plocha č. 10

Poslední plocha o rozloze 2 ha se nachází v severovýchodní části řešeného území. Ze severní strany na ni navazují stávající provozovny v areálu bývalé Vojtěšské hutě, které jsou od řešeného území odděleny terénním převýšením. Zbytek plochy je obklopen plochou č. 9, která je vymezena pro zástavbu rodinných domů.

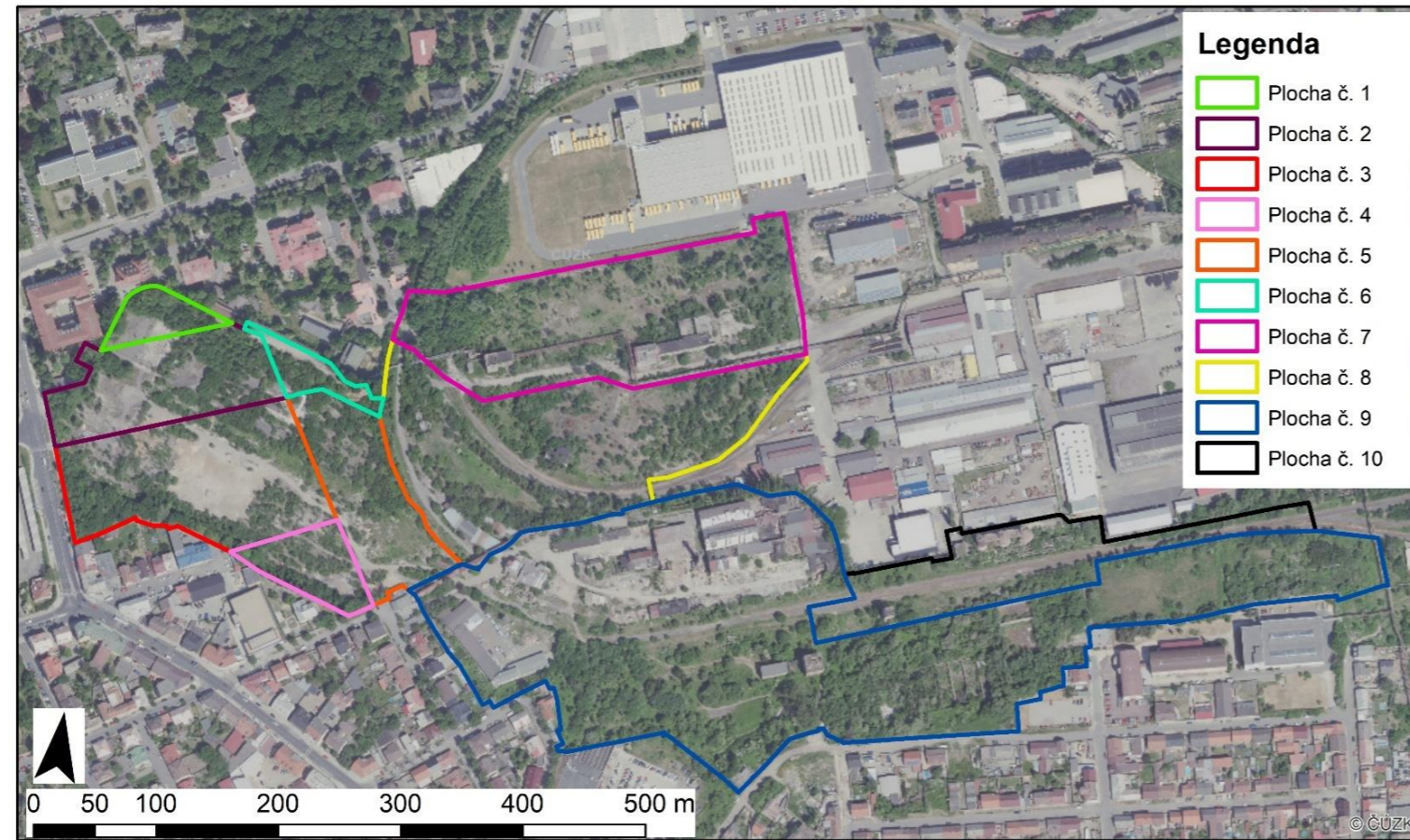
Plocha je v regulačním plánu vymezena jako postindustriální park. Jedná se o poměrně malou plochu, v rámci které zůstane zachována kulturní nemovitá památka v podobě vápenných pecí a věž na manganovou rudu, která může být ponechána pouze jako prvek parku nebo dle regulačního plánu může být zrekonstruována a dále využita formou rozhledny nebo horolezecké stěny. (Archis ©2021)

Jako podkladová vrstva je využit Londýnský Burgess park.

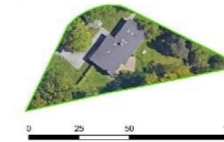

Návrh č. 2

Schématické uspořádání plochy na podkladu ortofota

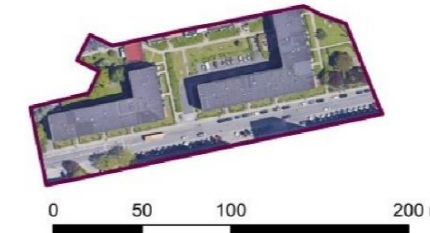
Plocha č. 1
Ilustrační podklad - Kodaň, Dánsko
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Plocha č. 4
Ilustrační podklad - Kodaň, Dánsko
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Plocha č. 2
Ilustrační podklad - Kodaň, Dánsko
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

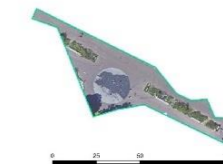
Plocha č. 5
Ilustrační podklad - Kodaň, Dánsko
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Plocha č. 3
Ilustrační podklad - Paříž, Francie
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Plocha č. 6
Ilustrační podklad - Leuven, Belgie
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Plocha č. 9
Ilustrační podklad - Vannes, Francie
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

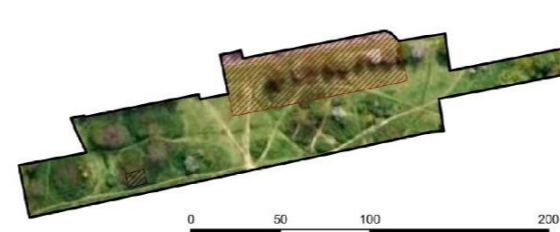
Plocha č. 7
Ilustrační podklad - Lanfenfeld, Německo
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

Plocha č. 8
Ilustrační podklad - Stromovka, Praha
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

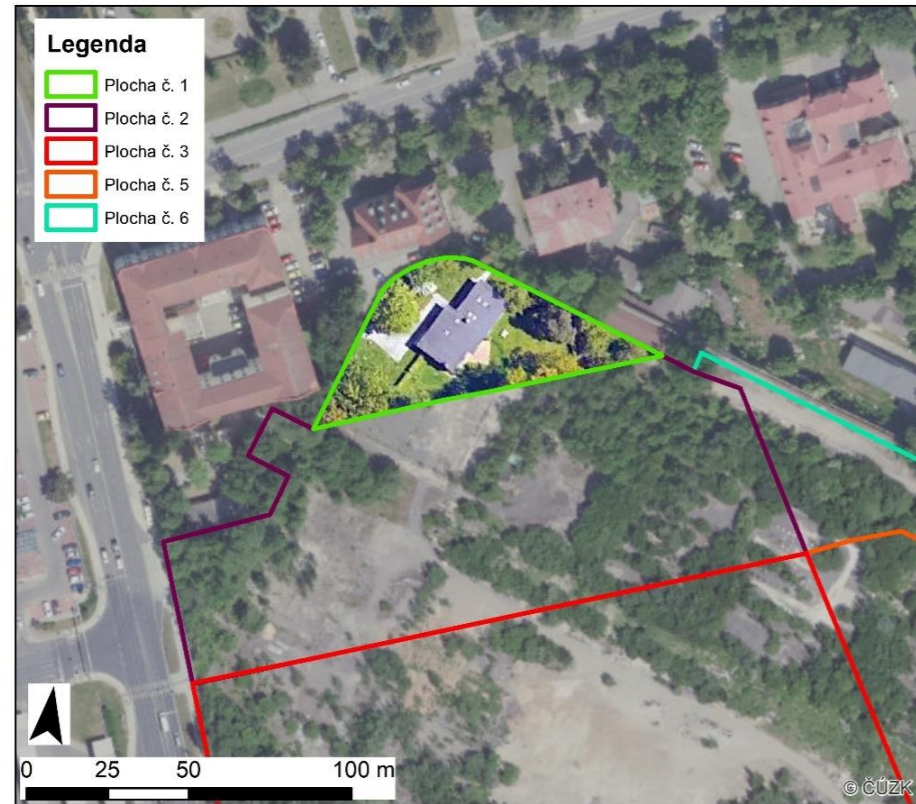

Plocha č. 10
Ilustrační podklad - Burgess park, Velká Británie
Zdroj: <https://www.google.com/maps/>

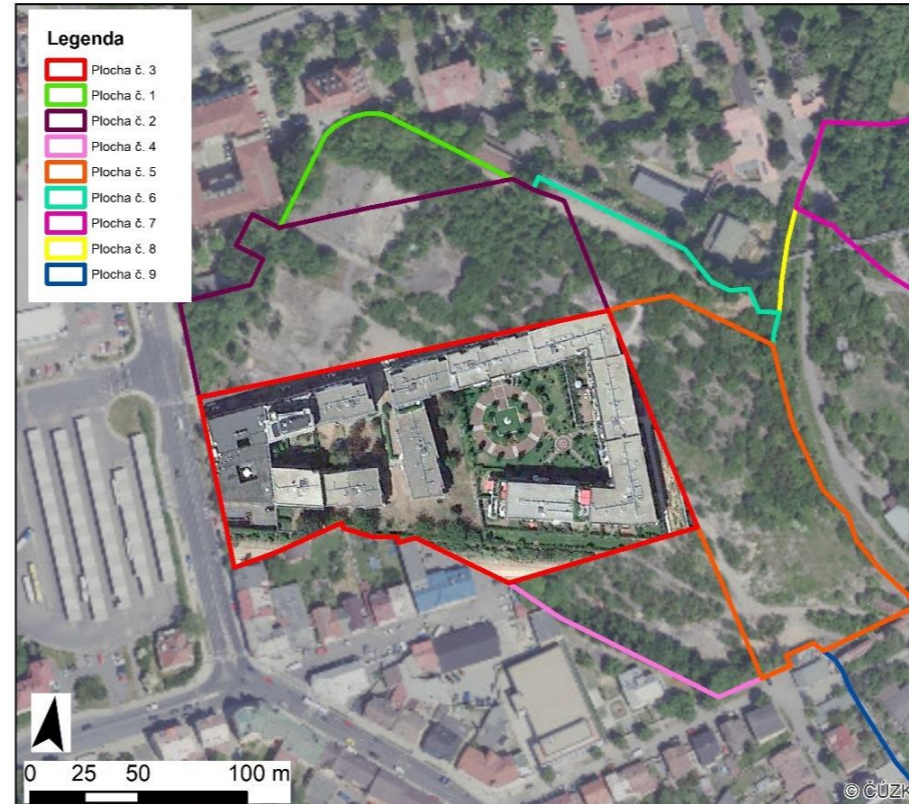
Plocha č. 1

Bytový dům ve čtvrti Gentofe - Kodaň na podkladu ortofota

Plocha č. 3

Bytový blok v Paříži na podkladu ortofota

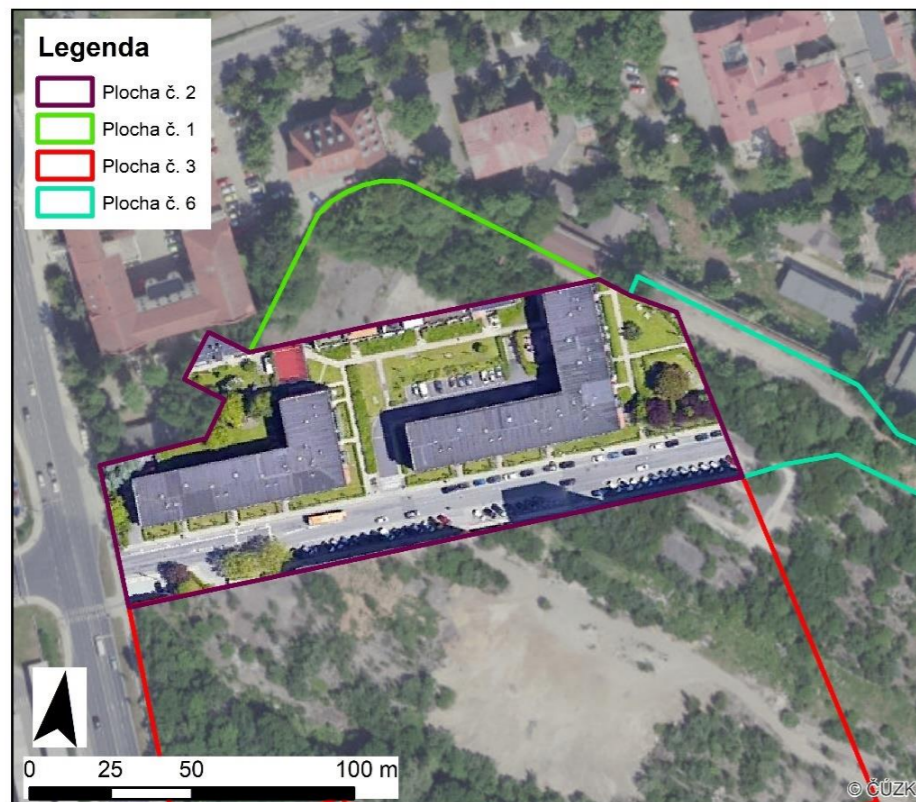

Bytový blok v Paříži

Plocha č. 2

Bytové domy ve čtvrti Frederiksberg - Kodaň na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 1, 2 a 3

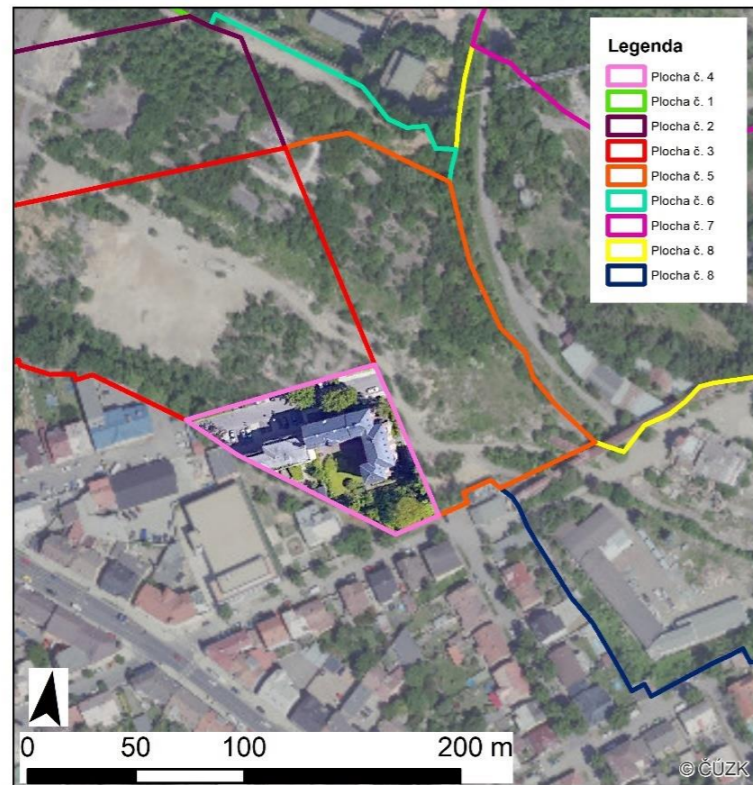

Zdroje:
Obr. 1, 2 - <https://www.google.com/maps/>
Obr. 3 - <https://mapy.cz/>

Vypracovala: Bc. Přibyllová Michaela
Kladno, 2023

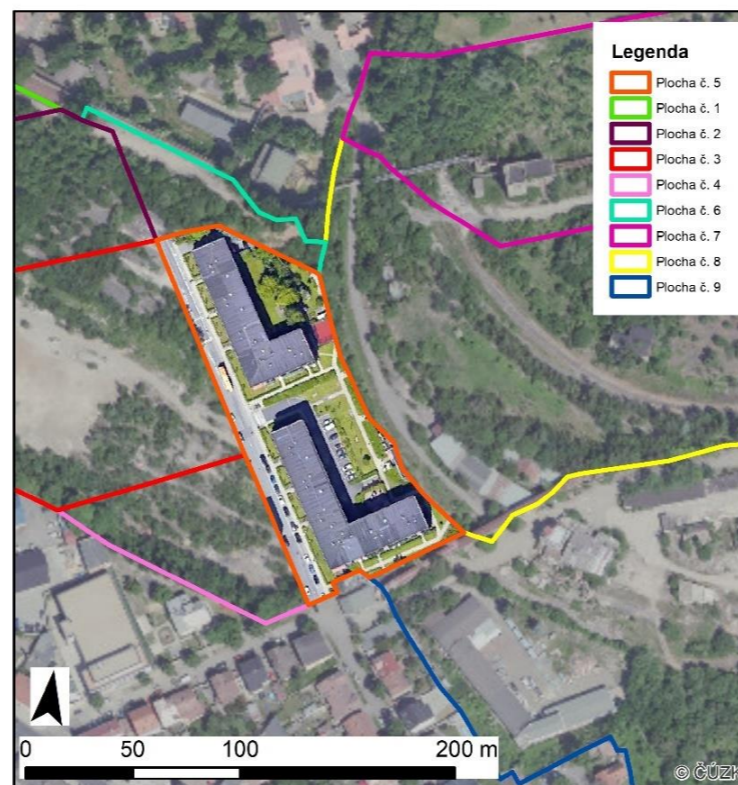
Plocha č. 4

Bytový dům na podkladu ortofota

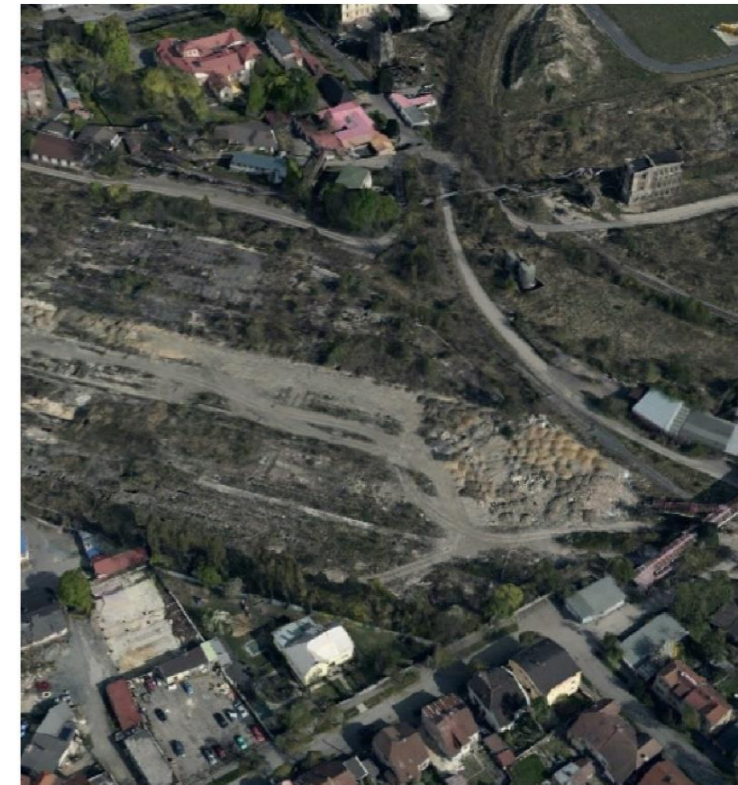

Plocha č. 5

Bytové domy na podkladu ortofota

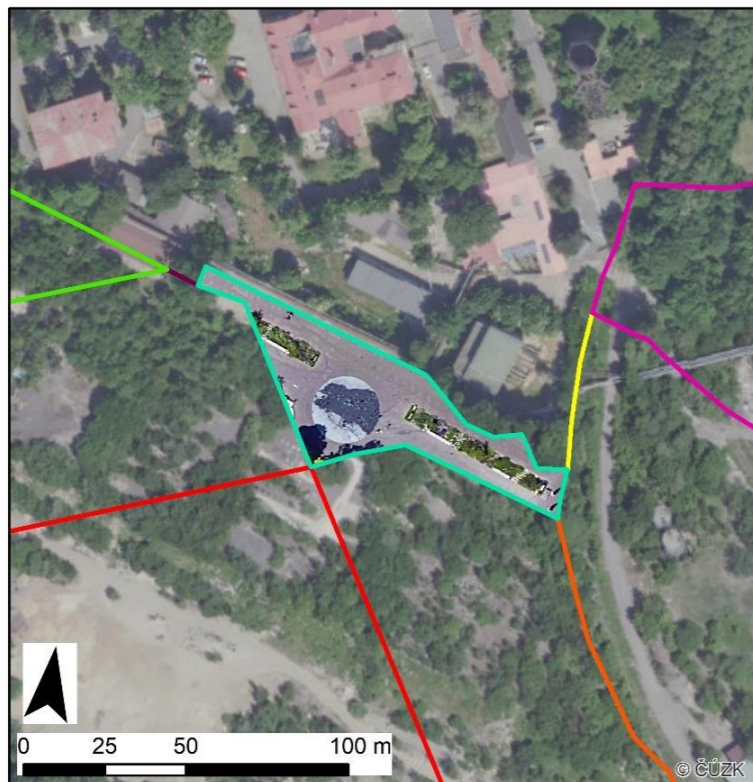

Pohled na plochu č. 4, 5 a 6

Plocha č. 6

Náměstí na podkladu ortofota

Pohled na náměstí

Příklady vodních prvků

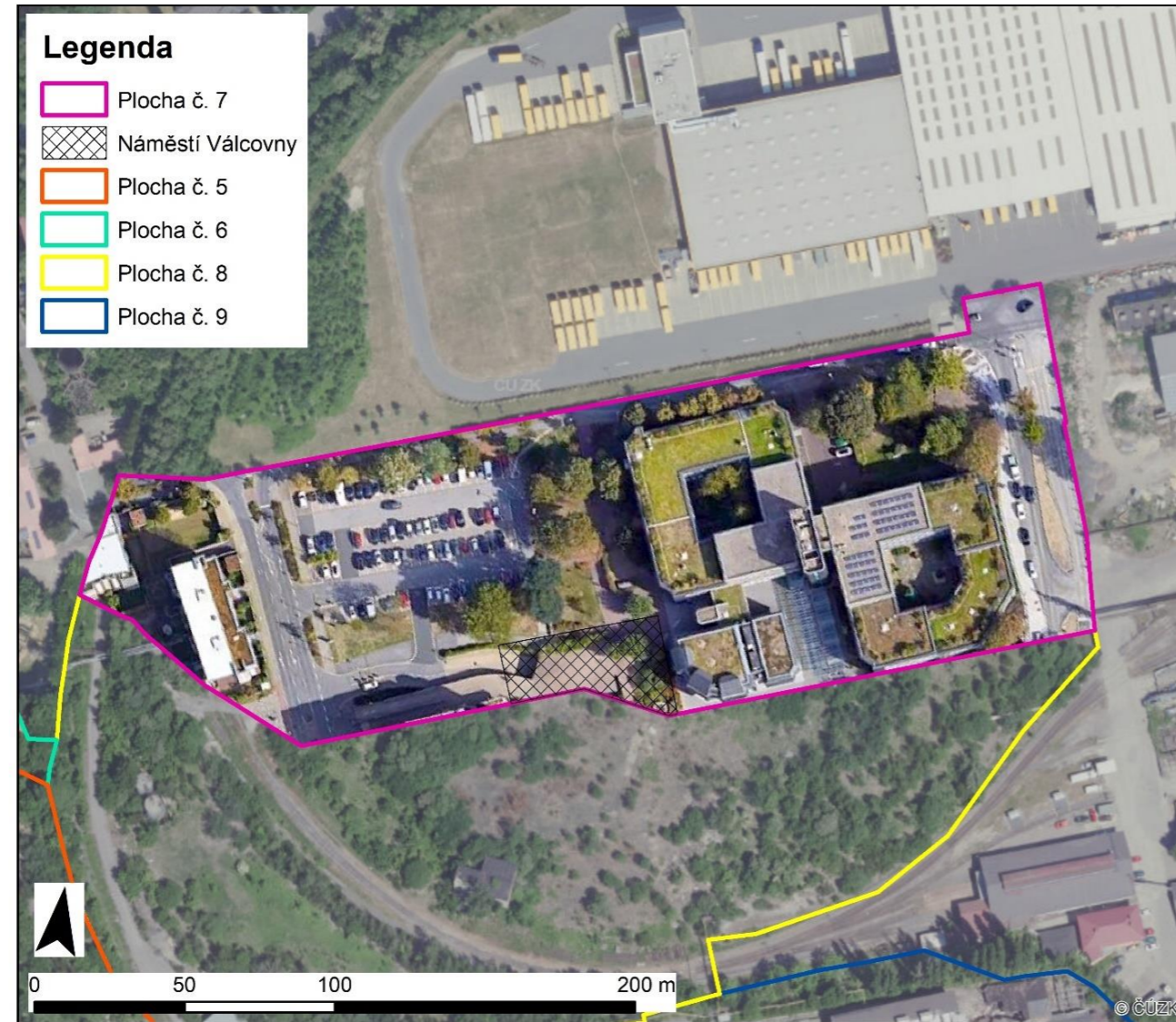

Zdroje:
 Obr. 1 - <https://mapy.cz/>
 Obr. 2 - <https://www.google.com/maps>
 Obr. 3 - <https://landezine.com/city-wall-leuven-by-flux-landscape-architecture/>
 Obr. 4 - <https://www.vuv.cz/neinvazivni-a-setrne-postupy-reseni-kvality-prostredi-a-udrby-vodnich-prvku/fotogalerie-42/>
 Obr. 5 - <http://www.adgnews.com/namesticko-roombeek>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
 Kladno, 2021

Plocha č. 7

Konrad-Adenauer-Platz a přilehlé budovy na podkladu ortofota

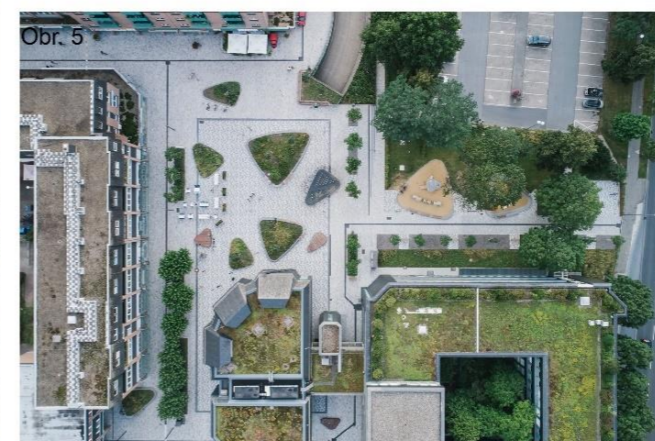
Pohled na plochu č. 7

Pohled na Konrad-Adenauer-Platz a přilehlé budovy

Náměstí Konrad-Adenauer-Platz

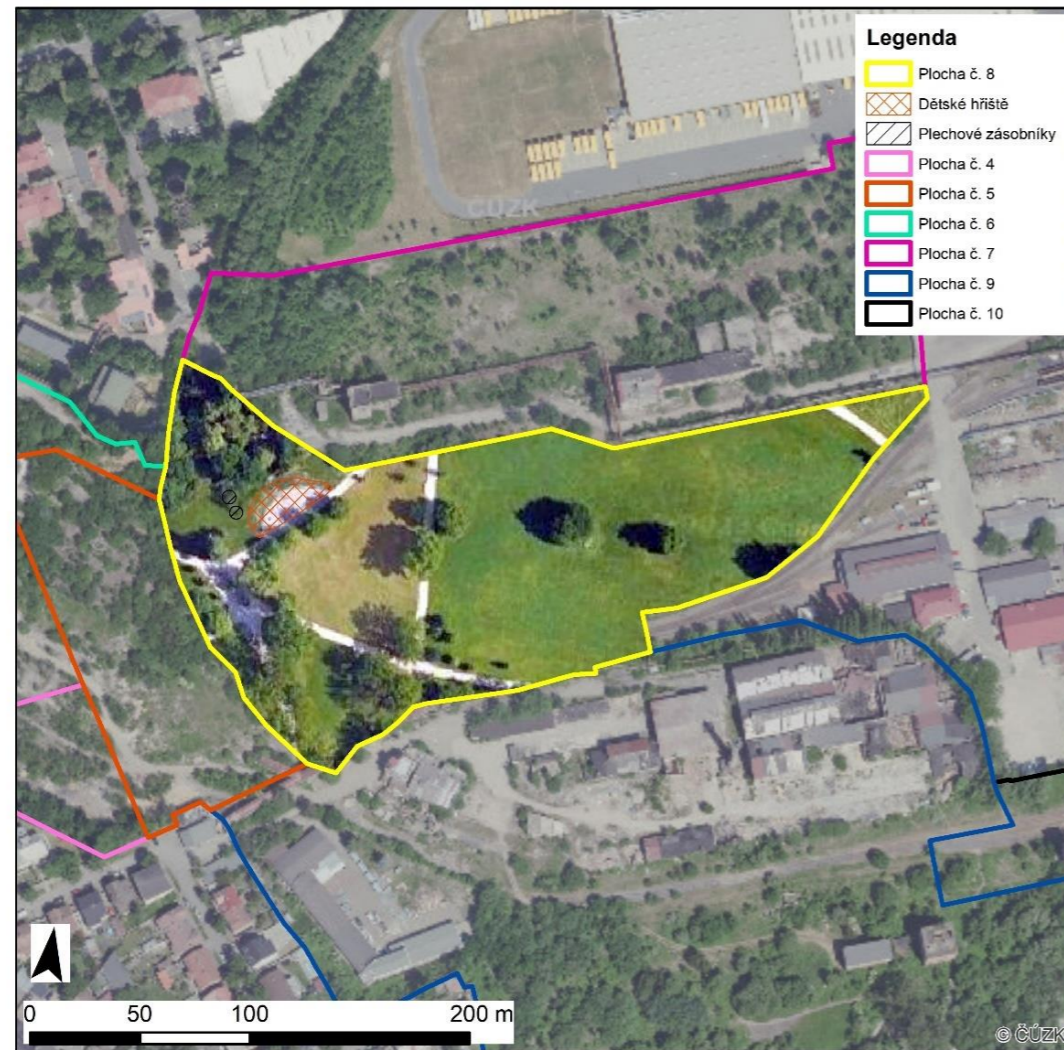

Zdroje:
Obr. 1 - <https://mapy.cz/>
Obr. 2, 3, 4, 5 - <https://landezine.com/konrad-adenauer-platz-by-foerder/>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

Plocha č. 8

Stromovka na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 8

Příklad hřiště - Springsiedlung, Německo

Plechové zásobníky

Možné zakomponování plechových zásobníků do hřiště

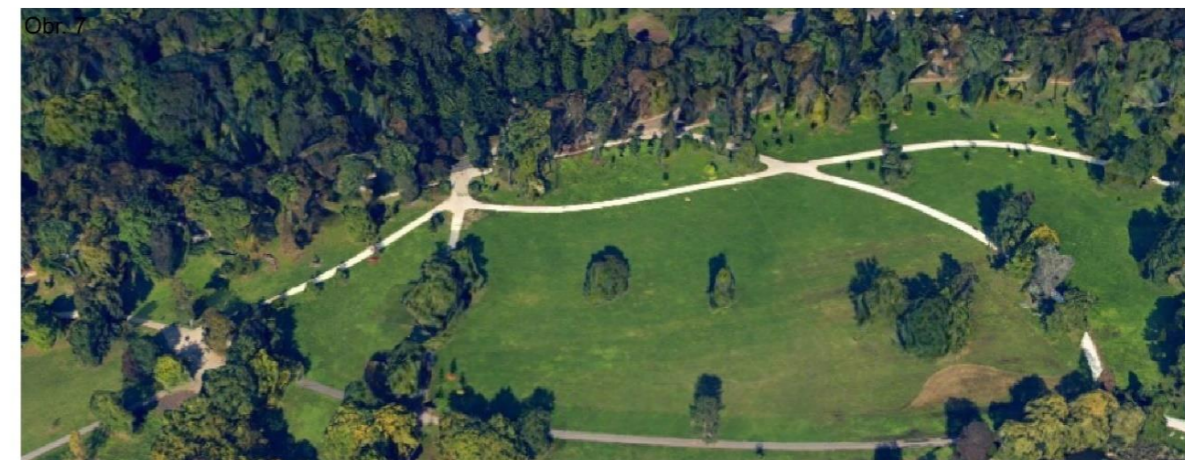
Corniche des Forts

Landschaftspark Duisburg-Nord

Pohled na Stromovku

Zdroje:
Obr. 1, 2, 3 - <https://landezine.com/playground-springsiedlung-by-hoch-landschaftsarchitekten/>
Obr. 4 - Autor
Obr. 5 - <https://landezine.com/corniche-des-forts-park-by-ilex-paysages/>
Obr. 6 - <https://www.duisburg.de/sport/klettern/klettern.php>
Obr. 7, 8 - <https://www.mapy.cz/>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

Plocha č. 9

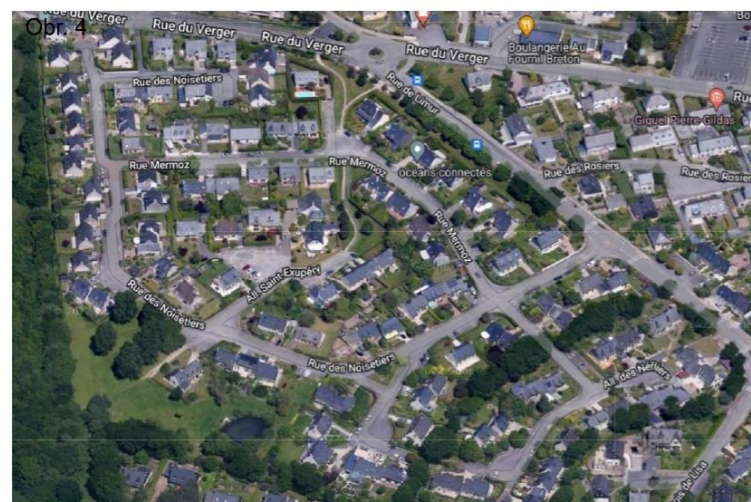
Zástavba rodinných domů ve městě Vannes na podkladu ortofota

Pohled na ulice ve městě Vannes

Pohled na zástavbu rodinných domů ve městě Vannes

Pohled na plochu č. 9

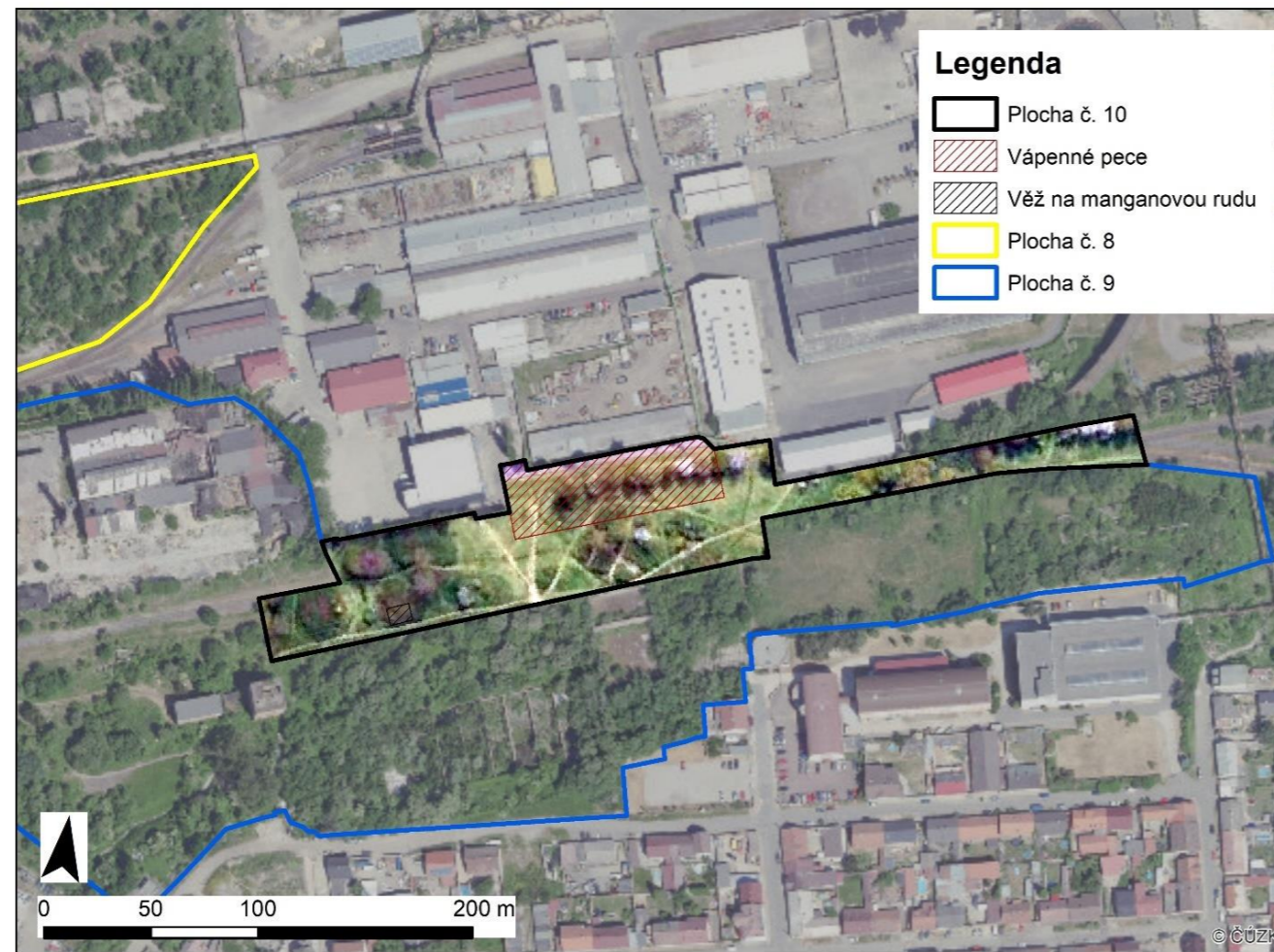

Zdroje:
Obr. 1, 2 - <https://www.google.com/maps/>
Obr. 3 - <https://www.mapy.cz/>
Obr. 4, 5 - <https://www.google.com/maps/>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

Plocha č. 10

Burgess Park na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 10

Vápenné pece

Věž na manganovou rudu

Možné využití věže jako horolezecká stěna

Pohled na Burgess Park

Zdroje:
Obr. 1, 2, 3 - Autor
Obr. 4 - <https://landezine.com/post-industrial-landscape-architecture/>
Obr. 5 - <https://www.alpenverein.de/DAV-Services/Kletterhallen-Suche/Detail/Duisburg/DAV-Kletter-und-Alpinzentrum-Landschaftspark-Duisburg-Nord/232495>
Obr. 6 - <https://www.mapy.cz/>
Obr. 7 - https://satellites.pro/Google/UK_map#

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

6.3 Návrh č. 3

V rámci třetí a poslední námětové studie bude návrh tvořen s ohledem na možná opatření v souvislosti s klimatickými změnami. Bude dbáno na dostatek zelené infrastruktury, vodních prvků v prostoru, možné využívání solární energie či jiná opatření, která je možné aplikovat v urbanizovaném prostoru.

Prostor bude navržen jako moderní, estetické a polyfunkční místo, které si zároveň zachová část své historie. V návrhu bude respektována stávající nemovitá kulturní památka v podobě Vápenných pecí, která bude tvořit dominantu prostoru a odkazovat na charakter a historii města.

Plochy jsou ilustrovány stávajícími prostory či jejich částmi nacházejících se jak v České republice, tak i v jiných zemích světa. Nebude se jednat o přesné znázornění plochy, jelikož zejména cestní síť nenavazuje na stávající či na sousední plochy. Jde spíše jen o ilustraci a ukázání možného řešení prostoru.

Plocha bude charakterově rozdělena do šesti částí.

Plocha č. 1

První plocha s rozlohou 5 ha se nachází v západní části řešeného území v návaznosti na centrum města. Od svého okolí, které není součástí řešené plochy, je z větší části oddělena. Ze severní a jihozápadní části je oddělena zahradami přilehlých pozemků, ze západní části cca 15metrovým terénním převýšením, za kterým se nachází autobusové nádraží a centrum města. Přístup do prostoru automobilovou dopravou zůstane ponechán pouze z jižní strany. Ze západní strany je vymezen prostor pro napojení směrem k autobusovému nádraží a centru města, které by mohlo být realizováno pouze pro pěší za pomoci schodů či bezbariérové rampy ve vhodném sklonu.

Plocha je navržena pro bydlení v bytových domech, které bude mít dostatek zelených ploch ve svém okolí, hřiště pro děti či plochy pro jiná volnočasová využití.

Jako ilustrační podklad a inspirace je zde využita lokalita v německém Berlíně – Möckernkiez. Jde o novou čtvrť, která byla dostavena v roce 2021 formou družstevního bydlení, které splňuje standardy pasivního domu a kritéria ekologické výstavby. Co se týče energií, je v lokalitě využíván 100% bio zemní plyn, který zajišťuje vytápění lokality. Elektřina je zprostředkována za pomoci fotovoltaických systémů na střeších budov, které jsou schopné vyprodukovat dostatečné množství pro celou lokalitu. (MöckernkiezGenossenschaft ©2022)

Mezi jednotlivými bloky jsou společné dvory s plochami zeleně a menšími dětskými hřišti. Z prostoru je vyloučena automobilová doprava, která je možná jen po okraji. Parkovací místa jsou řešena primárně formou podzemních garáží. (Landezine ©2023)

Plocha č. 2

Plocha o rozloze 4 ha se nachází v severozápadní části řešeného území. Kromě severní části, kde navazuje na stávající provozovnu společnosti DACHSER s.r.o., a ze západní části, kde navazuje na stávající zástavbu, je obklopena jinými částmi v rámci řešeného území.

Plocha je navržena pro bydlení v bytových domech, které budou mít dostatek zelených ploch ve svém okolí.

Pro tuto plochu je ilustračním podkladem „solární rezidenční komplex“ v německém Freiburgu. Celý komplex byl dokončen již v roce 2006 a jedná se o jednu z prvních bytových komunit vybudovaných v tomto duchu. Budovy, které mají po celé střešní ploše fotovoltaické moduly, jsou orientovány na jih pro optimální využití sluneční energie. Lokalita je schopna vyprodukovat více energie než sama potřebuje a tento přebytek je dodáván do městské sítě. (PV USCALE ©2007)

Plocha č. 3

Plocha o rozloze 3 ha se nachází v severní části řešeného území. Ze severní a východní strany navazuje na stávající funkční provozovny v areálu bývalé Vojtěšské hutě. Ze západní a jižní strany se nachází jiné plochy řešené v rámci návrhu.

Plocha je navržena pro administrativní využití.

Jako ilustrační podklad je využita budova ČSOB, která byla dostavěna v roce 2019 nacházející se v Praze. Budova je pokryta zelenými střechami. Navíc splňuje nejvyšší ekologické standardy v souladu s mezinárodní certifikací LEED Platinum. Vytápění a ochlazování budovy je řešeno za pomoci soustavy tepelných čerpadel, díky kterým se v budově ušetří 74 % energií v porovnání se standardní budovou obdobné velikosti. Má i vlastní systém využívání dešťové vody a maximalizuje šetření pitné vody. (Centrum pasivního domu ©2022)

Plocha č. 4

Plocha o rozloze 1,5 ha se nachází ve střední části řešeného území a je obklopena primárně jinými plochami v rámci řešeného území. Pouze ze západní strany navazuje na stávající provozovnu v areálu bývalé Vojtěšské hutě.

Plocha je navržena pro administrativní využití. Podkladem je administrativní budova v německém městě Langenfeld. Budova částečně využívá energii ze solárních panelů, které se nachází na jedné ze střech areálu. Ostatní střechy jsou ve formě zelených střech.

K areálu náleží parkoviště, které je v rámci námětové studie navrženo namísto klasických parkovišť více ekologicky z recyklovaných materiálů s možností prorůstání zeleně v různé míře, a s tím spojené možné zasakování dešťové vody. Tento systém je v České republice využit například na sídlišti ve Frýdku-Místku. (ECORASTER ©nedatováno)

Plocha č. 5

Plocha o rozloze 3,7 ha se nachází v jihozápadní části řešeného území v návaznosti na zástavbu rodinných domů. V rámci návrhu je prostor vymezen rovněž k účelu bydlení, ale nikoli v rodinných domech, nýbrž formou bytových domů.

Jako inspirace a ilustrační podklad pro tuto plochu je vybrána část Helsinské čtvrti Viikki, která je uzpůsobena tak, aby šetřila vodu i energii, využívala solární energii, efektivně hospodařila s povrchovými vodami a měla kvalitní veřejné prostranství a ulice s dostatkem zeleně. Povrchová voda je zde řešena dvojím způsobem. První je formou dostatku zelených ploch, kde dochází k vsaku povrchových vod. Druhým způsobem je odvod povrchových vod do podzemních nádrží, přičemž vodu je možné využívat pro zalévání a udržování zeleně v suchých měsících. Obytné domy jsou situovány tak, aby mohly maximálně využívat solární energii. Solární panely jsou v rámci některých budov situovány na jejich střeších, na střeších pergol či jiných objektů, v rámci jiných budov jsou součástí zábradlí balkonů. Lokalita obsahuje několik typů budov, přičemž každý typ budovy funguje trochu jinak z ekologického hlediska. V rámci budov jsou často využívány přírodní materiály. K izolaci ve svislých konstrukcích jsou využity slaměné balíky a vodorovné konstrukce jsou izolovány rašelinou. (Ministry of the Environment ©2005)

Kromě možností, které jsou již v rámci podkladové plochy, se zde nachází řada dalších prvků zlepšující prostředí.

Plochy pro parkování automobilů jsou navrženy namísto klasických asfaltových/betonových parkovišť více ekologicky, z recyklovaných materiálů s možností prorůstání zeleně v různé míře. Tento systém je v České republice využit například na sídlišti ve Frýdku-Místku. (ECORASTER ©nedatováno)

Plocha č. 6

Vzhledem k rozloze 7,3 ha se jedná o největší plochu v rámci návrhu č. 3. Nachází se ve východní části území. Z jižní strany je obklopena zástavbou rodinných domů a ze severní strany stávajícími provozovny v areálu bývalé Vojtěšské hutě.

Plocha je navržena pro parkové využití.

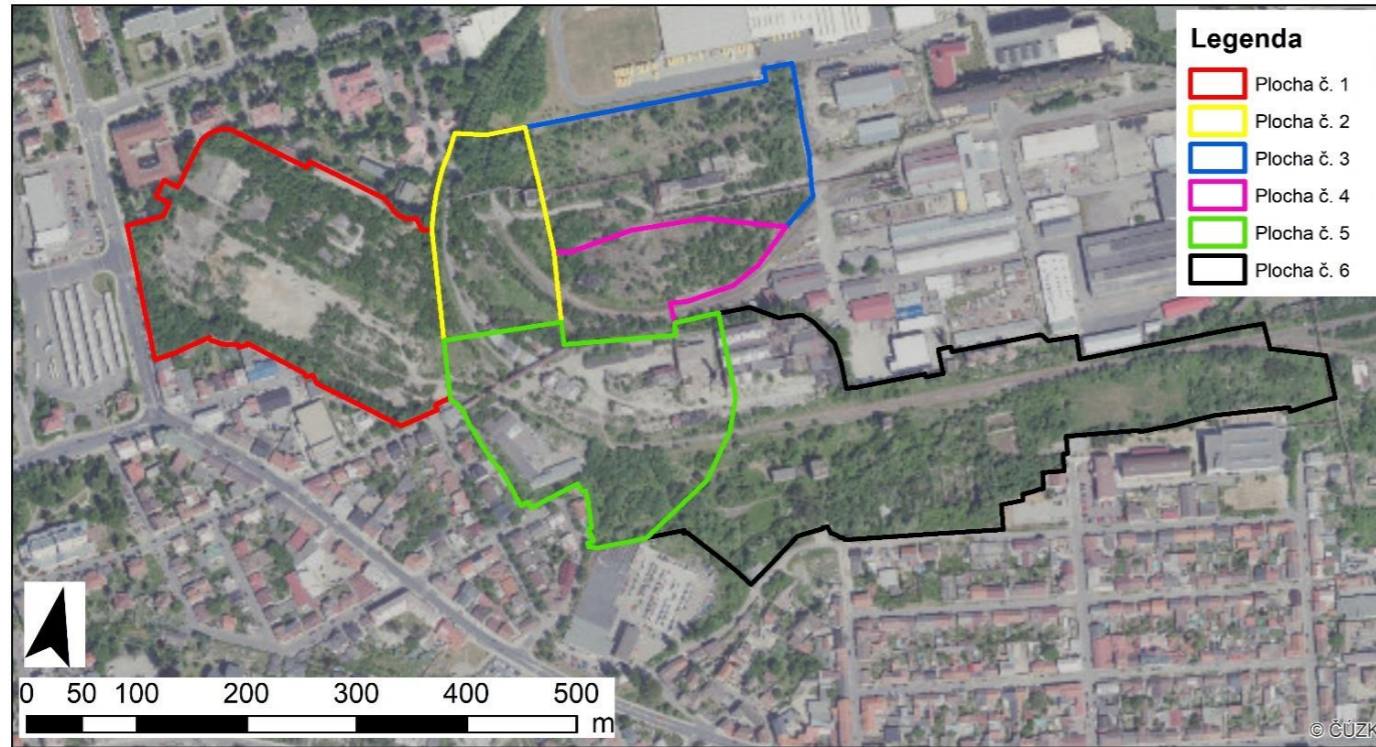
Prostor bude obsahovat jak rozlehlé travnaté plochy, tak plochy s větším podílem zeleně. V západní části je navržena vodní plocha, která vytváří příjemnější a přírodě bližší prostředí. V prostoru zůstane ponecháno několik dochovaných objektů. Prvním jsou vápenné pece, které jsou chráněny jako národní kulturní památka. Dalším dochovaným objektem je věž na manganovou rudu, která bude uprostřed travnatého prostranství. Její budoucí využití je uvažováno formou rozhledny, která si zachová stávající podobu. Dalšími dochovanými objekty jsou usazovací nádrž a nádrž na rudu. Nádrž na rudu je navržena formou dětského hřiště, v kterém stávající stěny nádrže mohou být využity například pro skluzavku, menší stěnu na lezení či jiné aktivity. Usazovací nádrž je navržena pro prostory s menší vodní plochou jako je tomu v rámci

parku Uferpark Attisholz ve Švýcarsku. Poslední prvek je dochovaná železniční vlečka, která bude zakomponována do cestní sítě.

Jako ilustrační podklad je využit park Hampstead Heath v Londýně.

Návrh č. 3

Schématické uspořádání plochy na podkladu ortofota

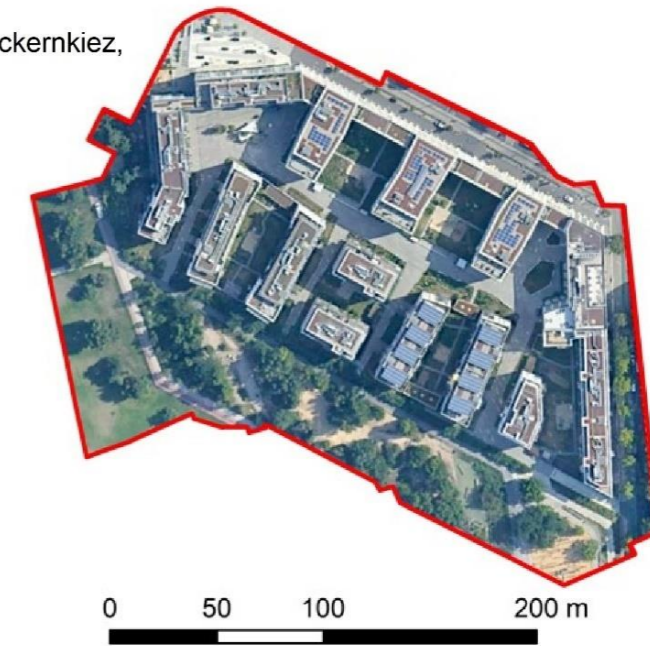
Plocha č. 6
Ilustrační podklad - Hampstead Heath park
Zdroj: google.com/maps

Plocha č. 5
Ilustrační podklad - Viikki, Finsko
Zdroj: google.com/maps

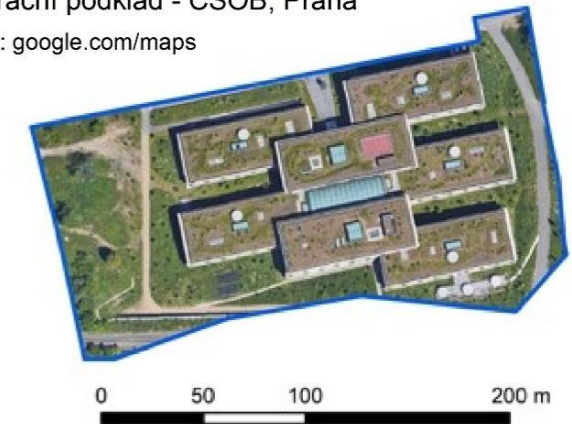
Plocha č. 1
Ilustrační podklad - Möckernkiez, Německo
Zdroj: google.com/maps

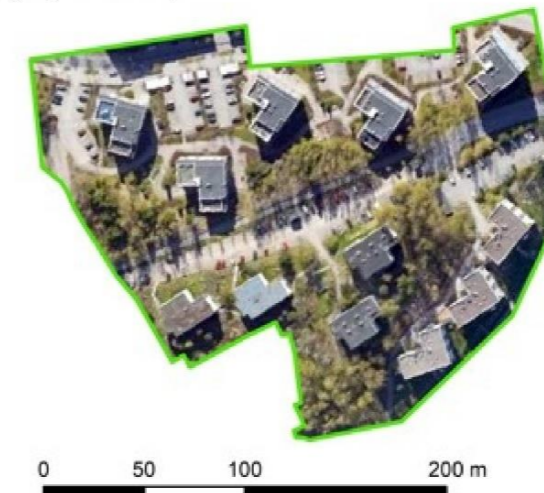
Plocha č. 2
Ilustrační podklad - Freiburg, Německo
Zdroj: google.com/maps

Plocha č. 3
Ilustrační podklad - ČSOB, Praha
Zdroj: google.com/maps

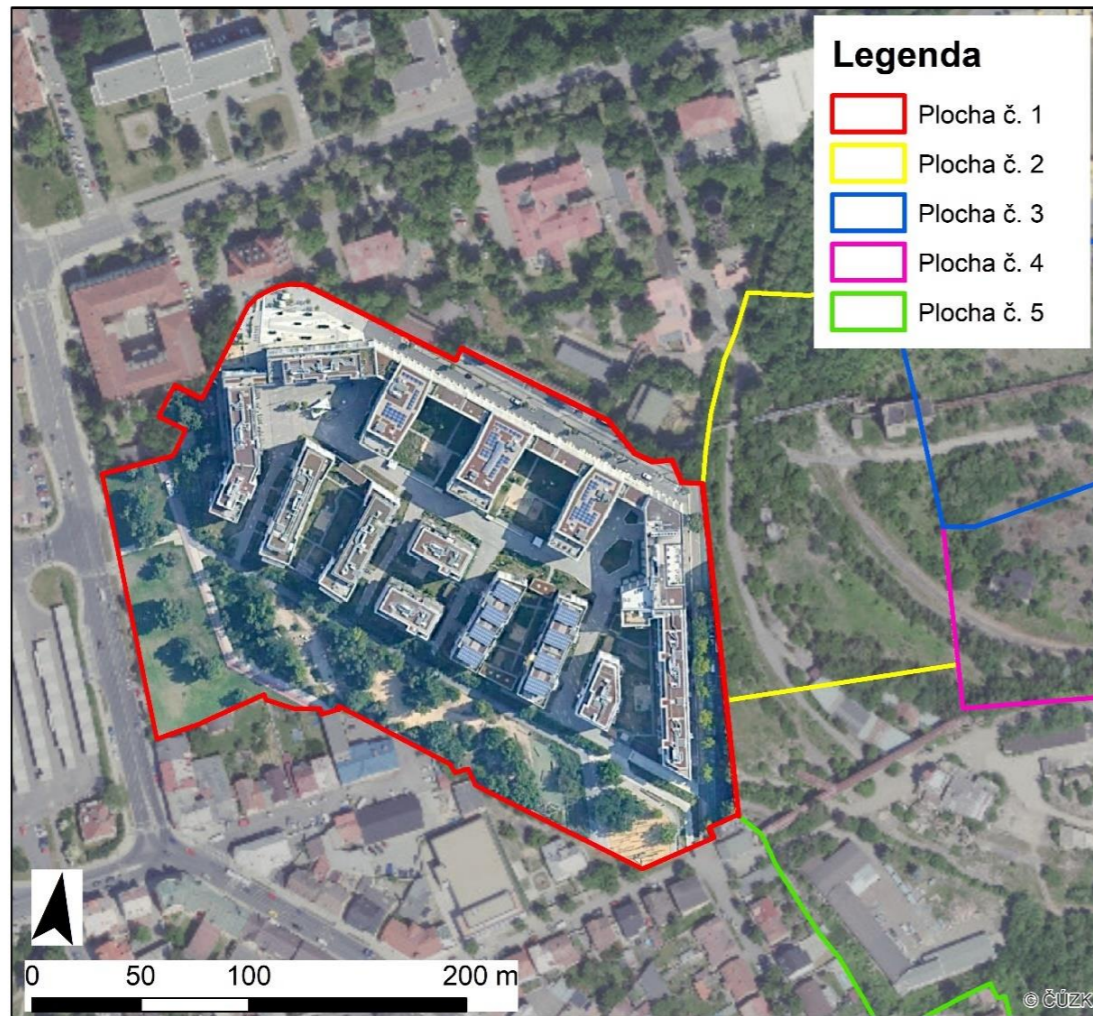

Plocha č. 4
Ilustrační podklad - Langenfeld, Německo
Zdroj: google.com/maps

Plocha č. 1

Čtvrť Möckernkiez na podkladu ortofota

Pohled na střechy

Příklad obytné budovy

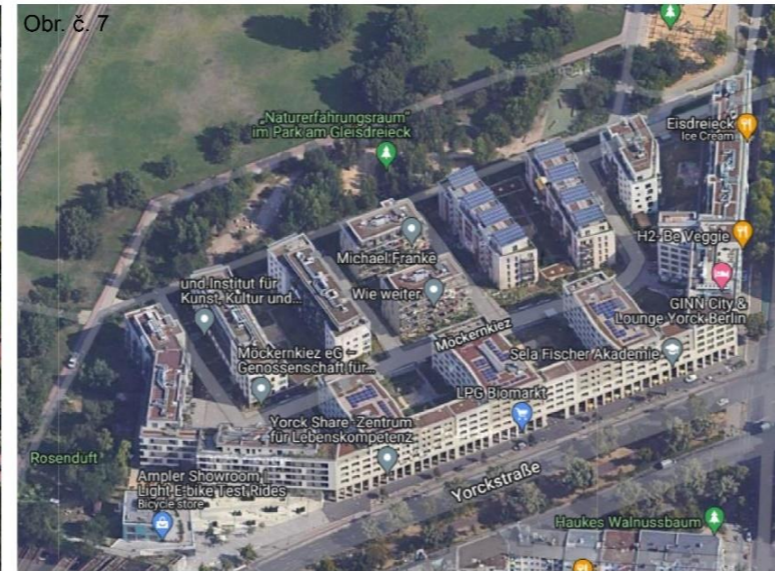
Plochy mezi obytnými budovami

Pohled na plochu č. 1

Pohled na čtvrť Möckernkiez

Zdroje:

Obr. 1 - <https://www.naturstrom.de/immobilienwirtschaft/referenzprojekt-moekernkiez>

Obr. 2 - <https://www.buildingsocialecology.org/projects/mockernkiez-berlin/>

Obr. 3, 4, 5 - <https://landezine-award.com/mockernkiez/>

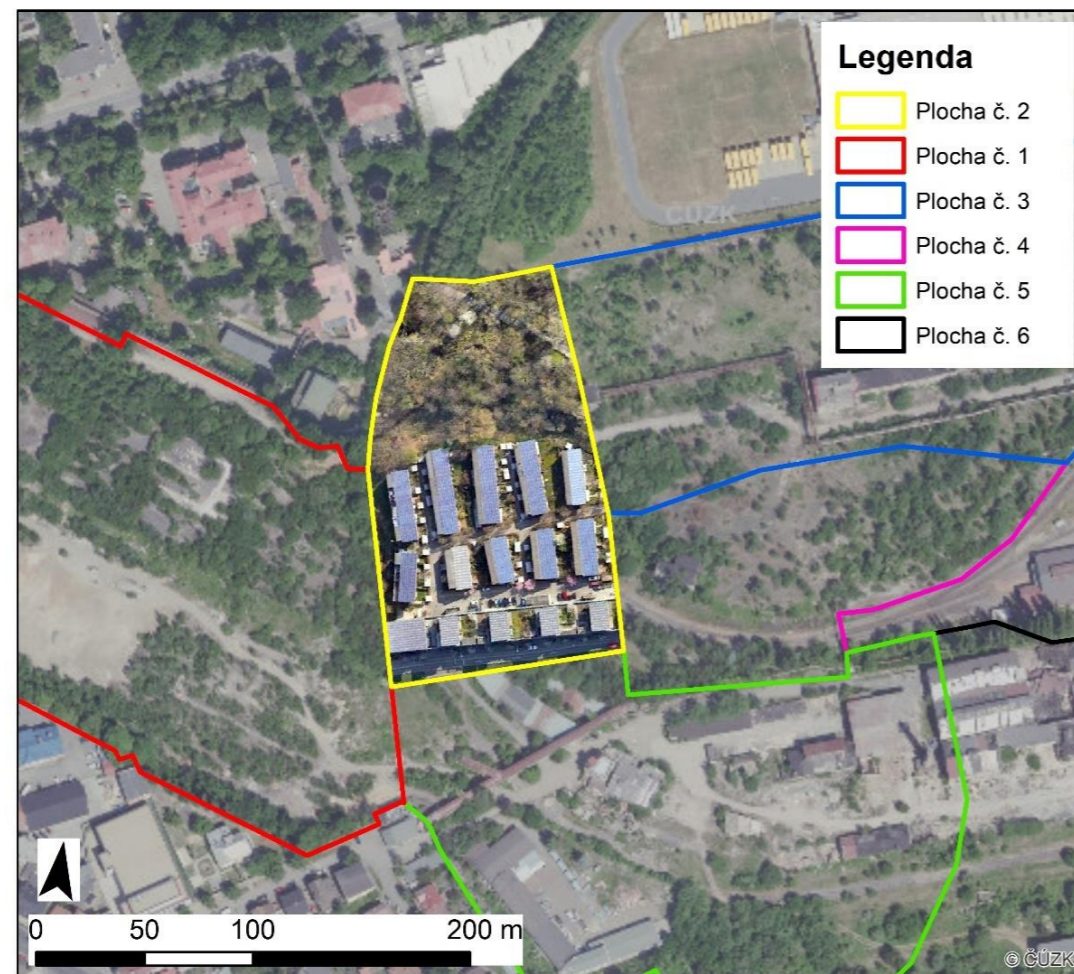
Obr. 6 - <https://mapy.cz/>

Obr. 7 - <https://satellites.pro/Google/>

Vypracovala: Bc. Přebilová Michaela
Kladno, 2023

Plocha č. 2

"Solární rezidenční komplex" ve Freiburgu na podkladu ortofoto

Pohled na komplex

Pohled na plochu č. 2

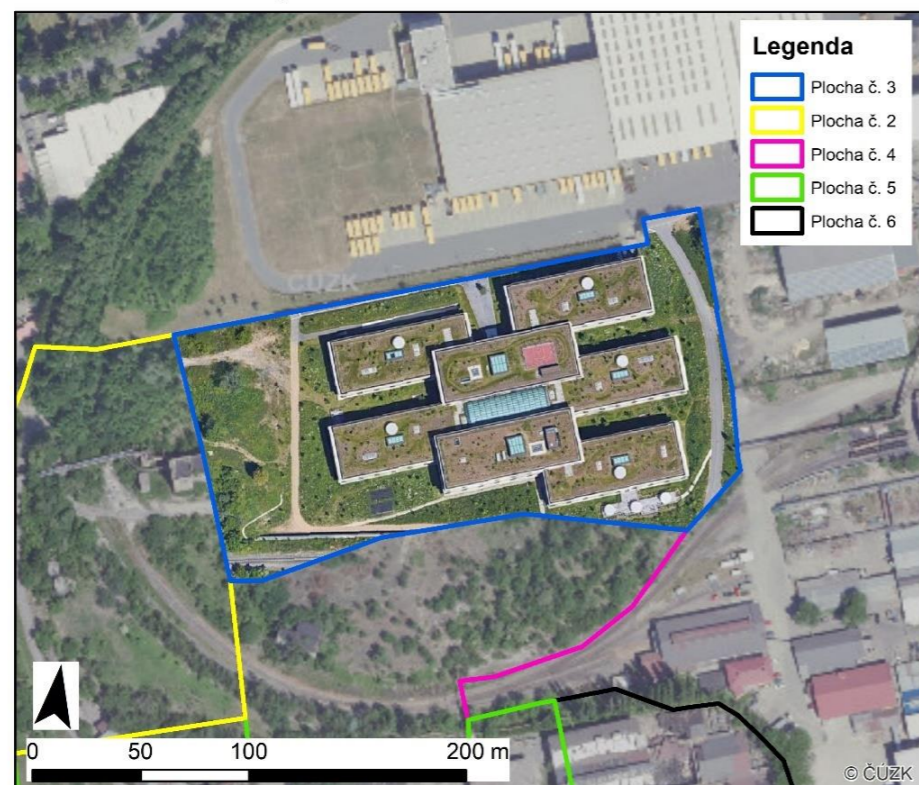

Zdroje:
Obr. 1 - <http://www.rolfisch.de/en/projects/the-solar-settlement/>
Obr. 2 - https://en.wikipedia.org/wiki/Solar_Settlement_at_Schlierberg
Obr. 3 - <https://www.westend61.de/en/imageView/WDF06014/germany-baden-wuerttemberg-freiburg-im-breisgau-solar-settlement-at-schlierberg-in-spring>
Obr. 4 - <https://sdg21.eu/galerien/fotogalerie-2019-plusenergie-siedlung-am-schlierberg-in-freiburg>
Obr. 5 - <https://mapy.cz/>
Obr. 6 - <https://www.gruene-bw.de/neue-haeuser-braucht-das-land/>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

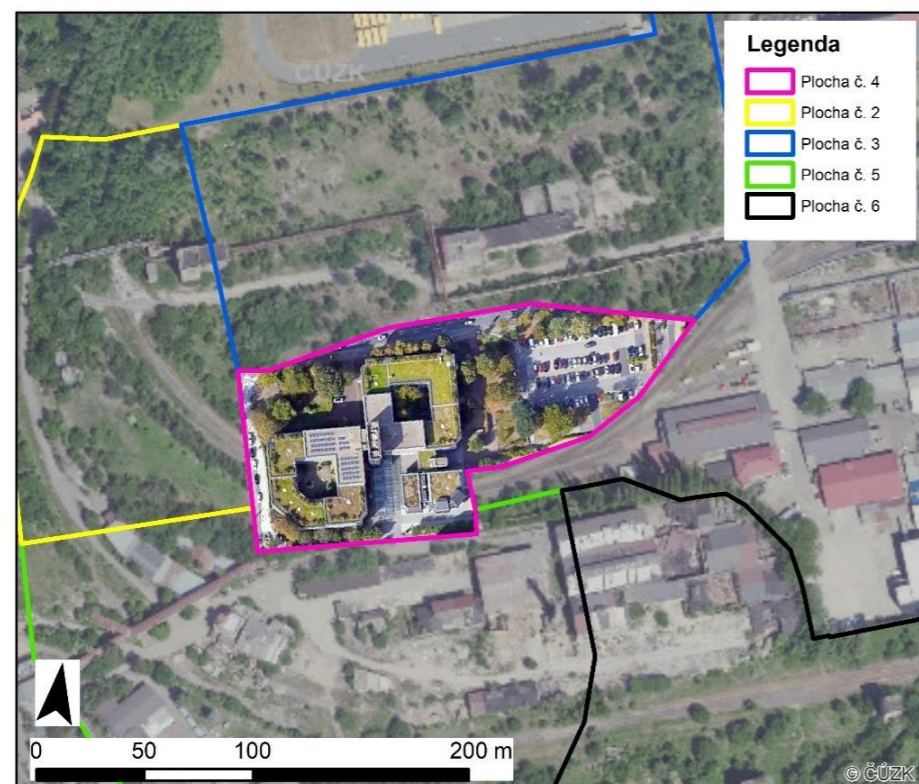
Plocha č. 3

Budova ČSOB na podkladu ortofota

Plocha č. 4

Budova v Langenfeld na podkladu ortofota

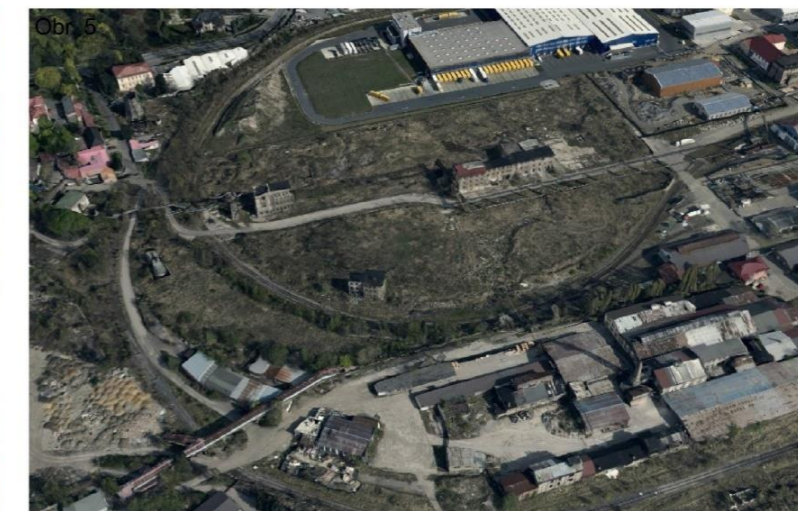
Pohled na budovu ČSOB

Příklady parkovišť

Pohled na plochu č. 3 a 4

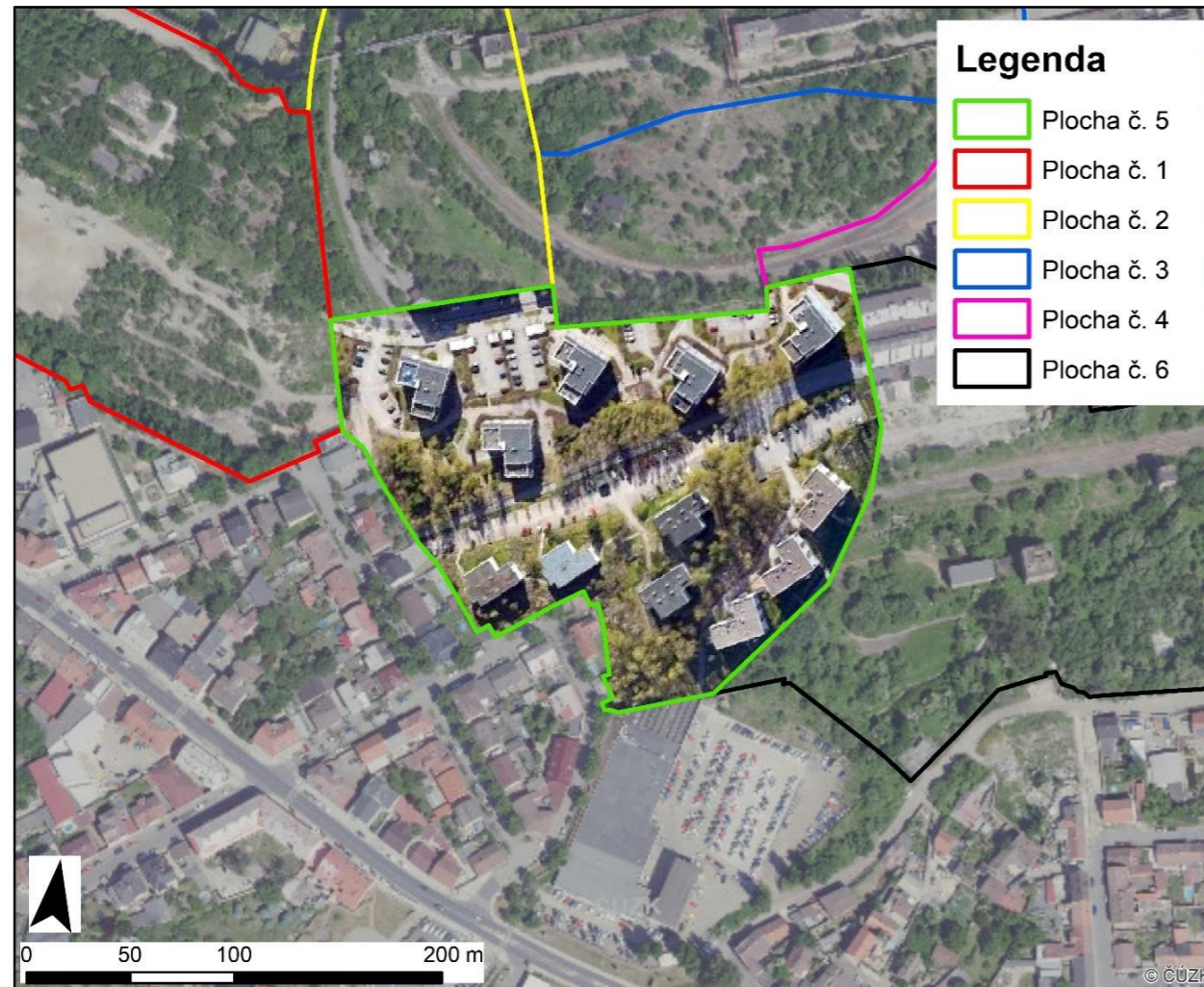

Zdroje:
Obr. 1, 2 - https://www.imaterialy.cz/rubriky/zajimava-stavba/nova-budova-csob-v-radlicich_47741.html
Obr. 3, 4 - <https://www.ecoraster.cz/#>
Obr. 5 - <https://mapy.cz/>

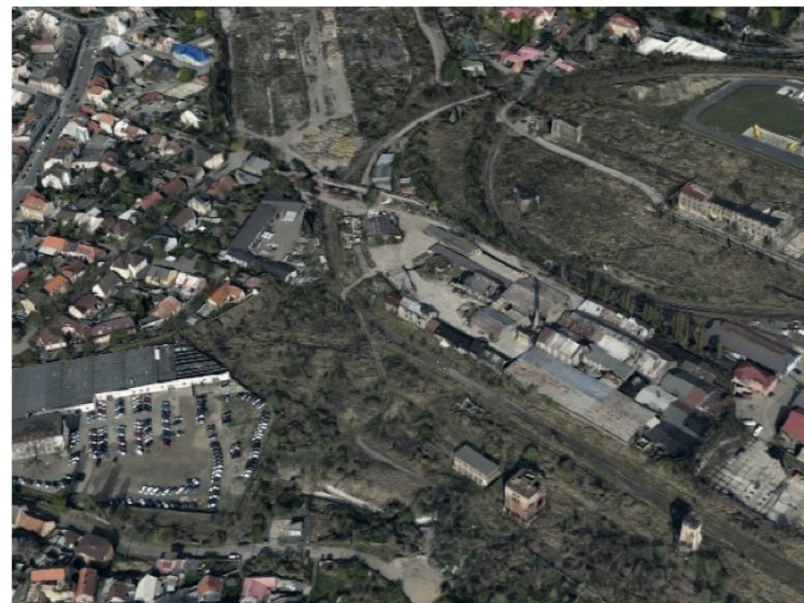
Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

Plocha č. 5

Čtvrť Viikki na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 5

Pohled na čtvrť Viikki

Budova se solárními panely na balkonech

Biosolární zelená střecha

Solární panely umístěné v rámci veřejného prostoru

Příklady parkovišť

Zdroje:

- Obr. 1 - https://www.integratedstormwater.eu/sites/www.integratedstormwater.eu/files/materials/files/viikki_-_ecological_housing_and_planning_in_helsinki_eskola_t.pdf
- Obr. 2 - <https://www.nadacepartnerstvi.cz/biosolarni-zelene-strechy>
- Obr. 3 - <https://www.google.com/maps>
- Obr. 4, 5 - <https://www.ecoraster.cz/>
- Obr. 6 - <https://mapy.cz/>
- Obr. 7 - <https://kartta.hel.fi/3d/mesh/>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2023

Plocha č. 6

Hampstead Heath park na podkladu ortofota

Pohled na plochu č. 6

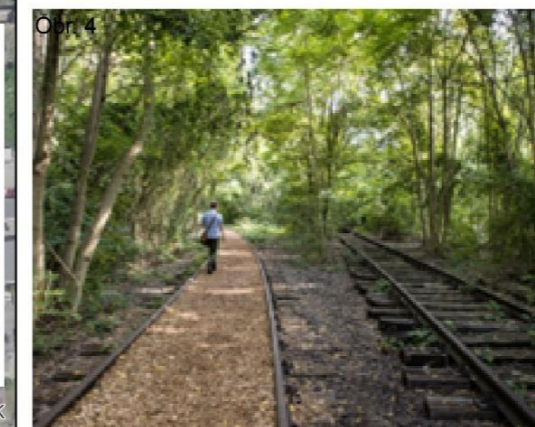

Vápenné pece

Věž na manganovou rudu

Příklad využití železniční vlečky

Možné využití usazovací nádrže

Možné využití nádrže na rudu

Zdroje:

- Obr. 1, 2, 3 - Autor
- Obr. 4 - <https://landezine.com/park-am-gleisdreieck-iii-flaschenhals-by-atelier-loidl/>
- Obr. 5 - <https://landezine.com/presquile-rollet-park-atelier-jacqueline-osty-associes/>
- Obr. 6 - <https://mapy.cz/>
- Obr. 7 - <https://www.wanner-so.ch/referenzen/uferpark-luterbach>
- Obr. 8, 9 - <https://landezine.com/uferpark-attisholz-sud-luterbach-by-mavo-landschaften/>
- Obr. 10 - <https://www.duisburg.de/sport/klettern/klettern.php>

Vypracovala: Bc. Příbylová Michaela
Kladno, 2021

7. DISKUZE

V rámci této práce byla řešena část kladenského brownfieldu Vojtěšské hutě, který je součástí rozsáhlého komplexu skládajícího se mimo Vojtěšské hutě také z areálu Poldi a k ní přilehlé haldy. Jedná se o často diskutovanou lokalitu, pro kterou v průběhu let vzniklo mnoho různých záměrů, v různých částech brownfieldu, ovšem k jejich realizaci nikdy nedošlo. V celém komplexu se nachází několik funkčních provozoven, přesto vzhledem k rozsahu areálu a míře využití lze celý areál zhodnotit jako silně podvyužitou lokalitu.

Přímo v rámci řešené lokality se již dlouhodobě nevyskytuje žádná fungující provozovna. Poslední provozovna zde ukončila provoz v roce 2017. Areál, i přes svou polohu v návaznosti na centrum města, již řadu let chátrá a poskytuje útočiště pro lidi bez domova.

Centrum města, na které plocha navazuje, lze z dlouhodobého hlediska považovat za upadající část města Kladna. Mnoho aktivit a podniků se dlouhodobě přesouvá do jiných lokalit, s čímž souvisí i přesun lidí za těmito aktivitami a podniky. Autobusové nádraží, nacházející se na okraji centra města, je rovněž poznamenáno tímto vývojem. V blízké minulosti se jednalo o frekventované místo, které využívala řada obyvatel města. Dnes jsou více frekventované zastávky na druhé straně centra města, které je blíže k přesunovaným aktivitám a podnikům. Tento vývoj představuje důležité hledisko pro budoucí využití lokality.

Cílem diplomové práce bylo vytvořit námětové studie možného využití této lokality. Byly vytvořeny tři návrhy s různým potenciálem, charakterem a cílem.

Cílem první námětové studie bylo vytvořit rozsáhlou parkovou plochu, která částečně zachová industriální charakter lokality. Plochy zeleně, které lze využít k volnočasovým aktivitám nebo čistě jen pro odpočinek se na Kladně téměř nevyskytují. Jedinou rozsáhlejší plochou je v současné době Sítenské údolí, které je nejen v teplých měsících dosti využíváno místními obyvateli. Další a rozsáhlejší plocha by mohla představovat přínos pro město a zlepšit kvalitu života jeho obyvatel. Mohlo by rovněž dojít k zatraktivnění přilehlého autobusového nádraží. Jako pozitivum by rovněž mohlo být bráno multifunkční centrum zahrnuté v této ploše, které představuje příležitost pro větší moderní kulturní akce, které v současné době není na Kladně možné pořádat. Rovněž by ale mohl upadající charakter centra způsobit vytvoření nevyužívané plochy.

V rámci druhé námětové studie byla vytvořena plocha v souladu s platnými regulačními plány. První plochu, která je vymezena primárně pro bydlení v bytových domech, reguluje RP1 Kladno – Centrum. Hlavním cílem celého regulačního plánu je zatraktivnění centra města. Jedním z prvků, který k tomu má sloužit, je přeměna plochy po hale Maďarka. Toto území je uvažováno ve formě prodloužení pěší zóny s obchodním parterem a vznik nového menšího náměstí. Využití území pro rozvoj kapacit pro bydlení je velmi pozitivní krok, zejména z hlediska rozvoje bydlení, které je ve městě dlouhodobě spíše stagnující. Vytvoření obchodního parteru je již více

diskutabilní, jelikož není jisté, zda by v této lokalitě našlo dostatečné využití. Pravděpodobnost, že by tento krok, napomohl zatraktivnit centrum města je spíše nepravděpodobný. Lokalita regulována RP2 Kladno – Vojtěšská huť má vzhledem k možnému využití území pozitivní potenciál. Jsou zde plochy určené primárně k využití pro bydlení, což jak již bylo řečeno by v rámci města byl pozitivní krok. Plochy určené pro výroby a služby, umožňující více využití i formou veřejné zeleně, lze považovat rovněž za vhodné pro dané území a s reálným potenciálním využitím. Jako negativní jev lze považovat možnost vytvoření monofunkční a vysoce kapacitní zástavby s malou mírou veřejné zeleně. I okolí lokality, zejména z jižní strany, by mohlo mít nepříznivý vliv na budoucí využití a obsazenost v zástavbě. Jedná se o lokalitu s nepříznivou pověstí, vyšší koncentrací sociálně nepřízřivých obyvatel a i z estetického hlediska se nejedná o příliš atraktivní lokalitu, jelikož okolní budovy jsou z pravidla ve špatném neestetickém stavu a v některých částech zahrady působí spíše jako skládky, což nebudí dobrý dojem pro případné kupující.

Poslední námětová studie byla dělána s ohledem na vývoj klimatických změn a možných opatření v urbanizovaném prostoru formou soběstačných domů z hlediska energetiky, s dostatkem zeleně, za využití solární energie a dalších možných prvků. Za pozitiva lze považovat vytvoření bydlení s nižšími náklady na energie, zvýšení kapacity bydlení, vytvoření prostorů s dostatkem veřejné zeleně a klidného bydlení, bez průjezdné dopravy i bez průchodu obyvatel. Dalším pozitivem je větší dostupnost jak k základní občanské vybavenosti, tak i ke komerční občanské vybavenosti. Přestože by se mohlo jednat o zajímavý záměr, který sebou nese spíše pozitiva, je pro danou lokalitu nereálný.

Všeobecně by se jako reálný návrh dal považovat spíše jen návrh v souladu s regulačním plánem, který by přinesl řadu pozitiv do území, zejména z hlediska již zmiňovaných kapacit bydlení. Za jediné negativum lze považovat obchodní parter, který vzhledem k blízkosti obchodního centra a nemožnosti zaplnit stávající prostory v rámci pěší zóny v centru Kladna, lze považovat v dané části za zbytečný.

Jako již méně reálný, ale stále s nějakou mírou potenciálu, lze považovat i návrh parkové plochy, který by mohl představovat přínos spíše z hlediska volnočasových aktivit. Postindustriální parky představují velmi dobrou alternativu pro využití brownfields. Kromě funkcí zelených ploch mají i kulturně-historickou hodnotu, nesou v sobě odkaz na minulost místa, svého genia loci, který by z hlediska významu pro vývoj celého města neměl být zapomenut.

V řadě evropských měst již řadu let převládá tendence rozšiřovat a vytvářet nové plochy zeleně, k čemuž využívají právě plochy brownfields a v rámci nových ploch vyzdvihují minulý charakter lokality. Mezi tyto města se řadí například Londýn, Hamburk, Kodaň a mnoho dalších. (Svatoš, 2013)

8. ZÁVĚR

Lokalita brownfieldu zvaného průmyslová zóna východ, jehož součástí je i řešené území, je již řadu let diskutovaným tématem, pro který vznikla řada záměrů, k jejichž realizaci nikdy nedošlo. V této práci byly vytvořeny možnosti přeměny této plochy, které by z různých hledisek měly přínos pro město. Plocha v sobě skrývá potenciál pro rozvoj města směry, které jsou zde nedostačující. Představuje prostory pro zvýšení kapacity bydlení, které by mohlo být realizováno ať už formou soukromého vlastnictví, tak i vlastnictvím města. Prostory pro zvýšení ploch zeleně, kterých ve městě není mnoho. Prostory pro moderní kulturní akce, které zde nejsou ve větší míře prováděny a obyvatelé Kladna za nimi dojíždí do Prahy. A zejména i potenciál vyzdvihnout charakter lokality, který dlouhodobě degraduje. Tyto možnosti byly v rámci práce popsány a zobrazeny na příkladech jak z České republiky, tak i ze zahraničí.

V rámci praktické části byly identifikovány dochované postindustriální struktury a byl zhodnocen potenciál pro jejich možné využití, které bylo následně zohledněno a vyzdvíženo v následných návrzích za pomoci příkladů obdobných realizací v zahraničí. Práce se snažila nejen ukázat možná řešení revitalizace brownfieldu, ale také poukázat na možnost zapojení dochovaných objektů v rámci parkových ploch, která se v zahraničí, na rozdíl od České republiky, často využívá.

V rámci práce byly vytvořeny tři námětové studie, každá z nich by v daném místě mohla najít své využití a má svůj potenciál pro rozvoj města. Ovšem z dlouhodobého vývoje a směřování města lze považovat za reálnou pouze jednu z nich, kterou je návrh č. 2, který je tvořen v souladu s regulačním plánem.

9. PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ:

Literární zdroje:

Adamková, J., 2011: Premena brownfields na zelené mestské priestranstvá (príležitosť pre Bratislavu). In: Vorel, I., Mansfeldová, A. & Kramářová, Z. (eds): Člověk, stavba a územní plánování 5. Fakulta stavební ČVUT v Praze, Katedra urbanismu a územního plánování. Praha. s. 101-110.

Beran L. a kol., 2008: Průmyslové dědictví. České vysoké učení technické, Praha, 346 s.

Bergatt Jackson J., 2005: Brownfields snadno a lehce: příručka zejména pro pracovníky a zastupitele obcí. Institut pro udržitelný rozvoj sídel a.s. Praha. s. 78.

Bergatt Jackson J., 2011: Příručka pro vlastníky brownfieldu. Institut pro udržitelný rozvoj sídel. Praha. s. 16.

Cílek, V., Mudra P., Ložek, V., 2004: Vstoupit do krajiny - O přírodě a paměti středních Čech. Dokořán s.r.o., Praha. 110 s

Dobrucká, A., 2011: Krajinné výstavy - možnosť revitalizácie brownfieldov. Urbanita 3: 42-45.

Fortuin, K. P. J., Van Vliet, B. & Zeeman, G., 2010: Brownfields v centru Prahy - kritéria udržitelného rozvoje. Centrum pro podporu občanů sdružení Arniky, Praha

Grulich T., Gargoš I., 2009: Brownfields v České republice: Koncepční podpora regenerace agenturou CzechInvest. Urbanismus a územní rozvoj 6/2009. 6-8.

Hořická, J., 2010: Brownfields v územním plánování. In: Vorel, I., MANSFELDOVÁ, A. & Kramářová, Z. (eds): Člověk, stavba a územní plánování 4. Fakulta stavební ČVUT v Praze, Katedra urbanismu a územního plánování, Praha. s. 31-36.

Hurníková, J., 2009: Brownfields a územní rozvoj. Urbanismus a územní rozvoj 6/2009: 3-5.

Ivanič, T., 2013: Za námi je další krajinná výstava. Chebské radniční listy 9. s. 4.

Kadeřábková, B. a Piecha M., 2009: Brownfields: jak vznikají a co s nimi. C.H. Beck, Praha. s. 146.

Kolejka, J. & Klimánek, M., 2012: Nové mapování postindustriální krajiny. In: Andráško, I., Dvořák, P. & Ira, V. (eds): Časoprostorové změny regionálních struktur ČR a SR. Ústav geoniky AV ČR, Brno. 20-25.

Koutský, J., 2011: Staré průmyslové regiony. Vývojové tendence – možnosti rozvoje. Univerzita J. E. Purkyně. Ústí nad Labem.

Kramářová Z., 2014: Brownfield?! Proč?! Problém nebo příležitost. Fakulta stavební ČVUT, Praha, 65 s.

- Kupka, J., 2010: Krajiny kulturní a historické. České vysoké učení technické, Praha. 180 s.
- Květoň V., Voženílek V., 2011: Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomous. 20 s.
- Cossons, N., 2008: Průmyslové dědictví. České vysoké učení technické, Praha. 345 s.
- Mansfeldová, A., 2009: Analýza aktuálních strategií souvisejících s problematikou brownfields v České republice. In: Z. Kramářová (ed): Člověk, stavba a územní plánování 3. České vysoké učení technické, Praha. s. 24 - 34.
- Matějka, D., Žáková, J. & Lattenberg, L., 2011: Nordsternpark - per aspera ad astra. Zahrada - park - krajina 4. s. 49 - 55.
- Navrátil, O., 2014: Hodnocení průmyslového dědictví - disertační práce, nepublikováno. Dep.: Vysoké učení technické v Brně.
- Norberg - Shulz, C., 2010: Genius loci. Dokořán, Praha
- Osman R. a kol., 2017: Přístupy ke studiu recyklace urbánního prostoru v České republice: Vývoj a perspektiva. In. Klímová V., Žitek V.: XX. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Masarykova univerzita, Brno. 536–544.
- Peltan T. a kol., 2010: Udržitelnost koncepce územního plánu. In. Kolektiv autorů: Seminář – Výzkum pro řešení regionálních disparit v České republice. ATACO spol. s.r.o., Ostrava. 46–52.
- Petríková, D., a Finka, M., 2006: Brownfield redevelopment in the Visegrad countries. Editor Ondrejčka, V., Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Fakulta stavební, Ostrava. 91 s.
- Slabák D., 2007 ex. CzechInvest: Veřejná politika pro brownfields. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Brno. 75 s. (diplomová práce). „nepublikováno“. Dep. Informační systém Masarykovy univerzity
- Svatoš, J., 2013: Ostrovy krajiny. In: holubec, P. (ed): Člověk, stavba a územní plánování 7. Fakulta stavební ČVUT v Praze, Katedra urbanismu a územního plánování, Praha.: 158 - 161
- Šenberger, T., 2007: Konverze jako neutřelá alternativa novostavby. In: Vorlík, P. (ed.): Druhý dech průmyslové architektury. ČVUT, Praha. s. 15-17.
- Špaček, L., 2012: Možnosti památkové ochrany. In: Fragner, B. & Skřivan, T. (eds): Pražská nádraží ne/využitá. ČVUT, Praha. s. 34 - 36.
- Tomíšková M., 2011: Průmyslové dědictví a cestovní ruch. Urbanismus s územní rozvoj 3/2011. 28-32.
- Vaníček, I., 2002: Sanace skládek, starých ekologických zátěží. Vydavatelství ČVUT, Praha. 247 s.
- Von Haaren, C., 2002: Landscape planning facing the challenge of the development of cultural landscape. Landscape and urban planning 60. 73 - 80.

Vorel, I., 2006: Zeleň In: Navrátilová, A., (ed): Principy a pravidla územního plánování. Ústav územního rozvoje, Brno.

Vorel, I. a Kupka, J., 2011: Krajinný ráz v sídlech / sídla v rázu krajiny. České vysoké učení technické, Praha. 124.

Vyškovská M., 2013: Využití Francouzského přístupu pro regenerace brownfields v ČR. In. Klímová V., Žítek V.: XX. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Masarykova Univerzita. Brno. s. 237-244.

Zeithammer, K., 2017: Kladensko – Nučická dráha. Nakladatelství RCH, Praha.

Zemánková, H., 2013: Problematika konverze průmyslového dědictví. In: Brotan, A. (ed): Stavební kniha - Nový život opuštěných staveb – průmyslové dědictví. Nakladatelství Informační centrum ČKAIT, Praha.

Internetové zdroje:

Archis © 2021: Územní plán – platné znění (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <<https://mestokladno.cz/uzemni-plan-platne-zneni-uplne-zneni-po-zmene-c-2/d-1491385>>

Architonic, ©nedatováno: Parco Dora (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://www.architonic.com/en/project/latz-partner-landschaftsarchitekten-parco-dora/5101739>>

ARTN, ©2019: Odborníci varují před brownfieldy druhé generace (online), [cit.2022.09.09], dostupné z <<https://artn.cz/odbornici-varuji-pred-brownfieldy-druhe-generace/>>

Bergatt Jackson J., 2006: Brownfields a jejich historický vývoj (online), [cit.2022.09.05], dostupné z <http://fast10.vsb.cz/lepob/index2/handbook_cz_screen.pdf>

Centrum pasivního domu ©2022: Kampus ČSOB – nejekologičtější stavba Evropy (online), [cit.2023.11.02], dostupné z <<https://www.pasivnidomy.cz/kampus-csob-nejekologictejsi-stavba-evropy/t4943>>

CestamiProměn ©2019: Cheb – Krajinka (online), [cit.2022.09.26], dostupné z <<https://www.cestamipromen.cz/promeny-2019/858-cheb-krajinka>>

Citizens, ©2022: Derelict sites (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <https://www.citizensinformation.ie/en/environment/buildings_and_structures/derelict_sites.html>

CzechInvest, ©2018: Historie (online), [cit.2022.09.05], dostupné z <<https://www.brownfieldy.eu/historie/>>

CzechInvest, ©2021: Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury (online), [cit.2022.09.11], dostupné z <<https://www.brownfieldy.eu/financni-podpora/program-na-podporu-podnikatelskych-nemovitosti-a-infrastruktury/>>

CzechInvest, ©2022: Program regenerace brownfieldu pro podnikatelské využití (online), [cit.2022.09.11], dostupné z <<https://www.brownfieldy.eu/financi-podpora/program-regenerace-brownfieldu-pro-podnikatelske-vyuziti/>>

CzechInvest, ©nedatováno: Brownfields (online) [cit.2022.09.02], dostupné z <<https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Nemovitosti-pro-podnikatelskeucely/Brownfie>>

Divíšek, 2010: Dubobukový vegetační stupeň (online) [cit.2022.09.02], dostupné z <https://is.muni.cz/el/1431/jaro2010/Z0005/18118868/index_com_3VS.html>

DOV, ©nedatováno: O Dolních Vítkovicích (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://www.dolnivitkovice.cz/o-dolnich-vitkovicich/>>

ECORASTER ©nedatováno: ECORASTER (online), [cit.2023.10.02], dostupné z <<https://www.ecoraster.cz/#>>

EnviWeb, ©2012: Staré ekologické zátěže (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <<http://www.enviweb.cz/91587>>

EPA, ©2022: Overview of EPA's Brownfields Program (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <<https://www.epa.gov/brownfields/overview-epas-brownfields-program>>

ERIH, ©2022: I Want to Go There (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <<https://www.erih.net/i-want-to-go-there>>

European Commission, ©nedatováno: Causes of climate change (online), [cit.2021.09.02], dostupné z <https://ec.europa.eu/clima/climate-change/causes-climate-change_cs>

Gepro ©2020: Územně analytické podklady (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <<https://mestokladno.cz/uzemne-analyticke-podklady/ds-201083>>

Gremlica a kol., 2003: Revitalizace brownfields v ČR (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <<http://www.ekopolitika.cz/cs/brownfields/revitalizace-brownfields-v-cr.html>>

Gruberlin ©nedatováno: Park am Gleisdreieck (online), [cit.2022.10.25], dostupné z <<https://gruen-berlin.de/projekte/parks/park-am-gleisdreieck/stadtnatur>>

INSPIRE, 2013: Cenia geomorfologie. WMS server prostřednictvím Esri ArcGIS software.

Kladno-Koněv, a.s., ©nedatováno: Rudné zásobníky (online), [cit.2022.12.03], dostupné z <<http://kladno-konev.blogspot.com/2013/09/rudne-zasobniky.html>>

KPHT-Kladno ©2010: Kladno industriální – hutě (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <<https://www.kpht-kladno.cz/kladno-industrialni/hute/>>

Laboratoř geoinformatiky ©nedatováno: Historické mapy (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <oldmaps.geolab.cz>

Landek Park, ©nedatováno: O Landek Parku (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://www.landekpark.cz/cs/o-landek-parku/a-6/>>

Landezine, ©2010: Ballast Point Park (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://landezine.com/ballast-point-park-by-mcgregorcoxall-landscape-architecture/>>

Landezine, ©2011: Landschaftspark Duisburg – Nord (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://landezine.com/post-industrial-landscape-architecture/>>

Landezine, ©2014a: Presqu'île Rollet park (online), [cit.2022.10.27], dostupné z <<https://landezine.com/presquile-rollet-park-atelier-jacqueline-osty-associes/>>

Landezine, ©2014b: Parco Dora (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://landezine.com/parco-dora-latz-partner-landscape-architecture>>

Landezine, ©2015a: Millenary Park (online), [cit.2022.10.27], dostupné z <<https://landezine.com/millenary-park-by-ujirany-new-directions/>>

Landezine, ©2015b: Park am Gleisdreieck – Flaschenhals (online), [cit.2022.10.25], dostupné z <<https://landezine.com/park-am-gleisdreieck-iii-flaschenhals-by-atelier-loidl/>>

Landezine, ©2022: Uferpark Attisholz Süd, Luterbach (online), [cit.2022.10.25], dostupné z <<https://landezine.com/uferpark-attisholz-sud-luterbach-by-mavo-landschaften/>>

Landezine, ©2023: Mockernkiez (online), [cit.2023.10.2], dostupné z <<https://landezine-award.com/mockernkiez/>>

Landschaftspark, ©nedatováno: Denkmal Huttenwerk (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.landschaftspark.de/rundweg-industriegeschichte/denkmal-huttenwerk/>>

Landschaftspark, ©nedatováno2: Hochofen 5 (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.landschaftspark.de/rundweg-industriegeschichte/hochofen-5/>>

Landschaftspark, ©nedatováno3: Gasometer (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.landschaftspark.de/rundweg-industriegeschichte/gasometer/>>

Landschaftspark, ©nedatováno4: Klettergarten (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.landschaftspark.de/freizeitangebote/klettergarten/>>

Lipský, 2010: Kam se ubírá česká krajina (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <https://uge-share.science.upjs.sk/webshared/GCass_web_files/articles/GC-2010-4-2/14Lipsky_a.pdf>

Lipský, 2018: Krajinný ráz Oslavansko (online), [cit.2022.09.25], dostupné z <<http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/promeny-krajiny-6/krajinny-raz/97-modelova-uzemi/rosicko-oslavansko/promeny-krajiny/434-krajinny-raz-oslavansko>>

Liptáková, S., 2016: Krajinná výstava Bayreuth 2016 začala (online), [cit.2022.09.26], dostupné z <https://www.mestocheb.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=5091&id=957782&n=krajinna%2Dvystava%2Dbayreuth%2D2016%2Dzacala>

Loidl, ©nedatováno: Gleisdreieck Westpark (online), [cit.2022.10.25], dostupné z <<https://atelier-loidl.de/de/gleisdreieck-westpark-berlin>>

Magistrát statutárního města Kladna ©2017: Regulační plán Kladno – Centrum RP1 (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <<https://mestokladno.cz/regulacni-plan-kladno-centrum-rp1/d-1463387>>

MeziStromy, ©2018: Krajinný ráz (online), [cit.2022.09.26], dostupné z <<https://www.mezistromy.cz/les-a-stromy/krajiny-raz/odborny>>

Ministry of the Environment ©2005: Eco-Viikki (online), [cit.2023.12.02], dostupné z <<https://www.upv.es/contenidos/CAMUNISO/info/U0511280.pdf>>

Miovska, L., 2013: Zahradně-krajinářské výstavy zlepšují prostředí sídel. Moderní obec. (online), [cit.2022.09.26], dostupné z <<https://moderniobec.cz/zahradne-krajinarske-vystavy-zlepsuji-prostredi-sidel/>>

MMR, ©2004: Výzkum pro potřeby regionů (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <[https://www.mmr.cz/cs/temp/zaloha-z-narodnich-dotaci/archiv-programu-a-dotaci-regionalni-politiky-\(1\)/podpora-regionalniho-rozvoje-v-roce-2005/vyzkum-a-jeho-programy/vyzkum-pro-potreby-regionu](https://www.mmr.cz/cs/temp/zaloha-z-narodnich-dotaci/archiv-programu-a-dotaci-regionalni-politiky-(1)/podpora-regionalniho-rozvoje-v-roce-2005/vyzkum-a-jeho-programy/vyzkum-pro-potreby-regionu)>

MöckernkiezGenossenschaft, ©2022: Modellprojekt Möckernkiez (online), [cit. 2023.09.02], dostupné z <<https://www.moekernkiez.de/quartier-moekernkiez/wohnen/projekt/>>

MPO, ©2019a: Národní strategie regenerací brownfields (online), [cit. 2022.09.02], dostupné z <<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/podpora-brownfieldu/2019/8/NSRB-2019-2024.pdf>>

MPO, ©2019b: Příručka pro investory při revitalizaci brownfieldů (online), [cit.2022.09.05], dostupné z <<https://www.czgbc.org/files/2020/01/97cb6d821824d003e81663b87fb509c9.pdf>>

MPO, ©2021: Smart Parks for the Future (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/prumyslove-zony/2021/12/Pravidla-poskytovani-podpory-v-programu-22-11-2021.pdf>>

MPO, ©2022: Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <<https://www.brownfieldy.eu/wp-content/uploads/2022/07/Priloha-c-1-Podporovane-aktivity.pdf>>

MŽP, ©2005: Staré ekologické zátěže (online), [cit.2022.09.11], dostupné z <https://www.mzp.cz/www/dav.nsf/roценка_06/a4.htm>

Nordsternpark ©nedatováno: Landschaftspark (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.nordsternpark.de/Landschaftspark.html>>

NPÚ ©nedatováno: Kulturní památky (online) [cit.2022.9.11], dostupné z <<https://www.npu.cz/cs/pamatkova-pece/pamatkovy-fond/kulturni-pamatky>>

Památkový katalog, ©2008: Tři věže vápenných pecí č. III, IV a V (online), [cit.2021.12.03], dostupné z <<https://www.pamatkovykatalog.cz/tri-veze-vapennych-peci-c-iii-iv-a-v-2276678>>

Památkový katalog ©2015: Plynojem (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <<https://www.pamatkovykatalog.cz/plynojem-25319258>>

Pata & Frýdecký architekti s.r.o. ©2021: Regulační plán Kladno – Vojtěšská huť (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://mestokladno.cz/regulacni-plan-kladno-vojteska-hut-rp2-po-zmenach-c-1/d-1487835>>

Pučerová, K., 2006: Krajinná výstava bez hranic Cheb – Marktredwitz 2006 (online), [cit.2022.09.26], dostupné z <<https://www.earch.cz/architektura/clanek/krajinna-vystava-bez-hranic-cheb-marktredwitz-2006>>

Puschmann, ©nedatováno: Püschmann (online), [cit.2022.12.03], dostupné z <<https://www.puschmann.cz/>>

PV UPSCALE, ©2007: Solarsiedlung am Schlierberg, Freiburg (Breisgau), Germany (online), [cit.202.10.02], dostupné z <<https://cdn.plataformaurbana.cl/wp-content/uploads/2015/11/barrio-schlierberg-en-friburgo-alemania-energia-solar.pdf>>

Rouner, ©nedatováno: Les hangars et la presqu'île Rollet (online), [cit.2022.10.27], dostupné z <<https://rouen.fr/rollet>>

Ruhr ©nedatováno: Industrienatur (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.route-industriekultur.ruhr/standorte-der-route/themenrouten/24-industrienatur>>

Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno: Nordsternpark in Gelsenkirchen (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.ruhrgebiet-industriekultur.de/nordsternpark/>>

Ruhrgebiet-industriekultur ©nedatováno2: Der Westpark in Bochum (online), [cit.2022.10.15], dostupné z <<https://www.ruhrgebiet-industriekultur.de/westpark-bochum/>>

SFPI, ©2022: Brownfieldy (online), [cit.2022.09.11], dostupné z <<https://sfpi.cz/brownfieldy/>>

SEKM, ©2019: SEKM Portál (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <<https://www.sekm.cz/portal/>>

Sinke a Moll, 2005: Natural Attenuation (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <<https://nicole.org/uploadedfiles/2005-Natural-Attenuation-Cartoon-booklet.pdf>>

Skála a kol, 2012: Zemědělské brownfieldy v České republice (online), [cit.2022.09.05], dostupné z <https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2012/2012-06/03_zemedelske.pdf>

Stezky, ©2011: Industriální cesta Vojtěšskou hutí (online), [cit.2022.09.30], dostupné z <<https://www.stezky.info/naucne-stezky-stredni-cechy/ns-vojtesskou-huti.htm>>

Suchomel, 2017: Vojtěšská huť 12 (online), [cit.2022.12.03], dostupné z <[https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Vojtesska hut 12 - Prochazka](https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Vojtesska_hut_12_-_Prochazka)>

Suchomel, 2019: Vojtěšská huť (online), [cit.2022.11.03], dostupné z <[https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Vojtesska hut...zas a znovu/album](https://jirka-suchomel.rajce.idnes.cz/Vojtesska_hut...zas_a_znovu/album)>

Svobodová, 2011: Krajinný ráz (online), [cit.2022.09.25], dostupné z <http://cvut.mapovyportal.cz/krajina_krajiny_raz.pdf>

SWA ©nedatováno: Sands Bethworks (online), [cit.2022.10.30], dostupné z <<https://www.swagroup.com/projects/sands-bethworks/>>

Špacír, 2010: Hajnovou ulicí (online), [cit.2022.11.03], dostupné z <<https://spacir-kladnem.mozello.cz/hajnovouulici/>>

Štěpánková, L., 2019: Zahradní výstavy a výstavy bydlení v současném Německu (online), [cit.2022.09.26], dostupné z <http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/04_stepankova_zahradni_vystavy_v_nemecku.pdf>

TICCIH ©nedatováno: About (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <<https://ticcih.org/about/>>

Technické památky, ©2013: Cihelna Zeolit s.r.o. (online), [cit.2022.12.03], dostupné z <<http://podzemi.solvayovylomy.cz/techpam/zeolit/zeolit.htm>>

Umwelt Bundesamt, ©2005: Future lies on Brownfields (online), [cit.2022.09.02], dostupné z <<https://www.umweltbundesamt.de/en/publikationen/future-lies-on-brownfields>>

Urjany ©Nedatováno: Millenium Park (online), [cit.2022.10.27], dostupné z <<https://www.ujirany.hu/projects/millenium-park>>

VCPD, ©2011: Vojtěšská huť – strusková cihelna (online), [cit.2022.11.03], dostupné z <<http://www.industrialnitopografie.cz/karta.php?zaznam=V005201>>

VCPD, ©2013: Charta průmyslového dědictví TICCIH (online), [cit.2022.09.10], dostupné z <<http://vcpd.cvut.cz/charta-prumysloveho-dedictvi-ticcih/>>

VCPD, ©2014: Vojtěšská huť – Bassemmerova ocelárna (online), [cit.2022.12.06], dostupné z <<http://www.industrialnitopografie.cz/karta.php?zaznam=V005105>>

VCPD, ©nedatováno: Profil (online), [cit.2022.09.15], dostupné z <<http://vcpd.cvut.cz/profil>>

World-architects, ©2019: Uferpark Attisholz Süd (online), [cit.2022.10.25], dostupné z <<https://www.world-architects.com/ja/mavo-gmbh-zurich/project/offentlicher-uferpark-attisholz-sud>>

Legislativní materiály:

Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, v platném znění

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění